

บทที่ 1

บทนำ

สภาพปัญหา

งานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นงานที่มีประวัติศาสตร์สืบทอดมายาวนาน ปี พ.ศ.2476 ได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดวางระเบียบกรมในกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งแผนกจัดหางานขึ้นในกองทะเบียน กรมปลัด ต่อมาได้พัฒนาจัดตั้งเป็นกองกรมกร กองแรงงาน ในสมัยจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้สถาปนากกรม ประชาสงเคราะห์ขึ้น เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2483 ส่วนของงานประกันสังคม นั้น ในเบื้องต้นได้มีการจัดตั้งกรมประกันสังคมขึ้นในสังกัดกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 และได้มีวิวัฒนาการจนได้รับการสถาปนาเป็นสำนักงานประกันสังคม เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2533 ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 3) จัดตั้งกรมแรงงานขึ้นในกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2508 ในส่วนของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานและกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2535

จนกระทั่งปี พ.ศ.2536 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2536 และพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วน ของกระทรวงมหาดไทย ไปเป็นของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมอันมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน พ.ศ.2536 จึงได้ถือกำเนิดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขึ้น

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารแรงงาน การจัดหางาน การประชาสงเคราะห์ การพัฒนาฝีมือแรงงาน การสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานและการประกันสังคม โดยประกอบไปด้วย ส่วนราชการระดับกรม 7 กรม ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการจัดหางาน กรมประชาสงเคราะห์ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม จากอำนาจหน้าที่ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ข้างต้น ทำให้งานด้านนี้ต้องรับผิดชอบต่อการให้บริการประชาชนเป็นจำนวนมากตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้ง

ประชาชนผู้ใช้แรงงานและผู้ด้อยโอกาสในกลุ่มต่าง ๆ โดยมีกิจกรรมการปฏิบัติในการให้บริการประชาชนที่หลากหลาย ในการนำภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมไปปฏิบัติ ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรม ซึ่งสามารถสะท้อนถึงลักษณะกิจกรรมเน้นหนักเฉพาะในการให้บริการประชาชนของแต่ละกรมไว้ ตลอดจนจนแต่ละกรมได้กำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจสรุปได้ ดังนี้

1) สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

มีวิสัยทัศน์ ดังนี้

เป็นองค์กรกลางที่ทันสมัย เสนอแนะนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุนและประสานการทำงานกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แรงงานและผู้ด้อยโอกาสมีศักยภาพในการแข่งขัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทัดเทียมมาตรฐานสากล

ภารกิจ

1. ประสานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในระดับจังหวัด ดังนี้

- 1.1 ประสานการจัดทำแผนงาน โครงการ ให้ตอบสนองหรือสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง และทัศนภาพหรือวิสัยทัศน์ที่กำหนด รวมทั้งแผนงานโครงการอื่นที่กระทรวงฯ สั่งการให้ปฏิบัติเป็นการเฉพาะเรื่อง
- 1.2 ประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้เป็นไปตามกรอบแนวทางการพัฒนาชนบทของกระทรวง และแนวทางการพัฒนาจังหวัด
- 1.3 รับเรื่องราวร้องทุกข์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแรงงานและสวัสดิการสังคม และประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดเพื่อแก้ไขปัญหา
- 1.4 กำกับ ดูแล และให้การสนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติตามแผนงานโครงการของหน่วยงานในสังกัด ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง รวมทั้งแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากการร้องเรียนให้ได้ผลเป็นที่ยุติแล้วรายงานให้กระทรวงทราบ

2. การบริหารข้อมูล โดยการประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำข้อมูลข่าวสาร ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่จำเป็นต่อการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และจัดรายงานสรุปสถานการณ์ความเคลื่อนไหวที่จำเป็น

3. บริหารงบประมาณ งานการเงิน การบัญชี การพัสดุ และการบริหารงานบุคคล เฉพาะในส่วนของสำนักงาน

4. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ประชาชนทราบและเข้าใจถูกต้อง

5. ปฏิบัติงานอื่นตามที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมหรือจังหวัดมอบหมายหรืองานอื่นที่ไม่มีหน่วยงานได้รับผิดชอบโดยตรง

2. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

มีวิสัยทัศน์ ดังนี้

เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงาน ประสานและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ กำลังแรงงานให้ได้มาตรฐาน มีเอกภาพเป็นที่ยอมรับในระดับสากล สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

ภารกิจ

1. ดำเนินการประสานและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพแรงงาน
2. ดำเนินการและส่งเสริมงานมาตรฐานฝีมือแรงงาน
3. ประสานและส่งเสริมหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาฝีมือแรงงาน
4. เสนอแนะนโยบาย แผนแม่บท และกลยุทธ์เชิงนโยบาย ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมทั้งติดตามและประเมินผล
5. ดำเนินการและส่งเสริมให้มีการประกันคุณภาพการพัฒนาฝีมือแรงงาน
6. พัฒนาระบบสารสนเทศ พัฒนาฝีมือแรงงานให้มีประสิทธิภาพ
7. พัฒนาโครงสร้างองค์กรและปรับกระบวนการทำงาน
8. พัฒนาบุคลากรขององค์กร

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาระดับฝีมือแรงงาน การกำหนด

มาตรฐานฝีมือแรงงาน และการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน

3. กรมการจัดหางาน

มีวิสัยทัศน์ดังนี้

เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมการมีงานทำ คຸ້ມครองการหางานและเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานของประเทศ

ภารกิจ

1. การบริการจัดหางานในประเทศ
2. การบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ
3. การตรวจสอบคุณภาพและควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว
4. การแนะแนวและส่งเสริมการประกอบอาชีพ

มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคຸ້ມครองคนหางาน กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำ

4. กรมสวัสดิการและคຸ້ມครองแรงงาน

มีวิสัยทัศน์ดังนี้

เป็นองค์กรหลักในการกำหนดมาตรฐานแรงงานและบริหารจัดการแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลเป็นยอมรับระดับสากล

ภารกิจ

1. พัฒนาองค์กรและระบบสารสนเทศ ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
2. กำหนดและพัฒนามาตรฐานแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
3. พัฒนาระบบการบริหารกฎหมายแรงงาน ให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม
4. พัฒนาระบบความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อป้องกันการสูญเสียของนายจ้างและลูกจ้าง
5. พัฒนาระบบการคຸ້ມครองแรงงาน และสวัสดิการแรงงานเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน
6. พัฒนาระบบแรงงานสัมพันธ์ให้เกิดสันติสุขในวงการแรงงาน

มีอำนาจหน้าที่คุ้มครอง ดูแล คณงานทั่วไปและแรงงานเฉพาะกลุ่มให้ได้รับสิทธิประโยชน์ครบถ้วน มีความปลอดภัยในการทำงานและดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์

5. สำนักงานประกันสังคม

มีวิสัยทัศน์ ดังนี้

เป็นองค์กรชั้นนำในการบริการทางด้านประกันสังคมอันเป็นที่ต้องการของสังคม ซึ่งจะบรรลุโดย

- มีการบริหารองค์กรที่ดี
- มีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทั่วประเทศ
- มีบุคลากรที่มีทักษะสูง
- มีการบริหารกองทุนที่มีประสิทธิภาพ

ภารกิจ

ให้บริการทางด้านประกันสังคมที่มีคุณภาพสูง แก่สมาชิกและครอบครัว ซึ่งจะก่อประโยชน์ต่อประเทศและสังคมโดยรวม

มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กฎหมายเกี่ยวกับเงินทดแทนและกองทุนเงินทดแทน

6. กรมประชาสงเคราะห์

มีวิสัยทัศน์ ดังนี้

เป็นองค์กรหลักในการจัดสวัสดิการสังคม และส่งเสริมให้มีเครือข่ายการดำเนินงาน เพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและได้มาตรฐาน

ภารกิจ

1. พัฒนาการจัดการด้านสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง
2. พิทักษ์ คุ้มครองสิทธิผู้ด้อยโอกาส ให้ช่วยตัวเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี
3. เสริมสร้าง เครือข่ายด้าน สวัสดิการสังคมทุกระดับ
4. ส่งเสริมความมั่นคง และศักยภาพของครอบครัวและชุมชน
5. ปรับปรุงองค์การ และบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก การสงเคราะห์และการจัดสวัสดิการแก่คนชรา คนไร้ที่พึ่ง ครอบครัวและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์

ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม วัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการและประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่จะทำให้แรงงานไทย เป็นปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ มีทักษะฝีมือในการผลิตสินค้าและบริการที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักประกันความมั่นคงในการทำงาน มีสวัสดิการ มีความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้รับสวัสดิการสังคม ได้รับความช่วยเหลือ ฟื้นฟู และพัฒนาให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข เป้าหมายในการดำเนินงานของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมดังกล่าว มุ่งไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ใช้แรงงานนั่นเอง โดยในการดำเนินการจำเป็นต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากกรมต่าง ๆ ในสังกัดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมทั้ง 6 กรม ให้สอดคล้องกันไปในแนวทางเดียวกัน

ในการประสานความร่วมมือดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงในรูปของการบูรณาการโครงการ และการประสานการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับจังหวัดเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประสานการดำเนินงานในพื้นที่ให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดดังกล่าว ต้องอาศัยกรอบนโยบายจากรัฐบาล จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากกรอบนโยบายและทิศทางการพัฒนาของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยมีระยะเวลาของแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระยะปัจจุบันคือ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ซึ่งตามปีงบประมาณแล้วเริ่มดำเนินการใช้แผนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 เป็นต้นมา

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมในระดับจังหวัด เพื่อให้บังเกิดประสิทธิผลต่อการนำภารกิจ อำนาจหน้าที่ของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมไปปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน จึงได้ศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ.2545 – 2549 กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2545 – 2549 กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวความคิด หลักการ นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับกรวางแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม
2. เพื่อศึกษากระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนนทบุรี 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)
3. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข จัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)
4. เพื่อเสนอแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนนทบุรี 5 ปี ที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2545 – 2549 กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาโดยเป็นการศึกษาการวางแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่นนโยบาย รัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) แผนนโยบายของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม แนวทางการยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ตลอดจนเอกสาร ระเบียบ กฎหมาย และเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- หลังจากเสร็จสิ้นการศึกษาในครั้งนี้ คาดว่า
  1. ได้ทราบแนวความคิด หลักการ นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม
  2. ได้ทราบถึงกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนนทบุรี 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

3. ได้ทราบปัญหา อุปสรรค สาเหตุ และแนวทางแก้ไขในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนนทบุรี 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

4. ได้แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

แนวความคิด หลักการ นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับ กับการวางแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม

1. แนวความคิดและหลักการการวางแผน

1.1 ความหมาย

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ในมุมมองที่หลากหลาย แตกต่างกันไป สมควรที่จะนำมาพิจารณา ดังนี้

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2520 : 19) ได้กล่าวว่า การวางแผนหมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวกับการเตรียมการวินิจฉัยและตัดสินใจที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยวิธีการที่ดีที่สุด

พยอม วงศ์สารศรี (2537 : 64) ได้กล่าวว่า การวางแผนเกี่ยวข้องกับ การคาดการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต และตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า การวางแผน คือ ความพยายามที่เป็นระบบ (Systematic attempt) เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับอนาคตเพื่อให้องค์การบรรลุผลที่ปรารถนา

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523 : 35) ได้ให้ความหมายของแผนว่า คือ กิจกรรมหรืองานในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันอาจแยกเป็นองค์ประกอบได้ 3 ประการ

- 1) จะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอนาคต
- 2) จะต้องเป็นการกระทำ
- 3) จะต้องเป็นการกระทำที่ติดต่อกัน จนสำเร็จตามเป้าหมาย

นอกจากนี้แล้ว ยังมีทัศนะของนักวิชาการไทยอีกหลายท่านที่ได้ให้ความหมายในเรื่องของการวางแผนไว้ อาทิ ดร.สมพร แสงชัย กล่าวคือ การวางแผนในมิติของกระบวนการ การวางแผนเป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ตลอดจนกระบวนการใช้เหตุใช้ผลเพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ นั้น

นักวิชาการไทยที่สำคัญอีกท่านหนึ่งได้แก่ ศ.มาลัย หุวะนันทน์ ได้ให้ทัศนะว่า การวางแผนเป็นกระบวนการขั้นหนึ่งในการบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้

ที่กล่าวมาแล้ว เป็นการให้ความหมายของการวางแผนในแวดวงของนักวิชาการไทย ยังมีความหมายของการวางแผนที่นักวิชาการต่างประเทศที่สำคัญ ๆ ให้ไว้ ดังนี้

Harold Koontz และ Cyril O' Donnell (1968 : 81) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนคือการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร เมื่อใดและใครเป็นผู้กระทำ

P.P. Le Breton และ Dale A. Henning (1961 : 7) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึงวิธีการกระทำที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว ประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ

- 1) จะต้องเกี่ยวข้องกับอนาคต
- 2) จะต้องเกี่ยวข้องกับการกระทำ
- 3) จะต้องมียุทธศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่ององค์การ

Dremont E. Kast และ James E. Rosenzweig (1968 : 435 – 436) ได้แสดงทัศนะว่า การวางแผนคือกระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ นั้น

จากความหมายของการวางแผนในการแสดงทัศนะของนักวิชาการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การวางแผนมีความหมายเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) การวางแผนเป็นกระบวนการ ซึ่งแปลว่ากรรมวิธีหรือลำดับการกระทำ ซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง การวางแผนจึงมีขั้นตอนเริ่มต้น จนถึงขั้นตอนสิ้นสุดของการวางแผน และแต่ละขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน

2) การวางแผนเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีดำเนินการที่เป็นรูปธรรมที่ตอบสนององค์การ โดยนัยแห่งความหมายนี้ การวางแผนเป็นเรื่องขององค์การมิใช่เรื่องส่วนตัว และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินการที่เป็นรูปภาพ หมายถึงจะต้องมีผลผลิตของการวางแผนที่สามารถจับต้องได้ ซึ่งได้แก่เอกสารแผนมิใช่กำหนดไว้ลอย ๆ โดยไม่มีรูปธรรม

3) การวางแผนเป็นเรื่องของอนาคต หมายความว่า เป็นการคาดการณ์

หรือคิดล่วงหน้า สำหรับเหตุการณ์ที่กำหนดระยะเวลาที่ยังมาไม่ถึง แต่การคาดการณ์หรือคิดล่วงหน้าในรูปของการวางแผนดังกล่าว จะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล ข้อเท็จจริง มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ มีแนวโน้ม ตลอดจนมีการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การที่อาจส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวางแผนด้วย

4) การวางแผนจะต้องมีการตัดสินใจและการกระทำ หมายความว่าในการวางแผนจะต้องมีกระบวนการตัดสินใจ เลือกหนทางหรือการกระทำที่เหมาะสมและดีที่สุด ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนนั้น หลังจากตัดสินใจเลือกหนทางที่ดีที่สุดและจะต้องมีการนำทางเลือกหรือหนทางนั้นไปสู่การปฏิบัติด้วย

โดยสรุป การวางแผนน่าจะหมายความถึงกระบวนการตัดสินใจที่จะกระทำในอนาคต โดยกำหนดวิธีดำเนินการไว้ล่วงหน้า เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

1.2 หลักการพื้นฐานในการวางแผน

พยอม วงศ์สารศรี (2537 : 68 – 69) ได้ให้หลักการพื้นฐานในการวางแผนไว้ 4 ประการด้วยกัน คือ

1) การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้น จะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์การธุรกิจต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์การบรรลุตามเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

2) การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ (Primacy of Planning) กระบวนการจัดการประกอบด้วย

- 2.1) การวางแผน (Planning)
- 2.2) การจัดองค์การ (Organizing)
- 2.3) การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing)

2.4) การสั่งการ (Leading)

2.5) การควบคุม (Controlling)

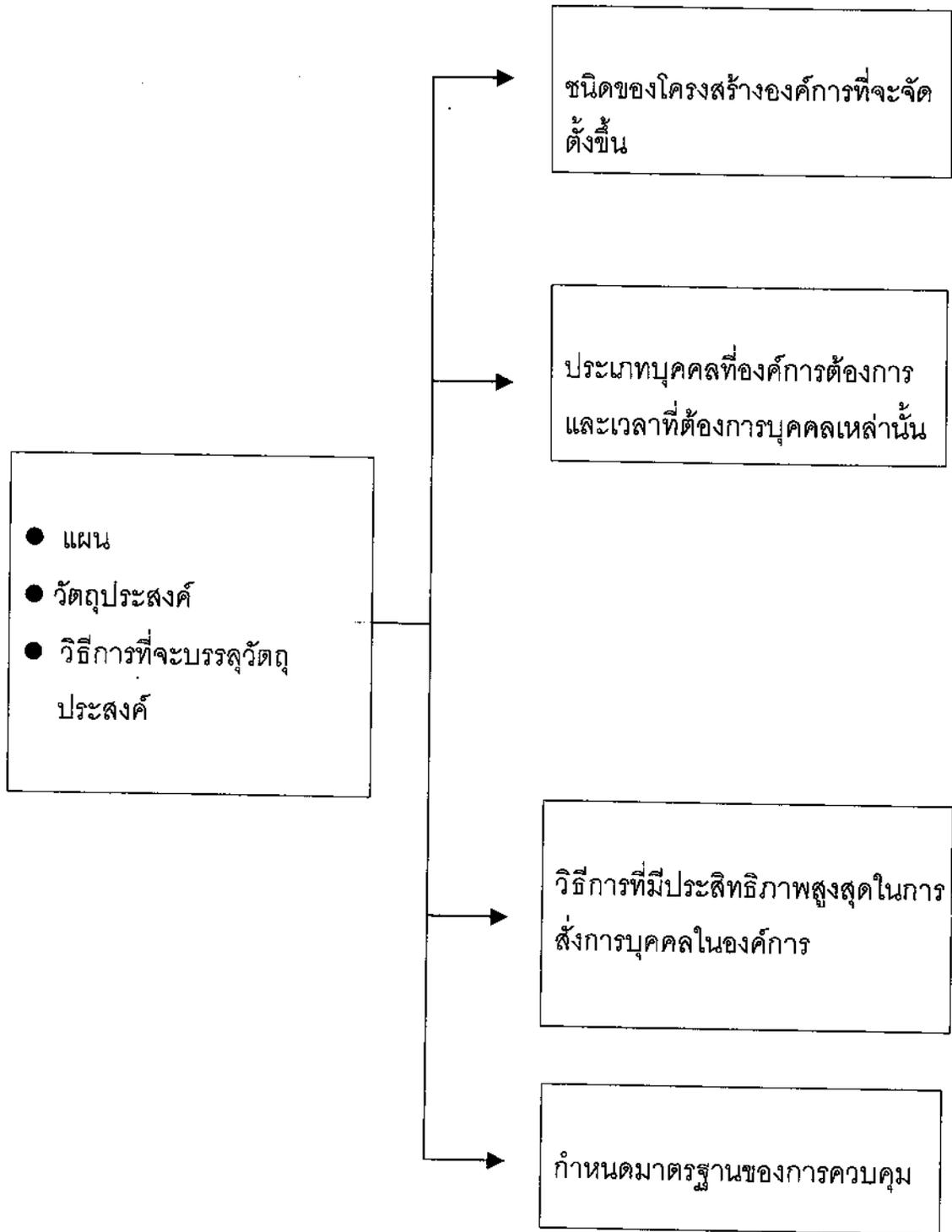
การวางแผนเป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้ เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

3) การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้จัดการทุกคน (Pervasiveness of planning)

การวางแผนเป็นงานของผู้จัดการทุกระดับที่จะต้องทำ แล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้จัดการในระดับที่ต่างกัน ต่างมีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้น การวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4) ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of plans)

ในการวางแผนนั้น ผู้วางแผนจะต้องคำนึงให้แผนงานที่วางมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพิจารณาจากการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การด้วยการลงทุนอย่างประหยัด และคุ้มค่า เช่นการใช้ เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดี สร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์การ

แผนภูมิที่ 1 : การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ

1.3 ชนิดและประเภทของแผน

ในการจัดแบ่งประเภทของแผนตามระยะเวลานั้น โดยทั่ว ๆ ไป จะแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือ แผนระยะยาว (Long – Term Plan) และแผนระยะสั้น (Short – Term Plan) องค์การขนาดใหญ่เช่นองค์การของรัฐที่มีแผนระยะยาวและมีระยะเวลานาน ก็ จะกำหนดให้มีแผนระยะปานกลางขึ้น

สำนักพัฒนาเมือง (2528 : 4 – 5) ได้กำหนดแผนแต่ละประเภทแบ่งตามระยะเวลา ดังนี้

1) แผนระยะยาว (Long – Term Plan)

เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการที่กำหนดไว้ล่วงหน้าประมาณ 10 ปี ขึ้นไป จึงเป็นแนวทางกว้าง ๆ ซึ่งเน้นเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพของระบบเศรษฐกิจ และสังคมให้ดีขึ้นในระยะยาว โดยมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสภาพปัญหา ความต้องการ นโยบาย และศักยภาพของเมืองมากำหนดเป็นกรอบของการพัฒนาว่าเมือง ควรเป็นอย่างไรในอนาคต

2) แผนระยะปานกลาง (Medium - Term Plan)

เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการประมาณ 3 – 5 ปี เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น เป็นแผนที่กำหนดวิธีการพัฒนาและแก้ไข ปัญหาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยนำเอาปัญหา ความต้องการ นโยบาย และศักยภาพ มาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไข ปัญหาสนองตอบความต้องการ นโยบาย และพัฒนาศักยภาพตามกระบวนการของการ วางแผน ซึ่งแยกออกเป็น 4 สาขา คือ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ สาขาการพัฒนาสังคม สาขาการพัฒนาการเมืองการบริหาร และสาขาการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน ต่อจากนั้น กำหนดเป็นแผนงานหลัก แผนงานย่อย และโครงการตามลำดับ

3) แผนระยะสั้น (Short – Term Plan)

หมายถึงแผนประจำปี มีระยะเวลาประมาณ 1 ปี ในแผนประจำปีนี้ จะมีรายละเอียดที่เกี่ยวกับงบประมาณ วิธีดำเนินการ สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาของ กิจกรรมและงานที่จะต้องทำในปีนั้น ระบุไว้

นอกจากการใช้ระยะเวลาเป็นปัจจัยกำหนดในการแบ่งประเภทของแผนแล้ว ยังสามารถแบ่งชนิดของแผนตามวัตถุประสงค์ของการใช้แผนนั้น เช่น แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมตลอดจนการบริหารจัดการและโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้โดยการนำ ปัญหาของท้องถิ่น ความต้องการของประชาชน นโยบายหรือคำสั่ง (Policy or Directive) ของส่วนกลางหรือผู้บริหาร และศักยภาพ (Potential) ซึ่งหมายถึงข้อได้เปรียบหรือข้อเด่น ของหน่วยงานมาวิเคราะห์นโยบายและพัฒนาศักยภาพแล้วจึงกำหนดออกมาในรูปของแผน งานและโครงการเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขสภาพปัญหาสภาพต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

แผนพัฒนาอีกชนิดหนึ่ง รู้จักกันในนามของแผนพัฒนาสมบูรณ์แบบ (Comprehensive Development Plan) หมายถึงแผนพัฒนาที่มีการผสมผสาน และ ครอบคลุมทั้งสาขาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการบริหาร และโครงสร้างพื้นฐานของเมือง โดยมีการประสานกันกับแผนพัฒนาระดับชาติ (National Plan) ระดับภาค (Regional Plan) และระดับท้องถิ่น (Local Plan) ทั้งในด้านของการสนับสนุน การพัฒนาซึ่งกันและ กัน ในด้านของระยะเวลาด้วย

1.4 ลำดับชั้นของแผน

ในการจัดลำดับชั้นของแผนนั้น สำนักพัฒนาเมือง (2528 : 5 - 6) ได้จำแนก ออกเป็นชั้นต่าง ๆ ดังนี้

1) แผนแม่บท (Master Plan)

เป็นแนวทางหรือวิธีดำเนินงานซึ่งได้กำหนดไว้ล่วงหน้าเป็นการกำหนด กรอบในการดำเนินงานไว้อย่างกว้าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้กิจกรรมของเมืองและความเป็นอยู่ของ ประชาชนดีขึ้น ตัวอย่างของแผนแม่บทได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

2) แผนสาขา (Sectoral Plan)

แผนสาขาสสามารถกำหนดออกได้เป็น 4 สาขา ได้แก่ สาขาพัฒนา เศรษฐกิจ สาขาการพัฒนาสังคม สาขาการพัฒนาการเมืองและการบริหาร และสาขาการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายให้สอดคล้องกับแผน

แม่บท และเพื่อตอบสนองต่อปัญหาความต้องการ นโยบาย และศักยภาพ ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) แผนงาน (Programme)

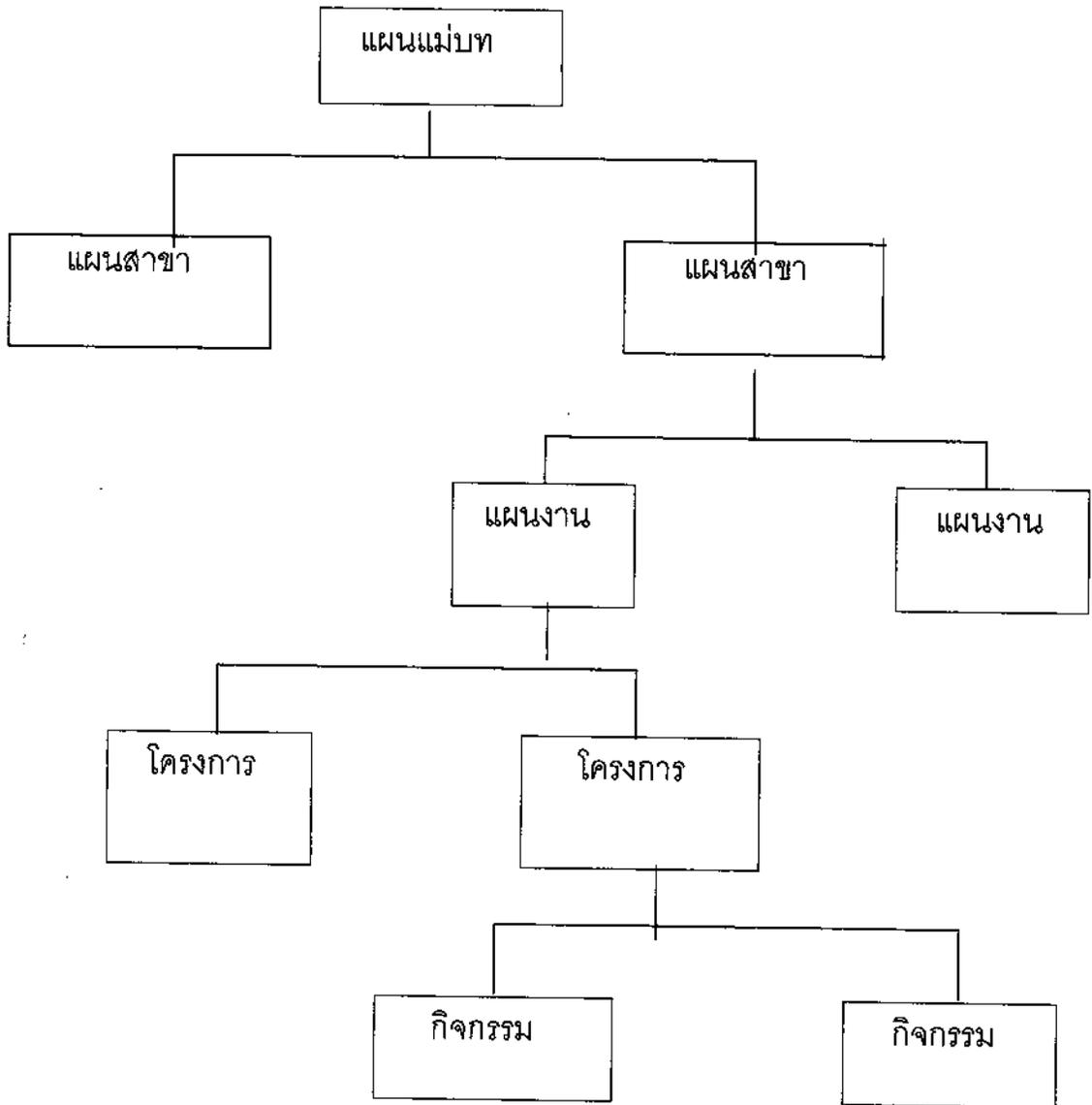
หมายถึงกลุ่มของงานหรือโครงการตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไปที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยที่โครงการเหล่านั้นจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องประสานกันและมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกันของแผนงานนั้น

4) โครงการ (Project)

หมายถึงงานหรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีลักษณะแตกต่างไปจากงานประจำ และมีการกำหนดลักษณะขนาด สถานที่ ระยะเวลา งบประมาณ และแนวทางที่จะดำเนินการอย่างสอดคล้องกัน เพื่อให้โครงการนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้

5) กิจกรรม (Activity or Task)

เป็นการแสดงถึงการกระทำหรือภารกิจที่ส่งผลให้โครงการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งในแง่ของการวางแผนแล้ว กิจกรรมหรืองานนับว่าเป็นส่วนที่เล็กที่สุด

แผนภูมิที่

2

: แสดงการจัดกิจกรรมลำดับชั้นของแผน

1.5 ขั้นตอนของการวางแผน

ในการแบ่งขั้นตอนของการวางแผนนั้น กองวิชาการและแผนงาน (2522 : 13 – 17) ได้พิจารณาวิธีการวางแผนโดยทั่วไปเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นวางแผน (Planning)
- 2) ขั้นปฏิบัติตามแผน (Implementation)
- 3) ขั้นตรวจสอบติดตามผล (Monitoring and Evaluation)

ขั้นที่ 1 วางแผน

1) ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นอยู่โดยละเอียด เพื่อนำความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่มาเป็นอุปกรณ์ในการวางแผน เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทั้งเป็นส่วนเกื้อกูลและอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์และใช้ประกอบการวางแผน เช่น

- 1.1) สถานการณ์ที่เป็นอยู่
  - ข้อมูลที่เป็นสถิติตัวเลข
  - ข้อมูลที่เป็นความต้องการของประชาชน
- 1.2) ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเช่น คน วัสดุ อุปกรณ์ เงิน สถานที่ เวลา นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย ฯลฯ
- 1.3) ข้อจำกัดและปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า เช่น เรื่องคน เครื่องมือ เครื่องใช้ สภาพดินฟ้าอากาศ

2) การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

2.1 ในการทำงานจำเป็นต้องมีนโยบายในการทำงาน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นกรอบหรือแนวทางปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการปฏิบัติงานจะเป็นไปในแนวเดียวกัน นอกจากนี้ จำเป็นต้องรู้ว่าเราต้องการทำอะไร เพราะอะไร และต้องการทำมากน้อยแค่ไหน การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายอาจทำได้ 2 ทาง

- โดยได้รับมอบหมายหรือคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ทำเรื่องนั้น
- ต้องการทำสิ่งนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่นหรือเพื่อบำบัดความเดือดร้อนหรือความต้องการของประชาชน

2.2 ลักษณะของวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ที่ดีต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ
- ชัดเจน
- สามารถเป็นไปได้
- เหมาะสมกับเวลาและโอกาส
- ไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของรัฐบาลหรือองค์การ

2.3 ลักษณะของเป้าหมาย

การกำหนดเป้าหมายที่ดีจะต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

- ชัดเจนเข้าใจง่าย
- สามารถวัดได้
- มีกำหนดเวลาที่แน่นอน
- บอกพื้นที่เป้าหมายไว้ชัดเจน
- เป็นสิ่งที่เป็นไปได้
- มีความสัมพันธ์กับปัญหา

3) การพิจารณาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

3.1 พิจารณาถึงตัวปัญหา

3.2 พิจารณาถึงสาเหตุของปัญหา

3.3 พิจารณาหาทางแก้ไข

3.4 พิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหา

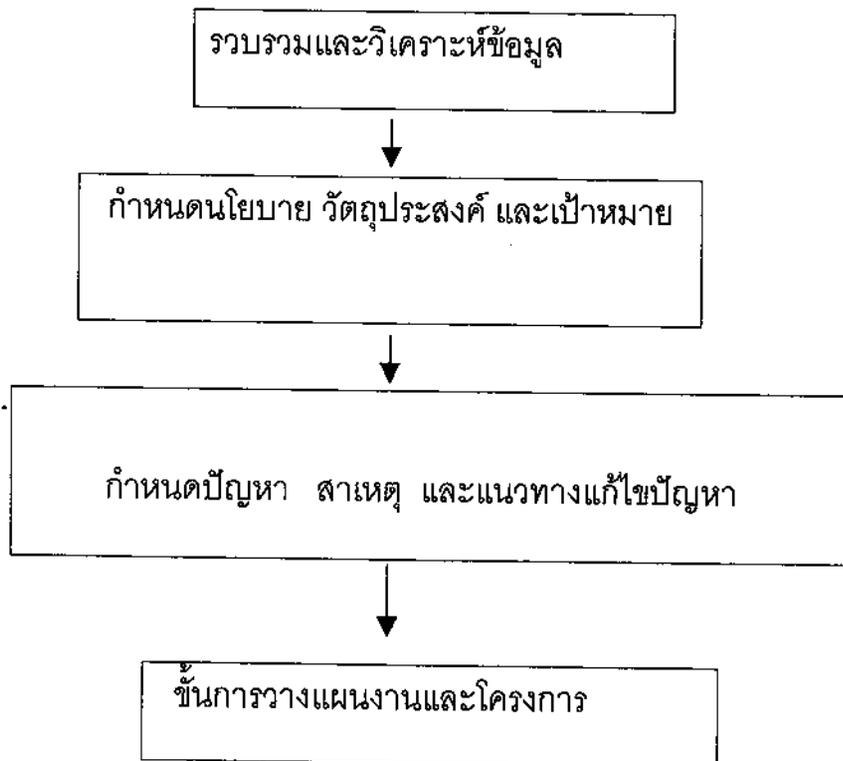
4) กำหนดแผนงานและโครงการ

เมื่อได้รวบรวมข้อเท็จจริงและทราบเป้าหมายที่แน่นอนแล้ว จึงเริ่มลงมือวางแผนโดยยึดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วเป็นหลักและพิจารณาว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ประกอบด้วยสถานการณ์ในขณะนั้น จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้หรือไม่ จะต้องใช้เวลาอย่างน้อยเท่าใด โดยกำหนดเป็นแผนงานกว้าง ๆ ในแต่ละแผนงานมา กำหนดเป็นโครงการต่าง ๆ อีกชั้นหนึ่ง

5) การปรับปรุงแผน

เนื่องจากการวางแผนเป็นส่วนสำคัญของการบริหารงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ พุดง่าย ๆ การวางแผนก็คือการเสี่ยง แต่เป็นการเสี่ยงที่มีหลักเกณฑ์ จึงไม่ควรหวังผลเลิศจนเกินไป ในทางวิชาการถือว่าไม่มีแผนใดที่เป็นแผนศักดิ์สิทธิ์ที่จะต้องปฏิบัติได้ผลเสมอไป ตรงกันข้าม การปฏิบัติตามแผนอาจไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ก็ได้ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ ปรับปรุง แผนอยู่เสมอ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา แผนจึงไม่ควรกำหนดตายตัวจนเกินไป ควรยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์

ในขั้นของการวางแผน สามารถแสดงขั้นตอนของการวางแผนได้ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3

: แสดงขั้นตอนในการวางแผน

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน

แผนที่สมบูรณ์จะต้องมีการปฏิบัติตามแผน มีการอำนวยความสะดวกและการประสานงานที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติบังเกิดผลอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการเผยแพร่ผลงานให้ผู้บริหารทุกระดับได้รับรู้ และนำไปปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

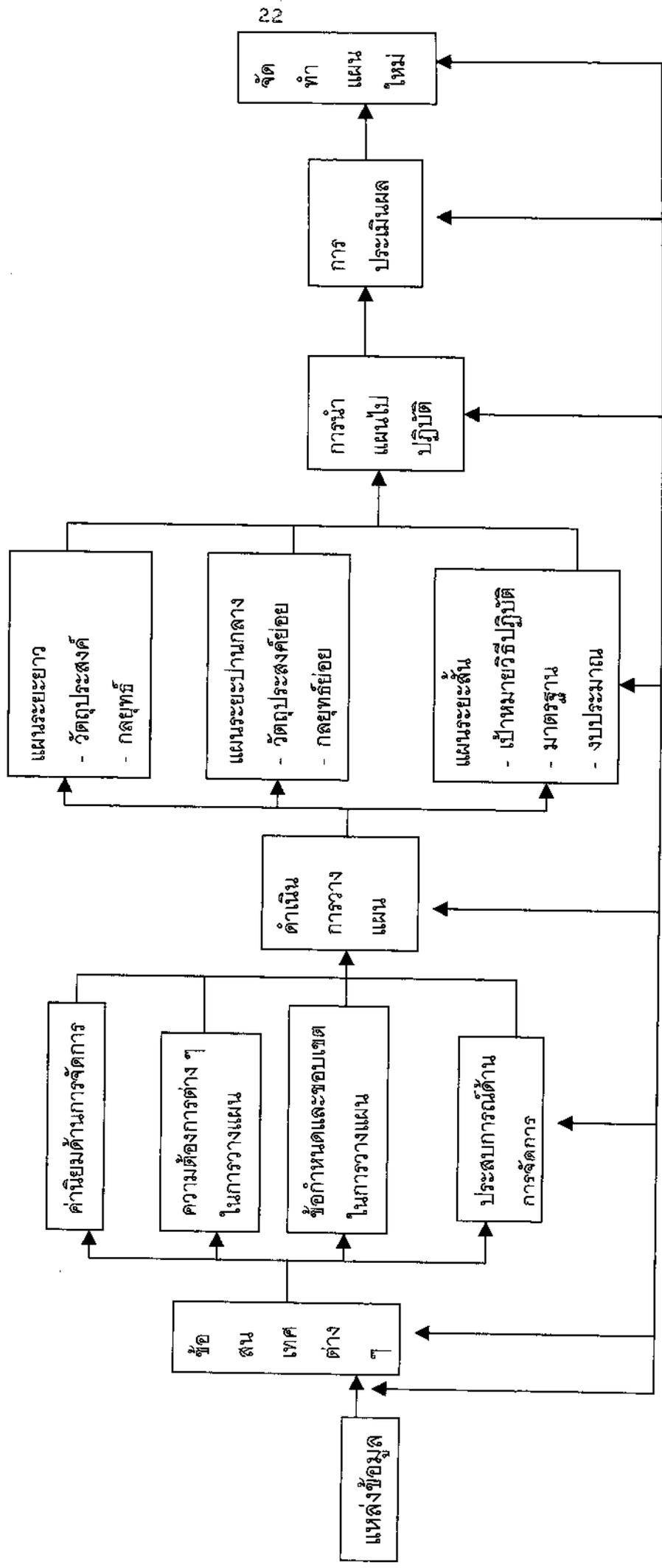
- การยอมรับผู้มีอำนาจบริหาร
- ทำความเข้าใจกับผู้ร่วมปฏิบัติ
- การวางแผนปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 การประเมินผล

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยการนำผลที่ได้รับมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้อยู่เป็นระยะ ๆ โดยการ

- วางมาตรฐานการควบคุม
- ประเมินผลและติดตาม
- แก้ไขปรับปรุงแผน

โดยสรุป Harrison (1978 : 87) ได้กำหนดรูปแบบของกระบวนการวางแผน แสดงตามแผนภูมิ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 : แสดงรูปแบบของกระบวนการวางแผน

2. นโยบาย ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับกรวางแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (มีผลบังคับใช้วันที่ 11 ตุลาคม 2540) ได้บัญญัติแนวนโยบายแห่งรัฐและบทบัญญัติในด้านสิทธิ เสรีภาพ ในส่วนที่เกี่ยวกับด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมดังนี้

(1) บทบัญญัติด้านสิทธิ เสรีภาพ

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชาย และหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุผลความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

มาตรา 51 การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉินหรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองของรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

มาตรา 54 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(2) บทบัญญัติแนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา 80 รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชนรัฐต้องสงเคราะห์คนชราผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

มาตรา 83 รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

มาตรา 86 รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ซึ่งจะมีการประกาศใช้ในปีงบประมาณนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและมีผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ และของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ซึ่งจะได้มีการนำนโยบายไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – 2549) ต่อไป แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ ดังนี้

วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ

1) จุดมุ่งหมายและค่านิยม มุ่งเน้นให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และการพัฒนาอย่างมี “คุณภาพ” ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนในสังคมมีความสุขถ้วนหน้าสามารถพึ่งตนเองอย่างมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยยังคงรักษาความเป็นไทย

2) สังคมไทยที่พึงประสงค์ โดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ” ใน 4 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันและสังคมที่มีวินัยและเคารพกฎหมาย

3) วิสัยทัศน์ร่วม การพัฒนาประเทศยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี และความพอประมาณอย่างมี

เหตุผล

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนฯ

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยการพึ่งพาตนเอง
- (2) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในให้เข้มแข็ง มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกันด้านรวมทั้งมีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตและรักษาสมรรถนะทางเศรษฐกิจในการแข่งขันของประเทศ
- (3) เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศระยะยาวให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก
- (4) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับ

2) เป้าหมายหลัก

- (1) การลดความยากจน ลดสัดส่วนคนยากจนให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ 10 ของ ประชากรในปี 2549
  - (2) การยกระดับคุณภาพชีวิต รักษาภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรให้อยู่ในภาวะทดแทนอย่างต่อเนื่อง เพิ่มจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยของคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปไม่ต่ำกว่า 9 ปี และยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาให้ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในปี 2549
  - (3) คุณภาพทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจขยายตัวโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 5-6 ต่อปี สามารถเพิ่มการจ้างงานได้ไม่ต่ำกว่า 300,000 คน ต่อปี อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยประมาณร้อยละ 3.5 ต่อปี การเกินดุลบัญชีเดินสะพัด เฉลี่ยร้อยละ 2.5 ของ GDP และลดขนาดการขาดดุลภาครัฐให้อยู่ในระดับที่ฐานะการคลังมีความมั่นคงในระยะยาว
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประกอบด้วย

7 ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม
- (2) การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน
- (3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (4) การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม
- (5) การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขัน
- (6) การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (7) การบริหารจัดการที่ดี

ยุทธศาสตร์ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยตรง คือการพัฒนาคนและคุ้มครองทางสังคม มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

(1) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

- ยกระดับทักษะฝีมือให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ทักษะชีวิตกับความรู้พื้นฐานในการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง

- ขยายบริการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานอย่างทั่วถึง
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและฝึกอบรมกับสถานประกอบการ
- สนับสนุนการนำประสบการณ์มาเทียบโอน เพื่อเข้ารับการศึกษาคือต่อในระดับที่สูงขึ้น

(2) พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเป็นธรรม

- ขยายขอบเขตและประเภทการคุ้มครองของกองทุนประกันสังคม
- ปรับปรุงกองทุนเพื่อประกันรายได้เมื่อชราภาพ
- การปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน
- สร้างความเป็นธรรมแก่แรงงานสตรี และเด็กนอกระบบ
- พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและตัวชี้วัด เพื่อปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการดำเนินโครงการคุ้มครองคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส
- ส่งเสริมการประสานเครือข่ายความร่วมมือของทุกฝ่ายในการจัดสวัสดิการสังคม
- การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมรับ

ผิดชอบการจัดบริการทางสังคม

(3) การส่งเสริมให้ทุกฝ่ายในสังคมมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพคน และการคุ้มครองทางสังคม

- การส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว
- ประสานการจัดบริการด้านสังคมแบบเบ็ดเสร็จแก่ครอบครัว

(4) การปรับปรุงระบบบริหารการจัดการด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- เน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานภายในชุมชน

ส่วนยุทธศาสตร์อื่น ๆ นั้น มิได้กล่าวในที่นี้ แต่มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนด แผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมในภาพกว้างและแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ สังคมต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมข้าง ต้น

2.3 นโยบายรัฐบาลด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม

นโยบายที่รัฐบาลชุดปัจจุบันได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 มีสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานและสวัสดิการสังคม จำแนกเป็น รายข้อได้ดังนี้

ข้อ 1. นโยบายเร่งด่วน

(2) จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็น แหล่งเงินหมุนเวียนในการลงทุน สร้างอาชีพเสริม และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน พร้อมทั้งรัฐบาลจะจัดให้มีโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า โดยรัฐ พร้อมทั้งจะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการ เพื่อเชื่อมโยงสินค้า จากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต

ข้อ 3. นโยบายการสร้างรายได้

3.2 ด้านอุตสาหกรรม

(3) พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับทิศทาง

การพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต สนับสนุนมาตรการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานและไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ โดยจัดการให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

3.3 ด้านการบริการและการท่องเที่ยว

3.3.1 ด้านการพัฒนาภาคบริการ

(1) ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอันจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการไทย ทั้งด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรภาคบริการ การพัฒนารูปแบบการให้บริการ และการพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน

(2) จัดให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพบริการอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นแหล่งรายได้เงินตราต่างประเทศ และรายได้ท้องถิ่น อาทิ การท่องเที่ยว การศึกษา การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การกีฬาและนันทนาการ

(3) เร่งรัดพัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้มีความรู้และทักษะ ทั้งด้านภาษามาตรฐานการบริการ และการจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าบริการ

3.3.2 ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

(2) บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก และธุรกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพการบริการท่องเที่ยว และยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุมการสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(4) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอุตสาหกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสรรกรณีการท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ข้อ 4 นโยบายการพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

4.1 ด้านการพาณิชย์

(1) สนับสนุนและผลักดันให้ภาคเอกชนยกระดับความพร้อมในการเผชิญ การแข่งขันเสรีในเวทีการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้แนวคิดการตลาดสมัยใหม่ การพัฒนา องค์กรและบุคลากร การพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร การวางแผนและพัฒนาการผลิตให้ ตรงกับความต้องการของตลาด และสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการจำหน่ายให้ ได้ประโยชน์สูงสุดในเชิงต้นทุนและการตลาด ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในเชิงทักษะ เทคโนโลยี และวิทยาการที่จำเป็นในการแข่งขันระดับโลก

ข้อ 6 นโยบายการพัฒนาแรงงาน

(1) ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะและมีมือแรงงาน เพื่อ เพิ่มคุณภาพแรงงานและยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน โดยรัฐบาลจะสนับสนุนมาตรการ ด้านการเงินและการคลัง เพื่อให้การพัฒนาทักษะและมีมือแรงงานสามารถตอบสนองความ ต้องการของวิสาหกิจในแต่ละชุมชนได้อย่างเหมาะสม และให้แรงงานได้รับค่าตอบแทนที่ เป็นธรรม เพื่อลดปัญหาการว่างงาน และการอพยพเข้ามาทำงานในเมือง รวมทั้งยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น

(2) ส่งเสริมมาตรการด้านการประกันสังคม ขยายขอบข่ายให้สวัสดิการ ด้านแรงงาน เพื่อให้มีการคุ้มครองแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบอย่างเหมาะสม และ ให้มีระบบการคุ้มครองสุขภาพความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความคุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี

(3) ส่งเสริมให้เกิดระบบแรงงานสัมพันธ์ที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมี ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พัฒนา และคุ้มครองแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

(4) คุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนาย หน้าที่จัดหางานและนายจ้าง

(5) กำหนดมาตรการที่เหมาะสมสำหรับแรงงานต่างด้าว โดยคำนึงถึง ความต้องการแรงงานของภาคเอกชนและการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาแรงงานไทยขึ้นทดแทน

ข้อ 10. นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง

10.3 ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(4) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ารับการบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพยาเสพติด โดยให้ผู้เสพยาเสพติดสามารถเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูได้ทันที โดยไม่มีความผิดทางกฎหมาย พร้อมกันนี้ รัฐบาลจะจัดให้มีระบบการบริการบำบัดและฟื้นฟู การฝึกอบรมด้านอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เสพยาเสพติดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้เสพยาสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

10.4 ด้านครอบครัว เด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ

(1) จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของ บุคลากรในชุมชน เพื่อให้คำปรึกษาและบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับครอบครัว ทั้งด้านสุขภาพ และการวางแผนและแก้ไขปัญหาครอบครัว

(2) สนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพและได้ มาตรฐานในชุมชนและสถานประกอบการ

(3) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้กระทำผิดที่ละเมิดสิทธิเด็กและกระทำ ทารุณกรรมต่อเด็กในทุกด้าน

(4) มุ่งส่งเสริมสิทธิ สถานภาพและบทบาทของสตรี การพัฒนา ศักยภาพของสตรีให้สามารถมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการพัฒนาชุมชนและประเทศทั้งทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งส่งเสริมความเท่าเทียมกันของสตรีในการรับร าชการ

(5) ยกย่องให้หลักประกันแก่ผู้สูงอายุ โดยการสร้างโครงข่าย ความปลอดภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ พัฒนาบริการสุขภาพอนามัย รวมทั้งนำประสพ การณ์และภูมิปัญญาของผู้สูงอายุมาช่วยในการพัฒนาสังคม

10.5 ด้านการส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส

(1) ให้การสงเคราะห์และสนับสนุนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมแก่ผู้ ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งพาตน เองได้

(2) สนับสนุนองค์กรสาธารณกุศลเพื่อการบรรเทาสาธารณภัยและ สงเคราะห์ผู้ประสบภัยในระดับชาติและในระดับชุมชน

(3) จัดระบบการศึกษาและการฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับระดับและลักษณะของความคิดหรือคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การเสริมทักษะพิเศษเฉพาะด้าน และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ

ข้อ 11. นโยบายการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

11.1 ด้านการศึกษา

(1) เร่งจัดให้มีระบบและโครงสร้างทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งปวงอย่างแท้จริง

(2) เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภท

—(3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษา ให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท

(5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษา และฝึกอบรมโดยรัฐเป็นผู้วางระบบ นโยบาย กำกับคุณภาพมาตรฐาน สนับสนุนและระดมทรัพยากร เตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน เครือข่ายครอบครัว และอื่น ๆ รวมทั้งการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส

(6) สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

(8) ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การจัดให้มีห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

(11) ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับหรือมัธยมปลาย ผู้ว่างงาน และผู้สูงอายุได้ฝึกงานอาชีพอย่างน้อย 1 อาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระได้

(12) ปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาถึงระดับปริญญาตรี เพื่อตอบสนองต่อภาคเกษตรกรรมและภาคบริการ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบการ

11.2 ด้านวัฒนธรรม

(3) ประสานให้ประชาชนและเยาวชนมีบทบาทและกิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรมร่วมกับสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน

ข้อ 13. นโยบายด้านการต่างประเทศ

(4) ส่งเสริม รักษา และคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งของภาคเอกชนไทย แรงงานไทย และคนไทยในต่างประเทศ

(5) พัฒนาและกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างเร่งด่วน ด้วยการสานต่อหรือริเริ่มความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งในระดับ ทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาในการแก้ไข ปัญหาและการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ จริงใจ และโดยสันติวิธี

ข้อ 15. นโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน

15.1 ด้านการปฏิรูปการเมือง

(5) ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรประชาชนของไทยมีความร่วมมืออันดีกับประชาชนและองค์กรประชาชนในประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างประเทศและระหว่างประชาชน

15.2 ด้านการบริหารราชการ

(3) ปรับกระบวนการบริหารราชการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง รวดเร็วและเท่าเทียมกัน พร้อมกันนี้จะปรับปรุงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

(4) เร่งพัฒนาคุณภาพของข้าราชการ ให้มีทัศนคติที่เอื้อต่องาน บริการประชาชน รวมทั้งทบทวนกฎหมาย ระเบียบ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารราชการมีความยืดหยุ่น มีประสิทธิผล โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการประเมินผลที่เป็นระบบและเป็นธรรม

15.3 ด้านการกระจายอำนาจ

(3) ส่งเสริมให้ประชาชน ภาคประชาสังคม และองค์กรเอกชนมี

ส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีระบบตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การจัดซื้อจัดจ้าง และการแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งเพื่อความโปร่งใสมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนเร่งส่งเสริมความเข้าใจในบทบาทและดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเกิดประสิทธิผล

15.5 ด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมและการปฏิรูปกฎหมาย

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มาตรการระงับข้อพิพาทนอกเหนือจากระงับข้อพิพาทโดยศาล เพื่อให้เป็นเครื่องมือของประชาชน ผู้บริโภค ผู้ด้อยโอกาส และผู้เสียเปรียบ ให้มีโอกาสเข้าถึงและได้ใช้ประโยชน์ในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของตนเองมากขึ้น

(5) เร่งดำเนินการปฏิรูปกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ล้าสมัย ให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน และยึดหยุ่นต่อสถานการณ์ในอนาคต

2.4 นโยบายด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ของกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้กำหนดนโยบายหลัก ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมไว้ 4 ประการ ดังนี้

1) วางพื้นฐานกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ให้เป็นของประชาชน เพื่อประชาชน ด้วยการปรับปรุงโครงสร้าง กำหนดบทบาทและภารกิจ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีทัศนคติในการรับใช้ประชาชน และสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรฝ่ายนายจ้าง องค์กรฝ่ายลูกจ้าง องค์กรฝ่ายพัฒนา เอกชน องค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐทุกระดับ ทั้งนี้ใช้วิธีการมีส่วนร่วมในการรับฟังและระดมความคิดเห็น การปรึกษาหารือเป็นหลักในการตัดสินใจ

2) เร่งรัดการปฏิบัติทั้งปวงเพื่อส่งเสริมการมีงานทำและการเพิ่มพูนรายได้ของประชาชน ทั้งงานในประเทศและต่างประเทศ ด้วยการจัดตั้งบริษัทมหาชน ตลอดจนมุ่งขจัดปัญหาหลักของผู้ใช้แรงงานปัจจุบัน เพื่อให้การทำงานในต่างประเทศถูกต้องตาม

กฎหมายลดค่าใช้จ่าย และจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อปลดปล่อยหนี้สิน และการใช้จ่ายแก่ผู้ใช้แรงงาน

3) มุ่งมั่นพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถทั่วไป และความรู้ความสามารถพิเศษเฉพาะทาง ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในด้านการผลิตทั้งภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการของโลกและของภูมิภาค ซึ่งจะมีทั้งการแข่งขันและการร่วมมือมากขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นหนึ่งเดียวของขบวนการแรงงานไทยในภูมิภาคนี้

4) สร้างฐานสวัสดิการและความมั่นคงทางสังคม ให้กับนายจ้าง ลูกจ้าง และผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ ด้วยระบบบริการด้านสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การขยายกิจการประกันสังคมไปยังผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และเร่งรัดการให้สิทธิประโยชน์ด้านการสงเคราะห์บุตรและชราภาพ ตลอดจนพัฒนาตัวบทกฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ และกฎหมายพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

2.5 นโยบายและแนวทางปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ในโอกาสที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (นายเดช บุญ หลง) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (นางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์) ได้เข้ารับตำแหน่งและได้มอบแนวทางปฏิบัติราชการแก่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 มีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) หลักการดำเนินงาน

- การดำเนินงานได้ยึดหลักโอวาทของท่านพุทธทาสภิกขุ คือ สุทธิ ปัญญา เมตตา ชันติ
- ให้ยึดหลักการร่วมทำงาน เพื่อประสานประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก

(2) เป้าหมายหลัก กำหนดเป้าหมายหลักในการดำเนินการ 7 ประการ คือ

(ก) ด้านการประกันการมีงานทำ และการพัฒนาฝีมือแรงงาน

- ให้แรงงานมีความรู้ ทักษะฝีมือ และทัศนคติซึ่งสอดคล้องกัน รองรับและสนองความต้องการของตลาดแรงงาน
- มีระบบจัดหางานระหว่างผู้ต้องการแรงงานและผู้ต้องการทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีสวัสดิการแรงงานเพื่อรองรับให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี

(ข) ด้านการจัดการแรงงานต่างด้าว

- ให้แรงงานไทยมีโอกาสในการมีงานทำมากขึ้น ช่วยบรรเทาปัญหาการว่างงานภายในประเทศที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน
- ให้มีแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในสถานประกอบการเท่าที่จำเป็น มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคม โอกาสการแข่งขันและการจ้างงานของประเทศ
- ให้มีการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายให้เป็นรูปธรรม สามารถเก็บภาษี ควบคุมและคุ้มครองแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายให้ได้รับสิทธิประโยชน์เท่าเทียมกับแรงงานไทย ตลอดจนดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายอย่างเข้มงวด จริงจัง และต่อเนื่อง

(ค) ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ

- พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศแรงงาน และสวัสดิการสังคม ให้เป็นระบบเครือข่ายเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานทั้งภายในกระทรวงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ
- พัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลแรงงานและสวัสดิการสังคมให้สามารถบริการกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็ว และพึงพอใจ

(ง) ด้านการพัฒนาบุคลากร

- ให้บุคลากรของกระทรวงฯ มีความรู้ มีศักยภาพในงานที่รับผิดชอบ และมีจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน (SERVICE MIND)

- ให้เครือข่าย/ภาคีที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมได้รับความรู้ ความเข้าใจในงานของกระทรวงฯ และเป็นผู้ถือหุ้นส่วนในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- การดำเนินการของกระทรวงฯ ต้องตอบสนองความต้องการ และได้รับความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ

(จ) ด้านปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ

- ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีความทันสมัย และเพิ่มกฎหมายในด้านที่มีความจำเป็นตามวิสัยทัศน์ของกระทรวงฯ

(ฉ) ด้านสวัสดิการสังคม

- เร่งรัดดูแล สงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ คนจน ชนกลุ่มน้อย และผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดี
- ขยายผลการสร้างเครือข่ายการประสานงานและการปฏิบัติงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ
- วางแผนเตรียมการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขต่าง ๆ ต้องมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยขึ้นอย่างทันที่
- เร่งป้องกัน แก้ไขปัญหาการเอารัดเอาเปรียบหรือล่วงละเมิด และสตรีไปในทางที่มีขอบ

(ช) ด้านการเตือนภัยนัดหยุดงานและการคุ้มครองแรงงาน

- สร้างระบบเตือนภัย และระบบแรงงานสัมพันธ์เชิงป้องกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการนัดหยุดงาน เกิดความรุนแรงหรือยืดเยื้อ
- ส่งเสริมให้ลูกจ้างได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ให้เหมาะสมกับสภาพการทำงาน
- พัฒนาความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมการทำงาน

2.6 วิสัยทัศน์ (VISION) ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้เป็นองค์หลักในการบริหารแรงงานและสวัสดิการสังคม มุ่งมั่นให้แรงงานไทยและผู้ด้อยโอกาสมีศักยภาพพร้อมสำหรับการแข่งขันเสรี มีหลักประกันการดำรงชีวิตที่มั่นคง เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

จากวิสัยทัศน์ข้างต้น อาจจำแนกเป็นด้านได้ดังนี้

(1) เป็นองค์หลักในการบริหารแรงงานให้มีศักยภาพ พร้อมสำหรับการแข่งขันมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

- เสนอแนะนโยบายด้านแรงงานต่อรัฐบาล
- กำหนดมาตรฐานด้านแรงงาน
- เป็นแหล่งข้อมูลด้านแรงงาน
- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานแรงงาน
- ทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมาย
- แรงงานมีศักยภาพพร้อมสำหรับการแข่งขัน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
  - แรงงานมีความรู้ ความสามารถ ทันกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน
  - แรงงานมีทักษะ มีฝีมือตามมาตรฐานสากล

(2) เป็นองค์หลักในการบริหารแรงงานให้มีหลักประกัน มีความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

- องค์กรหลัก หมายถึง มีมาตรฐาน อ้างอิง เป็นแบบอย่าง
- บริหาร หมายถึง ส่งเสริม สนับสนุน จัดการ และติดตามผล
- มีหลักประกัน มีความมั่นคง หมายถึง ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดอย่างยั่งยืน
- มีคุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง ครอบคลุมอบอุ่นแข็งแรง สุขภาพอนามัยและจิตใจดี มีความปลอดภัยในการทำงาน มีงานที่มั่นคง และมีรายได้ดีขึ้น ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิประโยชน์

(3) เป็นองค์กรหลักในการบริหารสวัสดิการสังคมให้แรงงานและผู้ด้อยโอกาส มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นภารกิจในการ

- พัททังค์ คุ่มครองสิทธิผู้ด้อยโอกาส (เด็กกำพร้า เยาวชน ถูกทอดทิ้ง สตรีกลุ่มเสี่ยง คนชราถูกทอดทิ้ง คนพิการ หุพพลภาพ) ให้ได้รับสวัสดิการและช่วยเหลือตนเองได้
- จัดบริการด้านสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและได้มาตรฐาน
- ให้บริการด้านประกันสังคมที่มีคุณภาพแก่สมาชิกและครอบครัว

2.7 ภารกิจ บทบาท ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง/ทบวง/กรม (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2536 และ พ.ร.บ. โอนอำนาจหน้าที่และกิจการบางส่วนของกระทรวงมหาดไทยไปเป็นของ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ.2536 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน 2536 กำหนดให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ การบริหารแรงงาน การจัดหางาน การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาฝีมือแรงงาน การสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และการประกันสังคม

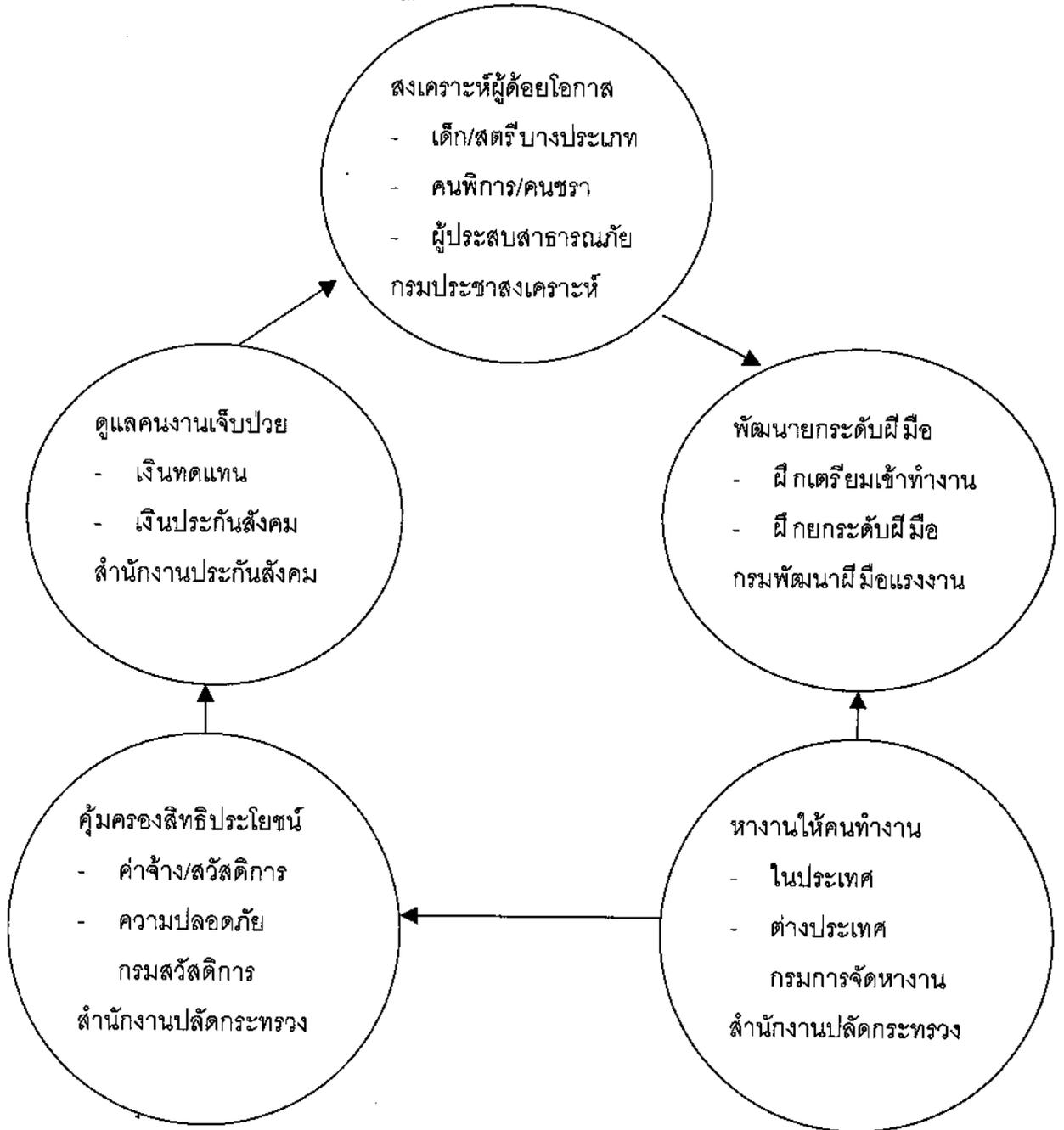
ภารกิจของกระทรวงฯ จึงเป็นภารกิจที่ครอบคลุมทั้งด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมดังปรากฏในคำปราศรัยตอนหนึ่งของนายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรีในโอกาสวันสถาปนากระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2536

“การจัดตั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม แสดงให้เห็นว่าปัญหาแรงงานและการจัดสวัสดิการสังคม ให้แก่ประชาชนถือเป็นเรื่องสำคัญ จึงได้นำเอางานด้านนี้ที่กระจายมารวมกันไว้ในส่วนราชการระดับกระทรวงแห่งเดียว เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องอยู่หลายสิบฉบับ ทั้งยังสามารถจัดสรรงบประมาณให้ได้เป็นการเฉพาะและเพิ่มพูนประสิทธิภาพให้บริการประชาชนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตลอดจนยกระดับขึ้นสู่ความสำคัญทัดเทียมกับหน่วยงานทำนองเดียวกันในนานาประเทศ”

เพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจข้างต้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการเชื่อมโยงการทำงานเป็นวงจร โดยเชื่อมโยงภารกิจของส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัดให้เป็นวง

จรรยาบรรณที่ต่อเนื่องกันในการให้บริการประชาชน ตั้งแต่วัยเด็ก วัยทำงาน จนถึงวัยชรา และดำเนินการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายให้เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการหนึ่ง สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับภารกิจของ ส่วนราชการอื่นในสังกัดแก่ประชาชนได้ ขณะเดียวกันได้กำหนดเป็นปรัชญาแนวการทำงาน ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมไว้ว่า “รวมกันเป็นหนึ่ง เป็นที่พึ่งประชาชน” ซึ่ง การเชื่อมโยงการทำงานเป็นวงจรสามารถเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 5
วงจรการปฏิบัติงานให้บริการประชาชน

หน่วยงานในสังกัด

(1) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี	(2) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
(3) สำนักงานปลัดกระทรวง	(4) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
(5) กรมการจัดหางาน	(6) สำนักงานประกันสังคม
(7) กรมประชาสงเคราะห์	

ที่มา : รายงานประจำปี 2540 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

สามารถสรุปได้ดังนี้

การให้บริการประชาชนของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เริ่มตั้งแต่การพัฒนาปัจเจกชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระของสังคม โดยกรมประชาสงเคราะห์ จากนั้นกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจะให้บริการฝึกอบรมทักษะฝีมือตามความสนใจ ความถนัด และต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ต่อมากรมการจัดหางาน จะรับผิดชอบในการบริหารจัดการจ้างงานให้ทำ (ภายในหรือภายนอกประเทศ) หรือส่งเสริมให้ประกอบอาชีพส่วนตัว หากเป็นการรับจ้างในระบบธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จะเป็นหน่วยที่มีบทบาทรับผิดชอบในการคุ้มครองดูแลสวัสดิการและสภาพการจ้างของคณงานนั้น ๆ ให้ได้รับความเป็นธรรม ตลอดจนดูแลด้านความปลอดภัยในการทำงานด้วย สำหรับสำนักงานประกันสังคม จะเข้าไปดูแลคณงานที่เจ็บป่วยหรือเสียชีวิต โดยกองทุนเงินทดแทนและกองทุนประกันสังคม ต่อมาเมื่อถึงวัยชรา กรมประชาสงเคราะห์ก็จะเข้ามาช่วยเหลือตามความจำเป็น

บทที่ 3

การจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนนทบุรี

3.1 กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

1. กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำ "วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549)"

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำ "ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)"

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดลักษณะของแผนงาน/โครงการเป้าหมาย ระยะ 5 ปี

ขั้นตอนที่ 4 การยกร่างแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)"

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)"

2. ขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

มีรายละเอียดการปฏิบัติแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

วิธีการ/กิจกรรม

1.1 จังหวัดนำวิสัยทัศน์และกรอบการพัฒนาจังหวัดในช่วงของแผนพัฒนาฉบับที่ 9 ที่ผ่านการประชุมระดมความคิดเห็นจากประชาคมจังหวัดของแต่ละจังหวัดที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว มาวิเคราะห์โดยนำข้อมูลอื่น ๆ มาประกอบการวิเคราะห์ ได้แก่ การประเมินผลครึ่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2540 – 2544) ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แผนลงทุนจังหวัด ปัญหา/อุปสรรค/ข้อจำกัด โอกาส/ศักยภาพ รวมทั้งสถิติข้อมูลสำคัญของจังหวัด

1.2 จัดทำวิสัยทัศน์ และกรอบการพัฒนาจังหวัด 5 ปี เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) ให้ความเห็นชอบ เป็นวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด

1.3 จังหวัดแจ้งวิสัยทัศน์การพัฒนาของจังหวัด ให้อำเภอเพื่อปรับและจัดทำเป็นวิสัยทัศน์การพัฒนาของอำเภอ แล้วแจ้งท้องถิ่น/สภาตำบลปรับจัดทำเป็นวิสัยทัศน์ของท้องถิ่น/สภาตำบลตามลำดับ

ระยะเวลาดำเนินการ มกราคม – เมษายน 2543

ผลที่ได้ วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด 5 ปี พ.ศ.2545 – 2549)

หน่วยงานรับผิดชอบ ฝ่ายเลขานุการ กพจ. และผู้ประสานแผน 8 กระทรวงหลัก 2
หน่วยงานเสริมระดับจังหวัด

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

วิธีการ/กิจกรรม

2.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างประชาคมจังหวัด และองค์กรระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ชุมชนและองค์กรประชาชนในจังหวัด โดยพิจารณาจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดให้บรรลุตามวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด ให้มีเนื้อหา สาระประกอบด้วย

- (1) ปัญหา/อุปสรรค/ข้อจำกัด โอกาส/ศักยภาพ ในการพัฒนาจังหวัดแต่ละด้าน
- (2) วัตถุประสงค์/เป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาที่กำหนด
- (3) กำหนดแนวทางการพัฒนาจังหวัดตามยุทธศาสตร์การพัฒนาแต่ละด้าน/สาขา

ทั้งนี้ ให้ผู้แทนอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ระดับอำเภอและท้องถิ่น มาใช้ประกอบการพิจารณา

2.2 นำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด 5 ปี เสนอคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) ให้ความเห็นชอบ

2.3 แจ้งอำเภอ ท้องถิ่น/ตำบลให้จัดทำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับระดับจังหวัดและอำเภอ ตามลำดับ

ระยะเวลาดำเนินการ พฤษภาคม – มิถุนายน 2543

ผลที่ได้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2545 – 2549)

หน่วยงานรับผิดชอบ ฝ่ายเลขานุการ กพจ. และผู้ประสานแผน 8 กระทรวงหลัก 2
หน่วยงานเสริมระดับจังหวัด

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดลักษณะแผนงาน/โครงการ เป้าหมายประมาณงาน และ

ประมาณการวงเงินงบประมาณการพัฒนาจังหวัด ระยะ 5 ปี และเฉลี่ยรายปี

วิธีการ/กิจกรรม

3.1 จังหวัดแจ้งวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด ให้อำเภอ/ท้องถิ่นและให้อำเภอ/ท้องถิ่นเสนอแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัด แต่ละด้าน

3.2 จังหวัดประมวลผลแผนงาน/โครงการ จากอำเภอ/ท้องถิ่น เพื่อกำหนดเป็นประเภทและลักษณะแผนงาน/โครงการพัฒนา พร้อมทั้งระบุเป้าหมาย ปริมาณ และประมาณการวงเงินงบประมาณแยกตามแนวทางพัฒนาของจังหวัดแต่ละด้าน และหน่วยงานรับผิดชอบในช่วง 5 ปี และเฉลี่ยรายปี

ระยะเวลาดำเนินการ	กรกฎาคม – สิงหาคม 2543
ผลที่ได้	ประเภทลักษณะแผนงาน/โครงการ เป้าหมายปริมาณการวงเงินงบประมาณ ระยะ 5 ปี และเฉลี่ยรายปี พร้อมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบ
หน่วยงานรับผิดชอบ	ฝ่ายเลขานุการ กพจ. และผู้ประสานแผน 8 กระทรวงหลัก 2 หน่วยงานเสริม ระดับจังหวัด

ขั้นตอนที่ 4 การยกย่องแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

วิธีการ/กิจกรรม

4.1 ประมวลร่างแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ตามที่ได้ดำเนินการแล้วในขั้นตอนที่ 1 – 3 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด และประเภทลักษณะแผนงาน/โครงการ ระบุเป้าหมายปริมาณงานและประมาณการวงเงินงบประมาณระยะ 5 ปี และเฉลี่ยรายปีพร้อมทั้งหน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อจัดทำเอกสารร่างแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี

4.2 ยกย่องเอกสารแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) โดยมีองค์ประกอบ 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด
ส่วนที่ 2 ศักยภาพ ปัญหาความต้องการ และผลการพัฒนาจังหวัดในระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ที่ผ่านมา

ส่วนที่ 3 วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนา

จังหวัด แนวทางการพัฒนาจังหวัด และวัตถุประสงค์เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

ส่วนที่ 4 ประเภทลักษณะแผนงาน/โครงการ เป้าหมาย ปริมาณงานและประมาณการวงเงินงบประมาณ ระยะ 5 ปี และเฉลี่ยรายปี พร้อมทั้ง หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ส่วนที่ 5 การบริหารจัดการเพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

4.3 สัมมนาระหว่างประชาคมจังหวัดและองค์กรระดับจังหวัด

ประกอบด้วยส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ชุมชนและองค์กรประชาชนใน จังหวัด เพื่อพิจารณาร่างแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี นำเสนอคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) และกรมการจังหวัด เพื่อให้ความเห็นชอบ

ระยะเวลาดำเนินการ สิงหาคม - กันยายน 2543

ผลที่ได้ ร่างแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549)

หน่วยงานรับผิดชอบ ฝ่ายเลขานุการ กพจ. และผู้ประสานแผน 8 กระทรวงหลัก
2 หน่วยงานเสริมระดับจังหวัด

ขั้นตอนที่ 5 การจัดแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549) ฉบับสมบูรณ์

วิธีการ/กิจกรรม

5.1 ให้จังหวัดติดตามแผนตรวจสอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ที่ผ่านการเห็นชอบและประกาศใช้แล้ว โดยพิจารณาว่ามีประเด็นใดที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในร่างแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี หรือมีประเด็นใดที่เกี่ยวข้องซึ่งจังหวัด จะต้องดำเนินการ

5.2 นำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี มาปรับปรุงและเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ในส่วนที่จังหวัดเกี่ยวข้องและจะต้องดำเนินการ

5.3 นำเสนอคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) ให้ความเห็นชอบเสนอคณะกรรมการจังหวัด พิจารณานุมัติและประกาศใช้เป็นแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549)

ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม - ธันวาคม 2543

ผลที่ได้ แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ฝ่ายเลขานุการ กพจ. และผู้ประสานแผน 8 กระทรวงหลัก
2 หน่วยงานเสริมระดับจังหวัด

3. เค้าโครงและเนื้อหาของแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด ประกอบด้วย

1.1 ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ที่ตั้งและขนาด อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ เขตการปกครอง

1.2 ด้านการเมืองการปกครอง ประกอบด้วย ประชากร โครงสร้างบริหารราชการส่วนภูมิภาค ส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น การเลือกตั้ง องค์กรพัฒนาเอกชนในจังหวัด

1.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การคมนาคม การสื่อสารโทรคมนาคม แหล่งน้ำ

1.4 ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด การเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การท่องเที่ยว แรงงาน การเงินการคลัง

1.5 ด้านสังคม ประกอบด้วย การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การสาธารณสุข สถิติการสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย

1.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 ศักยภาพ ปัญหาความต้องการ ผลการพัฒนาจังหวัดในช่วงระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ที่ผ่านมา ประกอบด้วย

2.1 ศักยภาพและปัญหาความต้องการของจังหวัด

(1) ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน

(2) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

(3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้เป็นการวิเคราะห์สรุปข้อมูลแสดงถึงศักยภาพของจังหวัด และปัญหาความต้องการตามสภาพข้อเท็จจริงของจังหวัดในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 ผลการพัฒนาจังหวัดในช่วงระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ที่ผ่านมา

- (1) ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน
- (2) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
- (3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป็นการแสดงสถิติข้อมูลตัวเลข ผลการพัฒนาจังหวัดในช่วงระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (2540 - 2544) ที่ผ่านมา ได้รับการพัฒนามาแล้วเพียงใด และยังคงต้องการให้มีการพัฒนาในแต่ละด้านเพียงใด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ประกอบด้วย

3.1 วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด 5 ปี

เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยให้จังหวัดวิเคราะห์สภาพทั่วไปของจังหวัด ในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนผลกระทบจากภายในและภายนอก ที่ทำให้จังหวัดมีปัญหา/อุปสรรค/ข้อจำกัด ศักยภาพ/โอกาส แล้วกำหนดเป็นทิศทางในอนาคต

3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด 5 ปี

การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ให้พิจารณาจากวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดที่กำหนดไว้เป็นหลัก โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค/ข้อจำกัด ศักยภาพ/โอกาส ของการพัฒนาในแต่ละด้าน เพื่อนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดในแต่ละด้าน

3.3 แนวทางการพัฒนาจังหวัด

กำหนดแนวทางการพัฒนาจังหวัด ให้พิจารณาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่วางไว้ เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การกำหนดลักษณะแผนงาน/โครงการ และเป้าหมายการพัฒนาต่อไป

3.4 วัตถุประสงค์ เป้าหมายตามแนวทางการพัฒนาจังหวัด

กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัดที่กำหนด

ส่วนที่ 4 ประเภทลักษณะแผนงาน/โครงการและเป้าหมายการพัฒนา ระยะ 5 ปี
ประกอบด้วย

รายละเอียดลักษณะแผนงาน/โครงการ เป้าหมาย ปริมาณงานและ
ประมาณวงเงินงบประมาณ ระยะ 5 ปี และเฉลี่ยรายปี พร้อมหน่วยงานรับผิดชอบ โดย
แยกตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดในแต่ละด้าน และระบุประเภทลักษณะแผนงาน/
โครงการ ดังนี้

4.1 ด้านเศรษฐกิจ/โครงสร้างพื้นฐาน

- (1) การเกษตร
- (2) การอุตสาหกรรม และเหมืองแร่
- (3) การคมนาคมขนส่ง และสื่อสาร
- (4) การพาณิชย์และท่องเที่ยว

4.2 ด้านสังคม/คุณภาพชีวิต

- (1) การศึกษา
- (2) การสาธารณสุข
- (3) การบริการสังคม
- (4) การรักษาความสงบภายใน

4.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (1) ทรัพยากรธรรมชาติ
- (2) สภาพและการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 การบริหารจัดการเพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล
เป็นการแสดงรายละเอียด ดังนี้

5.1 องค์กรและวิธีการบริหารจัดการ

- การกำหนดบทบาทขององค์กรที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการใน
การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่นให้ชัดเจน และกำหนดให้มี
การใช้แผน 5 ปี ในการพัฒนาจังหวัด ซึ่งครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
รับไปดำเนินการ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ที่วางไว้ในทุกระดับของการ
พัฒนาจังหวัด

- การกำหนดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัด ประจำปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประจำปี ให้สอดคล้องกับเป้าหมายระยะ 5 ปี และให้มีการบูรณาการแผนและโครงการในระดับพื้นที่ ให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

5.2 การติดตามและประเมินผล

- ให้มีการควบคุมกำกับและบริหารให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี และเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ในการปฏิบัติและตรวจสอบติดตามผลและประเมินผล ตามระยะเวลาที่กำหนด

- ให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลการพัฒนา ตามยุทธศาสตร์ในแต่ละด้าน

- กำหนดให้มีตัวชี้วัดผลการพัฒนาในแต่ละเรื่อง โดยให้มีการวัดใน 3 ระดับ ได้แก่ ผลงาน (output) ผลลัพธ์ (outcome) ผลกระทบ (impact) เพื่อให้สามารถทราบถึงผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นในจังหวัด

- ให้มีองค์กรหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี และแผนพัฒนาจังหวัดประจำปี

4. การส่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

เมื่อจังหวัด โดยคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) และคณะกรรมการจังหวัด ได้ให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ฉบับสมบูรณ์ ที่ได้มีการปรับปรุงให้ครบถ้วน และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเอกสารที่กำหนดให้แล้วเสร็จ ภายในเดือนธันวาคม 2543 แล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 จัดส่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ให้หน่วยงานในส่วนกลางที่เกี่ยวข้องหน่วยงานละ 2 ชุด ดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการ กนท. (กองประสานการพัฒนาชนบท สศช.)
- (2) ฝ่ายเลขานุการ อผจ. (กองแผนพัฒนาจังหวัด สป.มท.)
- (3) สำนักงานประมาณ
- (4) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- (5) กระทรวงศึกษาธิการ
- (6) กระทรวงสาธารณสุข
- (7) กระทรวงมหาดไทย
- (8) กระทรวงอุตสาหกรรม
- (9) กระทรวงพาณิชย์
- (10) กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- (11) กระทรวงกลาโหม
- (12) สำนักงานอัยการสูงสุด
- (13) การกีฬาแห่งประเทศไทย
- (14) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (15) กระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนา
จังหวัด 5 ปี เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงคมนาคม
 เป็นต้น

4.2 จัดส่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ให้กับหน่วยงาน
ภายในจังหวัด หน่วยงานละ 1 ชุด ดังนี้

- (1) หน่วยงานส่วนภูมิภาคในระดับจังหวัดทุกหน่วยงาน
- (2) หน่วยงานส่วนกลางที่ปฏิบัติงานระดับจังหวัด
- (3) หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ทุกรูปแบบที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จังหวัด
- (4) อำเภอทุกอำเภอ
- (5) องค์กรภาคเอกชนที่สำคัญและเกี่ยวข้องภายในจังหวัด

5. การใช้ประโยชน์จากแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

ให้ทุกหน่วยงานและทุกองค์กรภายในจังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

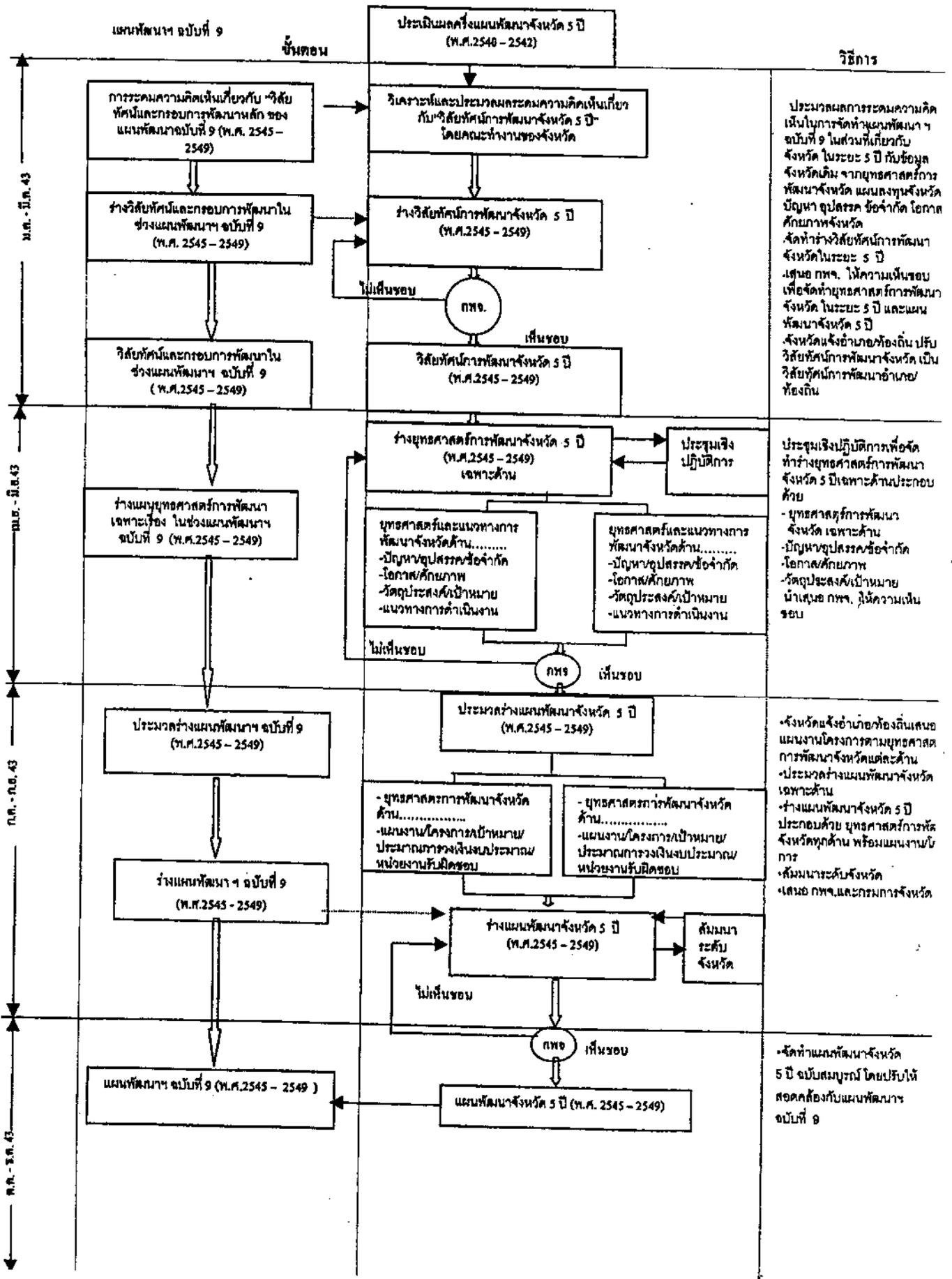
(1) ใช้แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) เป็นกรอบแนวทาง
ในการพัฒนาจังหวัด และเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ตามบทบาท
และภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน

(2) ใช้แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ในการจัดทำแผน

พัฒนาจังหวัดประจำปี ตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นไป จนถึงสิ้นสุดระยะเวลาของแผน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติแต่ละปีตามบทบาทภารกิจและขีดความสามารถด้านงบประมาณของแต่ละหน่วยงานภายในจังหวัด ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชน

(3) ให้ใช้แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) เป็นเครื่องมือในการควบคุม กำกับ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานว่า เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคประการใด และมีข้อเสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงแผนให้เหมาะสมต่อไป

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549)

3.2 สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนนทบุรี

1. ด้านกายภาพ

1.1 ที่ตั้งและขนาด

จังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย เป็นหนึ่งในจังหวัดปริมลฑล คือ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดนนทบุรี ประมาณ 20 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 622.30 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 388,939 ไร่ (ร้อยละ 12.17 ตารางกิโลเมตร ของพื้นที่จังหวัดต่อพื้นที่ทั้งประเทศ 511,211.60 ตารางกิโลเมตร) ตั้งอยู่บนเส้นรุ้งที่ 13 องศา 47 ลิปดา ถึง เส้นรุ้งที่ 14 องศา 04 ลิปดา และเส้นแวงที่ 100 องศา 15 ลิปดา ถึง 100 องศา 34 ลิปดา อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย 1.80 เมตร

1.2 อาณาเขตของจังหวัดนนทบุรี

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทิศใต้	ติดต่อกับกรุงเทพฯ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับกรุงเทพมหานครตั้งแต่เขตดุสิต เขตบางเขน จนไปจรดจังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาแบ่งพื้นที่จังหวัดออกเป็นสองส่วน คือฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นที่ราบลุ่ม มีคูคลองทั้งตามธรรมชาติและที่ขุดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมากเชื่อมโยงติดต่อกัน ใช้สัญจรไปมาติดต่อกันระหว่างหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ย่านชุมชนหนาแน่น โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนที่ห่างจากแม่น้ำและลำคลองก็จะเป็นสวนและไร่นาซึ่งมักจะน้ำท่วมเสมอ แต่ในปัจจุบันพื้นที่ของจังหวัดในบางอำเภอซึ่งเคยเป็นสวนผลไม้ต่าง ๆ และมีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานครก็ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่ได้อพยพมาจากทุกภาคของประเทศ พื้นที่บางส่วนของอำเภอยังเป็นที่รองรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางใหญ่ อำเภอ

บางบัวทอง มีการจัดสรรที่ดินและก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นอย่างหนาแน่น โดยอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ฝั่งตะวันออก ซึ่งเป็นพื้นที่ฝั่งตะวันออก ซึ่งเป็นพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพฯ เป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพฯ ด้วย

1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะอากาศเป็นแบบร้อนชื้น อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ประกอบด้วยฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน เนื่องจากลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีความแตกต่างของระดับพื้นดินเพียงเล็กน้อย สภาพภูมิอากาศจึงมีลักษณะค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดพื้นที่ อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยอยู่ในช่วงเดือนเมษายน เท่ากับ 35.1 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดในช่วงเดือนมกราคม 20.7 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดและอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยในรอบปี เท่ากับ 27.9 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนตลอดปี 1,244.2 มิลลิเมตร เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตกมากที่สุด วัดปริมาณน้ำฝนได้ 266.9 มิลลิเมตร และ 19.5 วัน ตามลำดับ ส่วนเดือนมกราคมมีปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันฝนตกน้อยที่สุด วัดปริมาณน้ำฝนได้ 9.0 มิลลิเมตร และ 1.1 วัน ตามลำดับ

1.5 เขตการปกครอง

จังหวัดนนทบุรีมี 6 อำเภอ 52 ตำบล 421 หมู่บ้าน ดังนี้

อำเภอ	เนื้อที่/ตร.กม.	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนบ้าน
เมืองนนทบุรี	77.018	10	77	118,152
บางกรวย	57.408	9	60	27,950
บางบัวทอง	116.439	8	74	79,810
ปากเกร็ด	89.023	12	85	90,179
บางใหญ่	96.398	6	65	26,518
ไทรน้อย	186.017	7	60	16,426
รวม	622.303	52	421	359,035

ที่มา : สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

สำหรับหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
- เทศบาล มีจำนวน 9 แห่ง คือ เทศบาลนครนนทบุรี เทศบาลนครปากเกร็ด เทศบาลเมืองบางบัวทอง เทศบาลตำบลบางกรวย เทศบาลตำบลบางศรีเมือง เทศบาลตำบลบางใหญ่ เทศบาลตำบลปลายบาง เทศบาลตำบลบางม่วง และ เทศบาลตำบลไทรน้อย
- องค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 37 แห่ง ดังนี้
  - อำเภอเมืองนนทบุรี 4 แห่ง คือ อบต.ไทรมา้า อบร.บางกร่าง อบต.บางไผ่ อบต.บางรักน้อย
  - อำเภอปากเกร็ด 7 แห่ง คือ อบต.เกาะเกร็ด อบต.คลองข่อย อบต.คลองพระอุดม อบต.ท่าอิฐ อบต.บางตะไนย์ อบต.บางพลัด อบต.อ้อมเกร็ด
  - อำเภอบางบัวทอง 7 แห่ง คือ อบต.บางคูรัด อบต.บางบัวทอง อบต.บางรักพัฒนา อบต.บางรักใหญ่ อบต.พิมลราช อบต.ละหาร อบต.ลำไผ่
  - อำเภอบางใหญ่ 6 แห่ง คือ อบต.บางม่วง อบต.บางแม่นาง อบต.บางเลน อบต.บางใหญ่ อบต.บ้านใหม่ อบต.เสาชิงหิน
  - อำเภอบางกรวย 6 แห่ง คือ อบต.บางขุน อบต.บางสีทอง อบต.บางขุนทอง อบต.ปลายบาง อบต.มหาสวัสดิ์ อบต.ศาลากลาง
  - อำเภอไทรน้อย 7 แห่ง คือ อบต.บางขุนศรี อบต.คลองขวาง อบต.ทวีวัฒนา อบต.ไทรน้อย อบต.ไทรใหญ่ อบต.ราษฎร์นิยม อบต.หนองเพรางาย

2. ด้านการเมืองการปกครอง

2.1 ประชากร

จังหวัดนนทบุรีมีประชากร (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2542) รวมทั้งสิ้น 839,029 คน เป็นชาย 404,169 คน เป็นหญิง 434,860 คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่จังหวัดเท่ากับ 1,266.84 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคือ อำเภอเมืองนนทบุรี มีจำนวน 337,011 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอปากเกร็ด มีจำนวน 180,533 คน และอำเภอบางบัวทอง มีจำนวน 138,968 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองนนทบุรี 4,375.74

คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ อำเภอปากเกร็ด 2,028.50 คนต่อตารางกิโลเมตร และอำเภอบางกรวย 1,422.14 คนต่อตารางกิโลเมตร

ข้อมูลแสดงจำนวนประชากรของจังหวัดนนทบุรี

อำเภอ	จำนวนประชากร			ความหนาแน่นของประชากร (ต่อตารางกิโลเมตร)
	รวม	ชาย	หญิง	
เมืองนนทบุรี	337,011	164,481	172,530	4,375.74
บางกรวย	81,642	38,822	42,820	1,422.14
บางบัวทอง	138,968	65,702	73,266	1,193.48
ปากเกร็ด	180,538	86,493	94,144	2,028.50
บางใหญ่	59,143	28,270	30,873	613.53
ไทรน้อย	41,682	20,455	21,227	224.08
รวม	839,029	404,169	434,860	1,266.84

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนนทบุรี

2.2 โครงสร้างบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

โครงสร้างการบริหารราชการของจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ส่วนราชการในจังหวัดที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

2.2.1 ส่วนราชการในจังหวัดที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง มีทั้งสิ้นจำนวน 37 หน่วยงาน เป็นส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวง ทบวง กรม จำนวน 26 หน่วยงาน หน่วยงานอิสระ จำนวน 6 หน่วยงาน และหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน 7 หน่วยงาน

2.2.2 ราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีทั้งสิ้น 47 หน่วยงาน สังกัดกระทรวงมหาดไทย 11 หน่วยงาน และสังกัดกระทรวง ทบวง กรมอื่น ๆ อีก 36 หน่วยงาน

2.2.3 ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 9 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 37 แห่ง

2.3 การเลือกตั้ง

จังหวัดนนทบุรีมีสถิติการเลือกตั้ง 5 ประเภท คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สมาชิกสภาจังหวัด - เดิม) สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3.1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งล่าสุด (17 พฤศจิกายน 2539) จังหวัดนนทบุรี มีผู้แทนราษฎร 5 คน แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต คือ

- เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอบางกรวย และอำเภอบางใหญ่ มีหน่วยเลือกตั้งจำนวน 391 คน

- เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง และอำเภอไทรน้อย มีจำนวนหน่วยเลือกตั้ง 238 หน่วย

จากผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิในระดับปานกลางคือ ร้อยละ 56.49 เป็นอันดับที่ 68 ของประเทศ บัตรเสียร้อยละ 2.30

สำหรับสถิติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของจังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

วันเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (คน)	จำนวนผู้มาใช้ (คน)	สิทธิเลือกตั้ง (ร้อยละ)	จำนวนบัตรเสีย (ร้อยละ)
27 กรกฎาคม 2529	310,841	137,447	42.21	2.29
24 กรกฎาคม 2531	349,719	161,728	46.25	3.44
22 มีนาคม 2535	438,593	224,326	51.15	1.99
13 กันยายน 2535	447,312	218,812	48.92	2.06
2 กรกฎาคม 2538	521,292	275,252	52.80	1.92
17 พฤศจิกายน 2539	542,789	306,613	56.49	2.30

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนนทบุรี

และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งกำหนดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 นั้น จังหวัดนนทบุรี จะมีสมาชิกสภาผู้

แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้จำนวน 5 คน โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนนทบุรี ได้ประกาศกำหนดเขตเลือกตั้งไว้ 5 เขตเลือกตั้ง ดังนี้ คือ

เขตเลือกตั้งที่ 1 1 อำเภอ 6 ตำบล ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี (ต.ตลาดขวัญ ต.บางกระสอบ ต.ไทรมา้ ต.บางไผ่ ต.บางรักน้อย ต.บางศรีเมือง)

เขตเลือกตั้งที่ 2 1 อำเภอ 3 ตำบล ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี (ต.บางเขน ต.สวนใหญ่ ต.ท่าทราย)

เขตเลือกตั้งที่ 3 4 อำเภอ 17 ตำบล ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี (ต.บางกร่าง) อำเภอบางใหญ่ ต.บางใหญ่ ต.บ้านใหม่ ต.เสาธงหิน ต.มหาสวัสดิ์ ต.บางขนุน ต.บางขุนทอง ต.ปลายบาง ต.บางคูเวียง ต.ศาลากลาง) อ.ไทรน้อย (ต.หนองเพรางาย)

เขตเลือกตั้งที่ 4 3 อำเภอ 17 ตำบล ประกอบด้วย อำเภอไทรน้อย (ต.ไทรน้อย ต.ราษฎร์นิยม ต.ไทรใหญ่ ต.คลองขวาง ต.ขุนศรี ต.บางรักใหญ่ ต.ทวีวัฒนา ต.บางรักพัฒนา ต.โสนลอย) อำเภอปากเกร็ด (ต.คลองข่อย ต.อ้อมเกร็ด ต.ท่าอิฐ)

เขตเลือกตั้งที่ 5 1 อำเภอ 9 ตำบล ประกอบด้วย อำเภอปากเกร็ด (ต.ปากเกร็ด ต.บ้านใหม่ ต.คลองเกลือ ต.บางตลาด ต.บางพูด ต.บางตะไนย์ ต.คลองพระอุดม ต.บางพลับ ต.เกาะเกร็ด)

2.3.2 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (สว.) จังหวัดนนทบุรีมีสมาชิกวุฒิสภาได้จำนวน 3 คน ซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 โดยมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้น 612,578 คน ผู้มาใช้สิทธิ 456,129 คน ร้อยละ 74.46 ทั้งนี้ ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภารอบที่ 2 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2543 มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 60,350 คน ผู้มาใช้สิทธิ 285,289 คน ร้อยละ 46.82 สำหรับสมาชิกวุฒิสภาทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย

- (1) พลเอกยุทธนา คำดี
- (2) คุณหญิงจินตนา สุขมาก
- (3) นายถวิล จันท์ประสงค์

(ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดนนทบุรี)

2.3.3 การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สมาชิกสภาจังหวัด-เดิม) ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน 3 คน ทั้งนี้ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2543 มีผู้มาใช้สิทธิร้อยละ 41.26 บัตรเสียร้อยละ 5.74 สำหรับสถิติ การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (สมาชิกสภาจังหวัด-เดิม) ของจังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

พื้นที่เลือกตั้ง	วันเลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง		จำนวนบัตรเสีย (ร้อยละ)
		(คน)	(คน)	(ร้อยละ)	
ทั้งจังหวัด	25 ส.ค.2528	302,483	65,828	21.76	-
ทั้งจังหวัด	20 ต.ค.2533	404,749	77,333	19.11	3.39
ทั้งจังหวัด	24 ธ.ค.2538	492,801	100,769	20.44	3.81
ซ่อม อ.บาง กรวย	31 ม.ค.2542	61,863	14,202	22.98	5.21
ทั้งจังหวัด	5 ก.พ.2543	608,378	251,032	41.26	5.22

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนนทบุรี

2.3.4 การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล จังหวัดนนทบุรีมีเทศบาล 9 แห่ง มีสมาชิกสภาเทศบาล รวมทั้งหมด 132 คน สำหรับสถิติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลของจังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

เทศบาล	วันเลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง		จำนวนบัตรเสีย (ร้อยละ)
		(คน)	(คน)	(ร้อยละ)	
เมืองนนทบุรี	8 มิ.ย.2523	17,926	6,555	36.57	N/A
เมืองบางบัวทอง	8 มิ.ย.2523	4,953	2,754	55.6	N/A
เมืองนนทบุรี	28 ก.ค.2528	20,127	8,634	41.91	9.36
เมืองบางบัวทอง	28 ก.ค.2528	4,138	2,317	56	10
เมืองนนทบุรี	23 ก.ย.2533	154,642	42,152	27.26	4.8
เมืองบางบัวทอง	23 ก.ย.2533	6,257	3,511	56.11	4.41
ตำบลปากเกร็ด	15 มี.ค.2535	75,989	24,963	32.85	3.5
ตำบลบางกรวย	20 พ.ย.2537	26,962	9,742	36.14	5.26
นครนนทบุรี	17 ธ.ค.2538	185,808	61,865	33.3	5.99
เมืองบางบัวทอง	17 ธ.ค.2538	18,988	9,231	48.61	7.97
ตำบลบางกรวย	14 ก.พ.2542	32,356	14,190	43.9	6.47
ตำบลปลายบาง	4 ก.ค.2542	12,571	6,501	51.71	3.52
ตำบลปลายใหญ่	4 ก.ค.2542	4,531	3,125	68.97	2.98
ตำบลบางม่วง	4 ก.ค.2542	3,981	1,995	50.11	1.7
ตำบลไทรน้อย	14 พ.ย.2542	1,100	839	76.27	3.81
นครนนทบุรี	29 ม.ค.2543	193,687	79,673	41.23	5.55
เมืองบางบัวทอง	29 ม.ค.2543	24,349	12,031	49.42	0.02

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนนทบุรี

2.3.5 การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปี 2542 มีผู้มาใช้สิทธิในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 48.20 บัตรเสียร้อยละ 2.96 ดังนี้

อำเภอ	วันเลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง		จำนวนบัตรเสีย (ร้อยละ)
		(คน)	(คน)	(ร้อยละ)	
เมืองนนทบุรี	18 ก.ค.2542	25,056	11,786	47.04	2.61
บางบัวทอง	18 ก.ค.2542	47,898	18,930	40	3.02
บางใหญ่	18 ก.ค.2542	20,792	10,150	48.82	3
ไทรน้อย	18 ก.ค.2542	22,437	15,129	67.43	3.12

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนนทบุรี

3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.1 ไฟฟ้า

การให้บริการไฟฟ้าในพื้นที่ของจังหวัดนนทบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวง มีสำนักงานการไฟฟ้า 2 แห่ง คือ สำนักงานการไฟฟ้านครหลวงเขตนนทบุรี และสำนักงานไฟฟ้านครหลวงเขตบางใหญ่ ในปีงบประมาณ 2542 มีจำนวนผู้ใช้ไฟรวม 386,343 ราย จำนวนหน่วยไฟฟ้าทั้งสิ้น 3,019.55 ล้านหน่วย ดังนี้

การไฟฟ้านครหลวง	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า	หน่วยจำหน่ายไฟฟ้า (1,000,000 กิโลวัตต์/ชั่วโมง)
เขตนนทบุรี	218,586	2,168.27
เขตบางใหญ่	167,757	851.28
รวม	386,343	3,019.55

ที่มา : ฝ่ายนโยบายและแผนวิสาหกิจ กองนโยบายและสารสนเทศ การไฟฟ้านครหลวง

3.2 ประปา

การให้บริการน้ำประปาในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี อยู่ในความรับผิดชอบ

ของการประปานครหลวง ซึ่งมีสำนักงานประจำอยู่ 2 แห่ง คือสำนักงานประปานครหลวง สาขานนทบุรี และ สำนักงานการประปานครหลวงสาขาบางบัวทอง ให้บริการน้ำประปา ครอบคลุมพื้นที่รวม 200.444 ตร.กม. ในปี 2542 มีกำลังการผลิตน้ำ 1,415,183,000 ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ผลิตได้ 122,019,000 ลูกบาศก์เมตร เป็นปริมาณน้ำที่จำหน่ายให้แก่ผู้ใช้ 47,840,000 ลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำที่นำจ่ายเพื่อสาธารณประโยชน์และการรั่วไหล จำนวน 74,179,000 ลูกบาศก์เมตร จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 174,800 ราย
(ที่มา : สมุดรายนงานสถิติจังหวัด ฉบับ พ.ศ.2543 โดย สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี)

3.3 โทรศัพท์

การให้บริการโทรศัพท์พื้นฐานในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานโทรศัพท์นครหลวง องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ในปี 2542 จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ที่มี 123,863 เลขหมาย เป็นเลขหมายที่มีผู้เช่า 98,402 เลขหมาย ประกอบด้วย ราชการ 9,094 เลขหมาย บ้าน 75,885 เลขหมาย ธุรกิจ 10,288 เลขหมาย ท.ศ.ท. 2,265 และเลขหมายสาธารณะ 2,870 เลขหมาย

ตารางแสดงข้อมูลพื้นฐานด้านโทรศัพท์และโทรคมนาคม พ.ศ.2538 – 2542

หน่วย : เลขหมาย

จำนวน	2538	2539	2540	2541	2542
ชุมสายโทรศัพท์	20	20	20	20	20
เลขหมายที่มี	104,243	104,243	105,407	116,795	123,863
เลขหมายที่มีผู้เช่า	101,045	100,782	100,149	98,292	98,402

หมายเหตุ - สิ้นสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2542

- ไม่รวมเลขหมายบริษัทสัมปทาน

ที่มา : กองสถิติและรายงาน แผนกจัดทำรายงาน องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

3.4 การคมนาคม

จังหวัดนนทบุรี มีการคมนาคมขนส่งที่สำคัญ 2 ทาง คือ ทางบกและทางน้ำ ดังนี้

3.4.1 ทางบก มีเส้นทางหลักที่สำคัญ ๆ หลายเส้นทางผ่านเชื่อมต่อไปใน กทม.

- ถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนงามวงศ์วาน ถนนติวานนท์ ถนนรัตนานิเบศร์ ถนนแจ้งวัฒนะ ถนนพระราม 7 ถนนจรัลสนิทวงศ์ เชื่อมต่อกับถนนบางกวย – ไทรน้อย ถนนประชากรราษฎร์ ถนนสนามบินน้ำ ถนนนนทบุรี 1 และถนนพิบูลย์สงคราม นอกจากนี้ปัจจุบัน (พ.ศ.2543) กรมโยธาธิการ กำลังดำเนินโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดนครอินทร์ ซึ่งเป็นสะพานขนาด 6 ช่องจราจร และถนนต่อเชื่อมสายติวานนท์-เพชรเกษม-รัตนานิเบศร์ ความยาวประมาณ 30 กิโลเมตร รวมทั้งจะมีโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณห้าแยกปากเกร็ด โดยเป็นสะพานขนาด 6 ช่องจราจร ซึ่งจะไปบรรจบกับถนนต่อเชื่อมในแนวเหนือใต้ระหว่างทางหลวงสาย 345 ถนนรัตนานิเบศร์ และเมื่อทั้ง 2 โครงการแล้วเสร็จจะเป็นถนนสายหลักที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรีเช่นกัน

- ถนนสายรอง ได้แก่ ถนนสามัคคี ถนนเรวดี ถนนวัดบัวขวัญ ถนนประชาอุทิศ ถนนเมืองทองธานี ถนนสุขาประชาสรร ถนนพระราม 6 – บางกวย ถนนเลี้ยวเมืองนนทบุรี และถนนเลี้ยวเมืองนนทบุรี- ถนนสนามบินน้ำ

- เส้นทางลัด ได้แก่

- 1) ถนนกรุงเทพ – นนทบุรี กับ ถนนพิบูลสงคราม
- 2) ถนนกรุงเทพ – นนทบุรี กับ ถนนติวานนท์ ถนนรัตนานิเบศร์ ถนนนนทบุรี
- 3) ถนนกรุงเทพ - นนทบุรี ถนนติวานนท์ และถนนอัคนี
- 4) ถนนรัตนานิเบศร์ ถนนติวานนท์ และถนนนนทบุรี 1
- 5) ถนนรัตนานิเบศร์ ถนนติวานนท์ และถนนประชาชื่น และถนนนนทบุรี 1 และถนนติวานนท์

- ทางพิเศษ เป็นเส้นทางที่อยู่ในความรับผิดชอบของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยระบบทางด่วน ได้แก่

- 1) ทางด่วนชั้นที่ 2 สายบางโคล่-แจ้งวัฒนะ ระยะทาง 25.0 กม.
- 2) ทางด่วนชั้นที่ 2 สายแจ้งวัฒนะ – บางพูน -บางไทร

- 3) ทางด่วนชั้นที่ 3 สายนนทบุรี-บางกะปิ กำลังอยู่ในขั้น
พิจารณาศึกษาความเหมาะสม และประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 4) ทางด่วนชั้นที่ เป็นการวางแผนระยะยาว โดยจะครอบคลุมพื้นที่
ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลกับจังหวัดใกล้เคียง

3.4.2 ทางน้ำ ปัจจุบันการคมนาคมขนส่งทางน้ำได้ลดความสำคัญลงไป เนื่องจากความสะดวกและความคล่องตัวในการคมนาคมขนส่งทางบกมีมากขึ้น เส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา และคลองต่าง ๆ เช่น คลองบางขุนศรี คลองพระพิมล คลองบางใหญ่ คลองมหาสวัสดิ์ เป็นต้น สำหรับการเดินทางทางน้ำ นั้น มีเรือด่วนเจ้าพระยา วิ่งรับส่งผู้โดยสารระหว่างจังหวัดนนทบุรี- วัดพระยาไกรตลอดทั้งวัน ที่ผ่านมา ส่วนราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการปรับปรุงท่าเทียบเรือโดยสาร ทั้งในฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก เพื่อสนับสนุนการขนส่งผู้โดยสารทางเรือในแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งปัจจุบันได้ช่วยแบ่งเบาภาระการจราจรโดยเฉพาะในช่วงโมงเร่งด่วนได้เป็นอย่างดี

3.5 การสื่อสารโทรคมนาคม

ระบบสื่อสารและโทรคมนาคม อยู่ในความรับผิดชอบของการสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยเป็นผู้ให้บริการโทรคมนาคม บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ และบริการไปรษณีย์ โทรเลข โดยผู้ที่ใช้บริการโทรคมนาคม อาทิ บริการเทเล็กซ์ โทรสาร สื่อสารข้อมูล และบริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ สามารถใช้บริการได้ที่ศูนย์โทรคมนาคมบางรัก (ชุมสายหลัก) และบริการบางประเภทสามารถใช้บริการได้ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขในจังหวัด ซึ่งในปัจจุบัน จังหวัดนนทบุรี มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขทั้งสิ้น จำนวน 10 แห่ง กระจายอยู่ทุกอำเภอ โดยอำเภอเมืองนนทบุรี มีจำนวน 4 แห่ง อำเภอปากเกร็ด 2 แห่ง อำเภอบางบัวทอง อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย และอำเภอไทรน้อย อำเภอละ 1 แห่ง

(ที่มา 1: ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขจังหวัดนนทบุรี)

3.6 แหล่งน้ำ

สามารถจำแนกทรัพยากรน้ำของจังหวัดนนทบุรี ได้ดังนี้

3.6.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งแบ่งออกเป็น ส่วน คือ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นที่ราบลุ่ม มีคูคลองธรรมชาติและที่ขุดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก ทั้งยาวเชื่อมต่อกัน ให้เป็นเส้นทางการสัญจรไปมา และเอื้ออำนวยต่อการเกษตรในพื้นที่ต่าง ๆ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญมีดังนี้

- 1) แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านจังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่อำเภอปากเกร็ดผ่านไปอำเภอเมืองนนทบุรี และเข้าสู่กรุงเทพมหานครตามลำดับ
- 2) คลองอ้อม หรือแม่น้ำอ้อม แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่บริเวณหมู่ที่ 9 ตำบลบางศรีเมือง ไหลผ่านตำบลบางศรีเมือง ตำบลไทรมา ตำบลบางรักน้อย ตำบลบางกร่าง ไหลไปยังอำเภอบางใหญ่ ผ่านไปยังอำเภอบางกรวย และไปบรรจบ
- 3) คลองบางไผ่ เป็นคลองซอยแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณหมู่ที่ 4 ตำบลบางไผ่ ไหลไปยังตำบลบางสีทอง ของอำเภอบางกรวย
- 4) คลองบางรักน้อย เป็นคลองซอยแยกจากคลองอ้อม ไปสิ้นสุดภายในตำบลบางรักน้อย และอำเภอเมืองนนทบุรี
- 5) คลองวัดแดง เป็นคลองซอยแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณ หมู่ที่ 1 ตำบลไทรมา
- 6) คลองบางกร่าง เป็นคลองซอยแยกจากคลองอ้อม ไหลผ่านตำบลบางศรีเมือง ไปสิ้นสุดที่ตำบลบางกร่าง
- 7) คลองบางเขน และคลองต่าง ๆ ซึ่งแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาไหลไปทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ ซึ่งเป็นเขตเทศบาล

3.6.2 แหล่งน้ำชลประทาน พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนนทบุรี กว่าร้อยละ 90 อยู่ในเขตพื้นที่ชลประทาน โดยมีโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา 2 โครงการ คือ

- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ ครอบคลุมพื้นที่การส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตรอำเภอไทรน้อย อำเภอบางบัวทอง และบางส่วนของอำเภอปากเกร็ด
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาพิมล ครอบคลุมพื้นที่การส่ง

น้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตรอำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย และบางส่วนของอำเภอบางบัวทอง

ชลประทานในเขตจังหวัดนนทบุรี เป็นชลประทานที่รับน้ำจากจังหวัดอื่น คือ อ่างทอง ปทุมธานี ไม่มีระบบการจ่ายน้ำชลประทานโดยตรง เกษตรกรจะต้องสูบน้ำเข้าไปใช้ในไร่นาและยังสามารถรับน้ำได้จากแม่น้ำเจ้าพระยา คลอง หนองน้ำ บึงธรรมชาติ ซึ่งกระจายอยู่เกือบเต็มพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้ตลอดฤดูกาล

3.6.3 แหล่งน้ำใต้ดิน สำหรับแหล่งน้ำใต้ดินของจังหวัดนนทบุรี มีความลึกอยู่ในช่วงระหว่าง 10 – 45 เมตร สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1) ประเภทให้ปริมาณน้ำน้อย พบในอำเภอไทรน้อย อำเภอบางบัวทอง และอำเภอบางกรวย โดยทั่วไปเป็นแหล่งน้ำใต้ดินที่มีคุณภาพดี อัตราการไหล 1 – 30 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

2) ประเภทให้ปริมาณน้ำมาก พบในอำเภอบางกรวย อำเภอเมืองนนทบุรี และอำเภอปากเกร็ด อัตราการไหล 50–200 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง บางพื้นที่พบว่า เป็นน้ำกร่อยมีสนิมเหล็กเจือปนอยู่

4.ด้านเศรษฐกิจ

4.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product – GPP)

ในปี 2540 จังหวัดนนทบุรี มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาประจำปี (GPP at Current Market) มูลค่าประมาณ 88,150,380 บาท มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว (GPP Per Capita) เท่ากับ 119,283 บาท โดยมูลค่าทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรม รองลงมาคือสาขาการก่อสร้าง และสาขาการบริการ ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์จังหวัดตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ.2536-2540
(Gross Provincial Product at Current Market Price by industrial Origin : 1933-1997)

หน่วย : พันบาท

สาขาการผลิต	2536	2537	2538	2539	2540
เกษตรกรรม	1,498,347	1,749,646	1,707,638	2,020,216	2,141,361
กสิกรรม	1,008,481	1,158,624	1,085,155	1,206,912	1,337,116
ปศุสัตว์	68,015	77,085	74,919	156,759	194,550
ประมง	100,455	171,913	138,913	104,687	86,933
ป่าไม้	1	22	0	9	0
บริการทางการเกษตร	31,216	37,944	35,701	37,023	34,947
การแปรรูปสินค้า เกษตรกรอย่างง่าย	290,179	304,058	372,950	514,826	487,815
เหมืองแร่และย่อยหิน	0	0	0	0	0
อุตสาหกรรม	20,129,506	20,916,882	24,390,592	26,888,278	27,629,775
การก่อสร้าง	9,519,977	7,109,952	16,310,476	16,284,437	15,160,095
การไฟฟ้าและการประปา	1,782,424	1,771,304	2,173,757	2,438,218	2,627,096
การคมนาคมและการขนส่ง	3,068,721	3,527,314	3,728,216	4,855,766	8,010,308
การค้าส่งและการค้าปลีก	6,041,474	7,182,261	8,450,142	9,533,013	10,736,715
การธนาคาร ประกันภัย- และธุรกิจจอสั่งหาริมทรัพย์	3,281,357	3,603,616	4,693,204	5,335,353	5,274,875
ที่อยู่อาศัย	1,466,898	1,679,314	1,929,110	2,208,034	2,458,596
การบริหารราชการและ- ป้องกันประเทศ	983,533	999,054	1,514,342	1,933,067	1,930,518
การบริการ	6,333,865	7,794,199	9,011,870	10,772,306	12,181,041
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	54,106,122	56,333,542	73,909,347	82,268,688	88,150,380
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อ หัว (บาท)	81,855	82,843	105,585	114,421	119,283

หมายเหตุ : ปี เป็นตัวเลขเบื้องต้นชั่วคราว

ที่มา : สมุดรายงานสถิติจังหวัด ฉบับ พ.ศ. 2543 โดยสำนักงานจังหวัดนนทบุรี

4.2 การเกษตรกรรม

4.2.1 การเกษตร

ปี 2541 จังหวัดนนทบุรี มีครัวเรือนเกษตรกรรมทั้งสิ้น 19,086 ครัวเรือน ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี 3,006 ครัวเรือน อำเภอไทรน้อย 3,231 ครัวเรือน อำเภอบางกรวย 4,441 ครัวเรือน อำเภอบางบัวทอง 2,785 ครัวเรือน อำเภอบางใหญ่ 3,243 ครัวเรือน และอำเภอปากเกร็ด 2,380 ครัวเรือน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี จำแนกเป็นที่ดินของตนเอง ที่ดินเช่า และที่ดินไม่มีกรรมสิทธิ์ ในปี มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 179,550.25 ไร่

- ที่นา	121,385	ไร่
- ไม้ผล	34,707	ไร่
- ไม้ดอกไม้ประดับ	6,716.75	ไร่
- พืชผัก	10,555.25	ไร่
- ไม้ยืนต้น	6,186.25	ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี)

พืชเศรษฐกิจจังหวัดนนทบุรี ปี 2541/2542

ชนิดพืช	พืชที่ปลูก (ไร่)	พืชที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ระยะเวลา ออกสู่ตลาด
ข้าวนาปี	115,623	115,625	87,422	4,400	384.65	สค.-ตค.
ข้าวนาปรัง	230,507	238,738	195,30	4,400	859.32	มีค. - มิย.
พืชผัก	16,370	16,370	-	-	-	ตลอดปี
มะม่วง	12,335	1,406	2,601	23,410	60.90	กพ.-พค.
ทุเรียน	3,768	1,389	590	114,415	65.80	-
มะพร้าว	6,163	3,430	4,988	5,125	25.50	ตลอดปี
กระเทียม	3,497	815	1,985	30,830	61.20	-
ไม้ดอก/ไม้ ประดับ	5,770	5,770	-	-	-	ตลอดปี

ที่มา : หนังสือข้อมูลการตลาดจังหวัดนนทบุรี ประจำปี 2542 โดย สนง.พาณิชย์จ.นนทบุรี

4.2.2 การปลูกสัตว์

จังหวัดนนทบุรีมีศักยภาพทางด้านปศุสัตว์ เนื่องจากมีการคมนาคมที่สามารถติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ ได้ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ รวมทั้งมีแหล่งน้ำธรรมชาติและอาหารสัตว์อุดมสมบูรณ์ แต่ในช่วงปี 2538 - 2541 ได้เกิดภาวะน้ำท่วมหนักและภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพของการเลี้ยงสัตว์ คือ จำนวนผู้เลี้ยงเนื้อไก่ กระจับปี่ ไก่ชน ลดลง เนื่องจากเป็นสัตว์ที่ต้องใช้พื้นที่เลี้ยงค่อนข้างมาก เกษตรกรไม่มีเงินทุน และเกษตรกรหันไปทำการเกษตรแบบผสมผสานมากขึ้น มีการเลี้ยงสัตว์ปีก เช่น ไก่พื้นเมือง เป็ดเทศ ไก่ไข่ และเป็ดไข่ เพิ่มขึ้น แต่จะเลี้ยงในลักษณะยังชีพ เนื่องจากรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนพันธุ์สัตว์ และอาหารสัตว์แก่เกษตรกรในโครงการเกษตรกรยังชีพ ปี 2542 - 2543

สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด จะเป็นประเภทสัตว์ปีก โดยมีมูลค่าและปริมาณการทำฟาร์มในจังหวัด ปี 2542 ดังนี้

ลำดับที่	ชนิดสัตว์	จำนวน	จำนวนมูลค่าปริมาณทำฟาร์ม (บาท)		จำนวนครัวเรือน (ราย)
			มูลค่า/ตัว	มูลค่า/รวม	
1	ไก่พื้นเมือง	555,002	120	66,600,240	7,071
2	ไก่เนื้อ	378,988	52	19,707,376	474
3	ไก่ไข่	34,754	120	4,170,480	225
4	เป็ดเนื้อ	156,358	70	10,945,060	337
5	เป็ดเทศ	17,369	75	1,302,675	746
6	เป็ดไข่	101,419	80	8,113,520	752
7	โคนม	230	25,000	5,750,000	16
8	โคเนื้อ	3,547	18,000	63,846,000	232
9	กระบือ	651	20,000	13,020,000	36
10	สุกร	5,337	4,000	21,348,000	18
11	แพะ	1,547	2,000	3,148,000	60

ลำดับที่	ชนิดสัตว์	จำนวน	จำนวนมูลค่าปริมาณทำฟาร์ม (บาท)		จำนวนครัวเรือน (ราย)
			มูลค่า/ตัว	มูลค่า/รวม	
12	แกะ	594	2,000	1,188,000	44
13	นกกระทา	50,000	15	750,000	1
14	กวาง	30	20,000	600,000	1
	รวม	1,305,826		220,489,351	10,013

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนนทบุรี

สำหรับในปี 2543 จังหวัดนนทบุรี มีชนิดและปริมาณสัตว์เลี้ยงที่สำคัญ ดังนี้

- (1) โคพื้นเมือง มีเกษตรกร 128 ราย จำนวนโคพื้นเมือง 985 ตัว ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี 15 ตัว อำเภอไทรน้อย 206 ตัว อำเภอบางบัวทอง 562 ตัว และอำเภอปากเกร็ด 202 ตัว
- (2) โคพันธุ์เนื้อและโคเนื้อลูกผสม มีเกษตรกร 113 ราย จำนวนโค 1,094 ตัว ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี 116 ตัว อำเภอไทรน้อย 309 ตัว อำเภอบางบัวทอง 262 ตัวและอำเภอปากเกร็ด 407 ตัว
- (3) กระบือ มีเกษตรกร 40 ราย จำนวนกระบือ 503 ตัว ประกอบด้วยอำเภอเมืองนนทบุรี 63 ตัว อำเภอไทรน้อย 68 ตัว อำเภอบางบัวทอง 27 ตัว และอำเภอปากเกร็ด 345 ตัว
- (4) สุกรพันธุ์ มีเกษตรกร 11 ราย จำนวนสุกรพันธุ์ 1,651 ตัว ประกอบด้วยอำเภอเมืองนนทบุรี 848 ตัว อำเภอไทรน้อย 801 ตัว และอำเภอบางกรวย 2 ตัว
- (5) สุกรขุน มีเกษตรกร 11 ราย จำนวนสุกรขุน 1,605 ตัว ประกอบด้วยอำเภอเมืองนนทบุรี 1,000 ตัว อำเภอไทรน้อย 495 ตัว และอำเภอบางบัวทอง 110 ตัว

(6) แพะ มีเกษตรกร 87 ราย จำนวนแพะ 1,369 ตัว ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี 158 ตัว อำเภอไทรน้อย 268 ตัว อำเภอบางบัวทอง 605 ตัว และอำเภอปากเกร็ด 338 ตัว

(7) แกะ มีเกษตรกร 21 ราย จำนวนแกะ 229 ตัว ประกอบด้วยอำเภอเมืองนนทบุรี 2 ตัว อำเภอไทรน้อย 20 ตัว อำเภอบางบัวทอง 176 ตัว และอำเภอปากเกร็ด 31 ตัว

(8) ไก่พื้นเมือง มีเกษตรกร 5,046 ราย จำนวนไก่พื้นเมือง 266,445 ตัว ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี 10,538 ตัว อำเภอไทรน้อย 126,486 ตัว อำเภอบางกรวย 1,127 ตัว อำเภอบางบัวทอง 71,462 ตัว อำเภอบางใหญ่ 44,211 ตัว และอำเภอปากเกร็ด 12,621 ตัว

(9) ไก่เนื้อ มีเกษตรกร 703 ราย จำนวนไก่เนื้อ 411,611 ตัว ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี 3,320 ตัว อำเภอไทรน้อย 316,181 ตัว อำเภอบางกรวย 1,670 ตัว อำเภอบางบัวทอง 18,890 ตัว อำเภอบางใหญ่ 15,617 ตัว และอำเภอปากเกร็ด 55,933 ตัว

(10) ไก่ไข่ มีเกษตรกร 461 ราย จำนวนไก่ไข่ 72,134 ตัว ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี 2,155 ตัว อำเภอไทรน้อย 59,356 ตัว อำเภอบางกรวย 900 ตัว อำเภอบางบัวทอง 5,332 ตัว อำเภอบางใหญ่ 4,000 ตัว และอำเภอปากเกร็ด 391 ตัว

(11) เป็ดทั้งหมด (เป็ดเทศ เป็ดเนื้อ เป็ดไข่) มีเกษตรกร 1,979 ราย จำนวนเป็ดทั้งหมด 444,113 ตัว ประกอบด้วย อำเภอเมืองนนทบุรี จำนวน 295 ตัว อำเภอไทรน้อย 350,658 ตัว อำเภอบางกรวย 4,540 ตัว อำเภอบางบัวทอง 43,676 ตัว อำเภอบางใหญ่ 42,560 ตัว และอำเภอปากเกร็ด 2,384 ตัว

4.2.3 การประมง

จังหวัดนนทบุรีมีแม่น้ำเจ้าพระยา และลำคลองต่างๆ ไหลผ่านทั้งที่เป็นคลองธรรมชาติ และคลองชลประทาน จึงเหมาะแก่การประกอบอาชีพ จึงเหมาะแก่การประกอบอาชีพทางประมง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ประมงน้ำจืดตามธรรมชาติ จะมีสัตว์น้ำที่ได้จากแม่น้ำเจ้าพระยา

และลำคลองใหญ่ ๆ ทั้งสิ้น 36 ชนิด อาทิ เช่น กุ้งก้ามกราม ปลาตะเพียนขาว ปลาแดง ปลาสวาย ฯลฯ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ทำการประมงมี 10 ชนิด ที่นิยมให้ได้แก่ เบ็ดตกกุ้ง ฯลฯ

- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ในจังหวัดนนทบุรี จะเป็นการเลี้ยงในบ่อ โดยสัตว์น้ำที่มีการเพาะเลี้ยง ได้แก่ กุ้งก้ามกราม ปลานิล ปลาดุก ปลาช่อน ปลาสวาย ฯลฯ แต่ปริมาณพื้นที่และผลผลิตดังกล่าวมีอัตราลดลงเนื่องจากการขยายตัวของเขตเมืองมากขึ้น ทำให้พื้นที่ทางการเกษตรลดลง ส่งผลให้กาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำถูกจำกัดพื้นที่มากขึ้น

**จำนวนครัวเรือนเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด จำนวนบ่อ เนื้อที่ และปริมาณสัตว์น้ำจืด
ที่จับได้จากการทำประมงน้ำจืดเป็นราชอาณาจักร ปี 2542**

อำเภอ	ครัวเรือน	จำนวนบ่อ	เนื้อที่ (ไร่)	ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่จับได้ (กก.)
เมืองนนทบุรี	177	389	298.64	169,921
บางบัวทอง	403	1,059	491.50	602,000
ปากเกร็ด	144	426	415.60	168,000
บางกรวย	253	260	1,944.89	780,000
บางใหญ่	321	1,342	926.50	88,700
ไทรน้อย	1,328	7,998	4,387.17	22,850,380
รวม	2,626	11,474	8,464.30	24,649,001

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนนทบุรี

ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำ ปี 2542

ชนิดปลา	ปริมาณ (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่า (บาท)
ปลาช่อน	117,580	66	7,760,280
ปลาดุก	5,266,200	33	173,784,600
ปลานิล	1,527,880	23	35,141,240
ปลาตะเพียน	2,134,175	23	49,086,025
ปลาไน	13,080	22	287,760
ปลาทราย	295,525	19	5,614,975
ปลาหมอ	35,550	39	1,386,450
ปลาสลิด	12,230	30	336,900
ปลาแรด	22,050	48	1,058,400
กุ้งก้ามกราม	10,370	185	1,918,450
ตะพาบน้ำ	23,730	250	5,932,500
รวม	9,458,370		282,307,580

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนนทบุรี

4.2.4 สถาบันการเกษตรกร

จำแนกเป็น 2 สถาบัน ดังนี้

(1) สถาบันที่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร

(2) สถาบันที่ไม่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลุ่มยุวเกษตรกรและเกษตรกร ในปี 2542 จังหวัดนนทบุรี มีสถาบันเกษตรกรทั้งที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งสิ้น 272 แห่ง จำนวนสมาชิกทั้งหมด 108,685 คน

ประเภทสหกรณ์จังหวัดนนทบุรี

- สหกรณ์ภาคการเกษตร ประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตร 10 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 12,201 คน
- สหกรณ์นอกภาคเกษตรกร แบ่งออกเป็น
  - (1) สหกรณ์ออมทรัพย์ 18 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 44,468 คน
  - (2) สหกรณ์ร้านค้า 6 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 37,407 คน
  - (3) สหกรณ์บริการ 7 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 1,252 คน

ประเภทกลุ่มสถาบันการเกษตรกรจังหวัดนนทบุรี

- กลุ่มเกษตรกร 48 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 6,759 คน
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 56 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 1,167 คน
- กลุ่มยุวเกษตรกร 72 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 1,543 คน
- กลุ่มออมทรัพย์ 55 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 3,888 คน

4.3 การอุตสาหกรรม

การผลิตสาขาอุตสาหกรรม มีความสำคัญต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดนนทบุรีมากเมื่อเทียบกับสาขาการผลิตอื่น ๆ โดยมีมูลค่าการผลิตในปี 2542 ประมาณ 2,287 ล้านบาท และมีการขยายตัวสูงมาก ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วในกรุงเทพมหานคร ประกอบกับจังหวัดนนทบุรีเองก็มีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ โดยเฉพาะความพร้อมของโครงสร้างเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน เช่น การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท ฯลฯ

จังหวัดนนทบุรี มีโรงงานที่ได้รับอนุญาตตาม พรบ.โรงงานอุตสาหกรรมให้ประกอบกิจการรวม 1,509 โรงงาน จำนวนเงินทุน 33,175,716,889 บาท มีจำนวนคนงานรวม 60,611 คน เป็นชาย 27,892 คน และหญิง 32,719 คน

ตารางแสดงจำนวนโรงงาน เงินทุน คนงาน ตามหมวดอุตสาหกรรมจังหวัดนนทบุรี

หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน	ชาย	หญิง	รวม	แรงม้า
อุตสาหกรรมการเกษตร	35	616,335,000	331	442	773	10,023.26
อุตสาหกรรมก่อสร้าง	74	2,168,322,250	1,804	359	2,163	32,960.91
อุตสาหกรรมอาหารและ เครื่องดื่ม	121	5,611,830,430	2,612	1,736	4,348	281,817.42
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	345	2,800,033,050	6,026	3,969	9,995	148,381.10
อุตสาหกรรมสิ่งทอและ เครื่องนุ่งห่ม	79	4,466,848,750	2,730	14,676	17,406	132,975.02
อุตสาหกรรมเคมีและ พลาสติก	117	1,415,250,460	1,688	1,530	3,218	33,644.89
อุตสาหกรรมโลหะและ อโลหะ	122	1,029,801,200	1,815	917	2,732	21,806.61
อุตสาหกรรมบริการ	480	10,639,032,788	7,370	3,941	11,311	93,995.14
อุตสาหกรรมอื่น ๆ	136	4,428,262,931	3,516	5,149	8,665	424,122.90
รวม	1,509	33,175,716,899	27,892	32,719	60,611	1,179,727.25

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรม

สำหรับในปี 2542 มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ขอจดทะเบียนประกอบกิจการใหม่ จำนวน 56 โรงงาน เงินลงทุน 2,287.07 ล้านบาท ใช้แรงงานคนทั้งหมด 1,134 คน ซึ่ง จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม

หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน	ชาย	หญิง	รวม	แรงม้า
อุตสาหกรรมการเกษตร	-	-	-	-	-	-
อุตสาหกรรมก่อสร้าง	-	-	-	-	-	-

หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน	เงินทุน	ชาย	หญิง	รวม	แรงม้า
อุตสาหกรรมอาหารและ เครื่องดื่ม	8	71,038,000	45	44	89	170,808.13
อุตสาหกรรมแปรรูปไม้	6	56,572,000	138	172	310	7,047.72
อุตสาหกรรมสิ่งทอและ เครื่องนุ่งห่ม	4	39,700,000	18	160	178	136.03
อุตสาหกรรมเคมีและ พลาสติก	6	94,780,000	78	49	127	1,552.41
อุตสาหกรรมโลหะและ อโลหะ	1	24,060,000	6	4	10	37.30
อุตสาหกรรมบริการ	25	1,968,593,396	214	38	252	13,978.59
อุตสาหกรรมอื่น ๆ	6	32,328,842	92	76	168	845.81
รวม	56	2,287,072,238	591	543	1,134	194,405.99

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนนทบุรี

4.4 การพาณิชย์กรรม

จังหวัดนนทบุรีมีผู้ประกอบการซึ่งจดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่ตั้งอยู่ในปี 2542 จำนวน 4,808 ราย แบ่งเป็น จดทะเบียนพาณิชย์ 4,397 ราย จดทะเบียนนิติบุคคล 1,311 ราย ดังนี้

จำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่ตั้งอยู่ จำแนกตาม

ประเภทการจดทะเบียน พ.ศ. 2538 – 2542

ปี	รวม	ทะเบียนพาณิชย์	นิติบุคคล			
			รวม	บริษัท	ห้างหุ้นส่วน	ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคล
2538	8,977	430	8,547	4,965	3,561	21
2539	2,317	489	1,828	1,148	659	21

ปี	รวม	ทะเบียนพาณิชย์	นิติบุคคล			
			รวม	บริษัท	ห้างหุ้นส่วน	ห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคล
2540	14,379	178	13,901	8,595	5,274	32
2541	21,745	7,957	14,788	9,173	5,582	33
2542	4,808	3,497	1,311	789	447	45

ที่มา : สมุดรายนงานสถิติจังหวัด ฉบับ พ.ศ.2543 โดย สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี

ในปี 2542 จังหวัดนนทบุรี มีผู้ประกอบการซึ่งจดทะเบียนนิติบุคคลประเภทต่าง ๆ จำนวน 1,279 ราย ธุรกิจที่มีผู้จดทะเบียนใหม่ระหว่างปี 2542 ได้แก่ ธุรกิจประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้าง กิจการนำเข้า – ส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภค กิจการจำหน่ายเครื่องคอมพิวเตอร์ และกิจการเป็นตัวแทน – นายหน้า เป็นต้น ส่วนธุรกิจที่เลิกกิจการในระหว่างปี 2542 ส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจประเภทรับเหมาก่อสร้าง กิจการดำเนินงานด้านอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจท่องเที่ยว

ยอดรวมนิติบุคคลที่จดทะเบียนตั้งใหม่ ปี 2542 มีดังนี้

- ห้างหุ้นส่วนจำกัด   จดทะเบียนตั้งใหม่   484 ราย
- บริษัทจำกัด   จดทะเบียนตั้งใหม่   790 ราย

ยอดรวมนิติบุคคลที่จดทะเบียนเลิกกิจการปี 2542 มีดังนี้

- ห้างหุ้นส่วนจำกัด   จดทะเบียนเลิก   195 ราย
- บริษัทจำกัด   จดทะเบียนเลิก   227 ราย

4.5 โครงสร้างตลาด และศูนย์กลางการตลาดที่สำคัญของจังหวัด

- ลักษณะทั่วไปของตลาดซื้อสินค้าการเกษตร สินค้าการเกษตรจากแหล่งผลิตในจังหวัดนนทบุรีไปสู่ผู้บริโภคทั้งภายในจังหวัด และต่างจังหวัด โดยเฉพาะกรุงเทพฯ วิธีการตลาดโดยทั่วไป แบ่งออกได้ดังนี้

- (1) จากเกษตรกรไปสู่ผู้บริโภคหรือพ่อค้าปลีกโดยตรง สินค้า

เกษตรเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพืชผัก แต่การซื้อขายลักษณะนี้มีไม่มาก

(2) พ่อค้าท้องถิ่น หรือพ่อค้าเร่เข้าไปรับซื้อหรือรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรถึงแหล่งผลผลิต และนำไปขายต่อให้พ่อค้ารวบรวมระดับจังหวัด หรือพ่อค้าขายส่ง/ขายปลีกในจังหวัด เพื่อขายต่อผู้บริโภคอีกทอดหนึ่ง ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่จะต้องผ่านพ่อค้าในระดับนี้

(3) พ่อค้ารวบรวมระดับจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่จะมีร้านรับซื้อในจังหวัดโดยรับซื้อในปริมาณและราคาซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะตลาดกรุงเทพฯ ถือเป็นตลาดสำคัญ

- ประเภทตลาด

(1) ตลาดสินค้าเกษตร สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ข้าว ผลไม้ พืชผัก และไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งการเพาะปลูกจะกระจายอยู่ทุกอำเภอ ลักษณะทั่วไปของการซื้อขายสินค้าเกษตรของจังหวัดนนทบุรี จะเป็นการตกลงราคากันก่อนการซื้อขาย แต่ส่วนใหญ่ผู้ซื้อจะเป็นผู้กำหนดราคาเอง

● ข้าว ลักษณะการซื้อขายข้าวเปลือก ส่วนใหญ่เกษตรกรจะทำการขายข้าวเปลือกให้กับพ่อค้าข้าวที่เข้าไปรับซื้อถึงไร่นา และพ่อค้าคนกลางจะรวบรวมไปเสนอขายให้กับโรงสีท้องถิ่น และโรงสีในจังหวัดใกล้เคียงอีกทอดหนึ่ง เพื่อทำการแปรสภาพข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสารส่งขายให้กับผู้ค้าข้าวส่งออก ณ ตลาดข้าวสารกรุงเทพฯ และตลาดท้องถิ่นต่อไป

สำหรับตลาดสินค้าเกษตรอื่น ๆ เช่น ผัก ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ แหล่งจำหน่ายที่สำคัญที่สุดคือ ตลาดปากคลองตลาด ตลาดกลางสินค้าเกษตรจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ที่บางใหญ่ซีทีเซ็นเตอร์ ถนนตลิ่งชันสุพรรณบุรี ตลาดเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ เป็นแหล่งการซื้อขายสินค้าที่เข้าสู่ตลาดจะเป็นสินค้าประเภท ผัก ผลไม้ ตามฤดูกาล นอกจากนี้ยังมีตลาดในท้องถิ่นโดยเกษตรกรจะรวบรวมผลผลิตไปส่งตามตลาดสดต่าง ๆ ในตัวเอง

(2) ตลาดสินค้าอุตสาหกรรม สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญของจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ไม้ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ อะไหล่เครื่องปรับอากาศ อุปกรณ์รถยนต์ และเครื่องใช้จากพลาสติก อุปกรณ์ไฟฟ้า ตัวถังเครื่องปรับอากาศ อะไหล่เครื่องปรับอากาศ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น แต่สินค้าเหล่านี้ส่วน

ใหญ่มีได้จำหน่ายโดยตรงกับผู้บริโภค จะมีบริษัทตัวแทนจัดจำหน่ายซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ กระจายสินค้าออกทั่วไปตามแหล่งชุมชน โดยรวมอยู่กับตลาดสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป นอกจากนี้สินค้าบางชนิดที่ต้องมีสถานที่แสดงสินค้าเพื่อให้ลูกค้ามองเห็นได้ชัดเจนเช่น ร้านจำหน่ายรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และร้านค้าวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น

(3) ตลาดสินค้าอุปโภค บริโภค ตลาดซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภค ของจังหวัดนนทบุรี จะตั้งอยู่ตามแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ เช่น ตลาดเทศบาลนครนนทบุรี ตลาดสดเทศบาลนครปากเกร็ด ตลาดบางใหญ่ ตลาดเรวดี ตลาดจิตเทวีญ ตลาดสมบุญณัฐ ตลาดเทศบาลเมืองบางบัวทอง ตลาดศรีบางกรวย และตลาดเทศบาลตำบลไทรน้อย ซึ่งจะเปิดทำการค้าขายทุกวัน นอกจากนี้ ยังมีห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ที่เปิดบริการในย่านถนนรัตนาธิเบศร์ ถนนงามวงศ์วาน ถนนแจ้งวัฒนะ ถนนตลิ่งชัน-สุพรรณ รวมทั้งร้านค้าที่เปิดตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งประชาชนสามารถเลือกซื้อจากแหล่งต่าง ๆ ได้ตามความพอใจ

(ที่มา : หนังสือข้อมูลการตลาดจังหวัดนนทบุรี ประจำปี โดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดนนทบุรี)

4.6 สินค้าเข้า และสินค้าส่งออกที่สำคัญของจังหวัด

- สินค้านำเข้าที่สำคัญ ประกอบด้วย

1) ข้าวเปลือก นำเข้าจากจังหวัดใกล้เคียง จังหวัดทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากปริมาณข้าวที่ผลิตได้ในจังหวัดไม่เพียงพอับความต้องการของโรงสีและคุณภาพข้าวที่ผลิตได้ไม่เท่าที่ควร โรงสีจึงมีความต้องการข้าวคุณภาพที่ดีเพื่อแปรเป็นข้าวสารออกขาย

2) วัสดุก่อสร้าง ได้แก่ ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น สังกะสี กระเบื้อง ฯลฯ เป็นสินค้านำเข้ามาจากแหล่งผลิตต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพฯ ปูนซีเมนต์จากแหล่งผลิตในจังหวัดสระบุรี

3) สินค้าอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่นำเข้าจากกรุงเทพฯ

4) น้ำตาล เสื้อผ้าสำเร็จรูป ยาปราบศัตรูพืช และปุ๋ย ส่วนใหญ่นำเข้าจากกรุงเทพฯ

5) วัตถุดิบ เพื่อนำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่ง

ส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศ

6) พืชผักผลไม้ต่าง ๆ แหล่งนำเข้าที่สำคัญคือกรุงเทพฯและจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ

7) ข้าวสาร โดยเฉพาะข้าวสารคุณภาพดี เช่น ข้าวสาร 100% ข้าวหอมมะลิ แหล่งนำเข้าที่สำคัญ คือกรุงเทพฯ และจังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ

- สินค้าส่งออก ที่สำคัญประกอบด้วย

1) สินค้าเกษตร ได้แก่พืชผัก ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ รวมทั้งข้าวสารที่โรงสีแปรสภาพออกจำหน่าย ตลาดส่งออกส่วนใหญ่จะเป็นตลาดในกรุงเทพฯ เช่น ตลาดปากคลองตลาด ตลาดไทย และตลาดจังหวัดใกล้เคียง

2) สินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นแหล่งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดบริโภคภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ ได้แก่ เบียร์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ เฟอร์นิเจอร์ไม้ สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ อุปกรณ์รถยนต์และเครื่องใช้จากพลาสติก ตัวถังและอุปกรณ์เครื่องปรับอากาศ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์

4.7 สถาบันและองค์ประกอบธุรกิจสำคัญด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

4.7.1 หอการค้าจังหวัดนนทบุรี หอการค้าจังหวัดนนทบุรี ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2528 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวิสาหกิจต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า อุตสาหกรรม การเงิน และเศรษฐกิจในเขตจังหวัดนนทบุรี เช่น รวบรวมสถิติเผยแพร่ข่าวสารการค้า วิจัยเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การออกไปรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า การจัดตั้งและดำเนินการสถานการศึกษาที่เกี่ยวกับการค้าเศรษฐกิจ การเป็นอนุญาโตตุลาการข้อพิพาททางการค้าฯ

4.7.2 สภาอุตสาหกรรมจังหวัดนนทบุรี เป็นองค์กรเอกชนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งดูแลเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับมาตรฐานและเจตนาารมย์ของรัฐบาล ปัจจุบัน สภาอุตสาหกรรม-

กรรมจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่เลขที่ 9/2 หมู่ 5 ถนนตลิ่งชัน - สุพรรณ ตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

4.8 กลุ่มทางเศรษฐกิจของประชาชน ที่สนับสนุนโดยกรมการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี ได้ดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประชาชน เพื่อช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ให้กับประชาชนในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จนถึงเดือนกันยายน 2543 มีกลุ่มทางเศรษฐกิจของประชาชน ที่สนับสนุนโดยกรมการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 58 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 4,298 คน จำนวนเงินสัจจะ 21,693,957 บาท
- ชมรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 1 ชมรม จำนวนสมาชิก 80 คน
- กลุ่มอาชีพทั่วไป 63 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 680 คน
- ชมรมผู้นำอาชีพก้าวหน้า 1 ชมรม จำนวนสมาชิก 14 คน

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนนทบุรี)

4.9 การท่องเที่ยว

จังหวัดนนทบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวตามอำเภอต่าง ๆ ดังนี้
เขตท่องเที่ยวอำเภอเมืองนนทบุรี

1. วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก เยื้องศาลากลางจังหวัด (หลังเก่า) ไปทางทิศเหนือประมาณ 1 กิโลเมตรเศษ เป็นวัดที่มีความสำคัญคู่บ้านคูเมืองมากกว่า 135 ปี ภายในวัดมีพระอุโบสถสร้างด้วยสถาปัตยกรรมแบบไทยปนจีน ด้านในประดิษฐานพระประธานปางมารวิชัยหล่อด้วยทองแดงทั้งองค์ หน้าตักกว้าง 6 ศอก สูงจรดเศียร 8 ศอก 2 คืบ 4 นิ้ว พระนามว่า "พระพุทธมหาโลกาภิวัตรปฏิมา"

2. อุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตะวันตก ตำบลบางศรีเมือง ใกล้กันกับวัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร พื้นที่ 109 ไร่ 3 งาน 51 ตารางวา ทั้งนี้ เนื่องในวโรกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงการคลังดำเนินการสร้างสวนสาธารณะ

เพื่อน้อมเกล้าถวายฯ เป็นการเฉลิมพระเกียรติบนที่ดินราชพัสดุ ซึ่งภายหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท และทรงพระกรุณาพระราชทานว่า "อุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก"

3. วัดปราสาท ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของคลองอ้อม ตำบลบางกร่าง เป็นวัดที่สร้างในสมัยอยุธยา มีภาพจิตรกรรมฝาผนังฝีมือช่างสกุลนนทบุรี เขียนเรื่องทศชาติภายในโบสถ์มีพระประธานและพระสาวก อายุตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้นถึงตอนปลาย นอกจากนี้ยังมีธรรมมาสน์หลังหนึ่งมีอายุพร้อมกับโบสถ์อยู่บนศาลาการเปรียญมีความสวยงามมาก วัดปราสาทเป็นวัดหนึ่งที่ได้ดำเนินการอนุรักษ์อย่างถูกวิธี จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในด้านการอนุรักษ์ศิลปกรรม และเป็นแหล่งวิชาการที่น่าสนใจ

4. วัดชมพูเวก ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลท่าทราย สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ.2300 โดยมีชาวมอญในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายเป็นผู้สร้าง ภายในวัดมีเสนาสนะต่าง ๆ ดังนี้ พระอุโบสถกว้าง 11.50 เมตร ยาว 26 เมตร ลักษณะทรงไทย ใต้ถุนสูง 2 ชั้น มีช่อใบระกาหางหงส์ หลังคาลาด 3 ชั้น หน้าบันชุ้มประตูหน้าต่างปิดทอง ปิดกระจก พระอุโบสถหลังเก่ามีภาพจิตรกรรมฝาผนังภายใน เรื่อง พุทธประวัติและทศชาติ สำหรับปูชนียวัตถุมี พระประธานในอุโบสถสมัยสุโขทัย พระพุทธรูปยืน 2 องค์ ชื่อ "พระมูเตา"

5. อุทยานมกุฏมรณสราญ ตั้งอยู่หน้าศาลากลางจังหวัดนนทบุรี ริมนนรัตนวิเชียร์ เป็นสวนสาธารณะ มีบึงน้ำขนาดใหญ่ รายล้อมด้วยหมู่แมกไม้ เหมาะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

เขตท้องที่อำเภอปากเกร็ด

1. เกาะเกร็ด หรือตำบลเกาะเกร็ด พื้นที่มีลักษณะเป็นเกาะอยู่กลางลำน้ำเจ้าพระยา ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมอญ และยังคงรักษาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมไว้ได้อย่างครบถ้วน มีบรรยากาศที่ยังคงมีความเป็นธรรมชาติอยู่มาก นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเครื่องปั้นดินเผาที่ขึ้นชื่อที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดนนทบุรี

2. วัดปรมย์ยิกาวาส ตั้งอยู่ตำบลเกาะเกร็ด เดิมเป็นวัดเก่าชื่อวัดปากอ่าว กล่าวกันว่าสร้างโดยชาวมอญที่อพยพมาสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช เมื่อ พ.ศ.2517 ต่อมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิสังขรณ์ขึ้นแล้วพระราชทานนามว่า

วัดปรมัยยิกาวาส พระอุโบสถมีภาพวาดฝาผนังแบบไทยประยุกต์ บานประตูหน้าต่าง
ประดับลายปูนปั้นเขียนสี ด้านหลังพระอุโบสถเป็นพระบรมสารีริกธาตุแบบรามัญ ถัดจาก
พระเจดีย์มีพระวิหารภายในประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ พระพุทธรูปหินอ่อน และพระ
พระนันทมุนี (พระประจำเมืองนนทบุรี) นอกจากนี้ ทางวัดยังได้รวบรวมเครื่องใช้
ส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระไตรปิฎกอักษรรามัญ
ไว้ด้วย

3. วัดกุฎี ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลบางพูด มีพระพุทธรูปไสยาสน์เป็น
พระนอนขนาดใหญ่ ความยาว 21 วา 2 ศอก มีศาลพระนางเรือล่ม (พระนางเจ้าสุนันทา
กุมารีรัตน) ซึ่งจำลองแบบมาจากศาลาจตุรมุขของพระราชวังบางปะอิน มีพระบรมรูปเท่า
พระองค์จริงประทับยืน นอกจากนี้ยังมีจิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพเขียนสีน้ำมันอยู่ด้านใน
รอบพระอุโบสถหลังเก่า ซึ่งเขียนเคียงคู่กับพระอุโบสถหลังใหม่ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับรอย มี
4 แห่ง

4. วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ตั้งอยู่ตำบลบางตลาด เป็นสถานที่เผยแพร่พระ
ธรรมที่รุ่มรื่นภายใต้หมู่ไม้ที่ปลูกไว้ทั่วบริเวณวัด ในทุกวันอาทิตย์และวันสำคัญทางศาสนา
ชาวพุทธโดยทั่วไปมารวมกันตักบาตรและฟังธรรมเทศนา โดยพระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญา
นันทภิกขุ)

5. สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตั้งอยู่บริเวณหนองปรือ ตำบลบ้านใหม่ เป็น
สวนสาธารณะ มีบึงน้ำขนาดใหญ่ รายล้อมด้วยหมู่แมกไม้ เหมาะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อน
หย่อนใจของประชาชน และนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป

เขตท้องที่อำเภอบางกรวย

1. บ้านทรงไทยริมน้ำ ตั้งอยู่ริมคลองบางกอกน้อย ชมบ้านทรงไทยไม้สัก
และวิถีชีวิตชาวบ้านริมน้ำ และมีสินค้าของที่ระลึกจำหน่าย

2. วัดชลอ ตั้งอยู่บนถนนสายบางกรวย – ไทรน้อย มีอุโบสถเป็นรูปทรง
สำเภากลางน้ำ

3. หอไตรกลางน้ำวัดละมุดใน ตั้งอยู่ที่ตำบลบางคูเวียง เป็นสถาปัตยกรรม
ไทยสร้างด้วยไม้สัก

4. ภาพปฏิสนาธรรมวัดโพธิ์บางไผ่ ตั้งอยู่ตำบลวัดชลอ เป็นภาพเขียนฝาผนังฝีมือจิตรกรรมสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เขตท้องที่อำเภอบางใหญ่ มีสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่

1. วัดสวนแก้ว เป็นสถานที่เผยแพร่ธรรม โดยพระพยอมกัลยาโณ
2. วัดเสาชิงหิน อยู่ที่ตำบลเสาชิงหิน มีวิหารหลวงพ่อโตและพระพุทธรูปหิน

ทรายแดงสมัยอยุธยาตอนปลาย

4.10 แรงงาน

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี ในเดือนพฤศจิกายน 2542 จำนวนประชากร ณ ช่วงเวลาที่สำรวจ 798,690 คน มีประชากรอยู่ในกำลังแรงงาน 427,504 คน คิดเป็นร้อยละ 53.52 ของประชากรทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็นผู้มีงานทำ 420,495 คน และผู้ไม่มีงานทำ 7,009 คน สำหรับประชากรที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมีจำนวน 371,185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.48 ของประชากรทั้งหมด

สำหรับประชากรผู้มีงานทำส่วนใหญ่ จะเป็นผู้ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ซึ่งมีจำนวน 386,571 คน คิดเป็นร้อยละ 91.93 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงานที่มีงานทำ และเป็นผู้ประกอบอาชีพอยู่ในภาคเกษตรกรรม จำนวน 33,924 คน คิดเป็นร้อยละ 8.07 ของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานที่มีงาน

ลักษณะการจ้างงาน ในจังหวัดนนทบุรีส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมและบริการต่างๆ เช่น กิจกรรมประเภทไฟฟ้า ก๊าซ ประปา การก่อสร้าง การขายส่ง การขายปลีก ภัตตาคาร การขนส่ง การคมนาคม การบริการชุมชน บริการสังคม และส่วนบุคคล

จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน จังหวัดนนทบุรี ปี 2541 - 2542

สภาพแรงงาน	พ.ศ.2541			พ.ศ.2542			
	รอบที่ 1	รอบที่ 3	รอบที่ 4	รอบที่ 1	รอบที่ 2	รอบที่ 3	รอบที่ 4
จำนวนประชากร	706,592	771,792	776,992	782,790	787,890	793,390	798,690
- กำลังแรงงาน	411,690	408,185	399,323	439,468	424,288	426,504	427,504
1.กำลังแรงงานปัจจุบัน	411,690	408,185	399,323	439,468	424,288	426,504	427,504
- ผู้มีงานทำ	403,867	393,601	389,228	430,299	414,286	421,010	420,595
- ผู้ไม่มีงานทำ	7,823	14,584	10,095	9,169	10,002	5,494	7,009
2.กำลังแรงงานที่รอ ฤดูกาล	-	-	-	-	-	-	-
- ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน อายุ 13 ปี ขึ้นไป	217,104	229,808	242,871	209,524	299,105	231,386	234,787
- ผู้มีอายุต่ำกว่า 13 ปี	131,799	133,799	134,799	133,499	134,498	135,498	136,398
อัตราการว่างงาน	1.90	3.57	2.53	2.09	2.36	1.29	1.06
อัตราการมีส่วนร่วม ในกำลังแรงงาน	65.47	63.98	62.18	67.72	64.94	64.83	64.55

- หมายเหตุ
1. รอบที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์
  2. รอบที่ 2 เดือนพฤษภาคม
  3. รอบที่ 3 เดือนสิงหาคม
  4. รอบที่ 4 เดือนพฤศจิกายน

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี

จำนวนผู้ปฏิบัติงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรมจังหวัดนนทบุรี ปี 2541 - 2542

สภาพแรงงาน	พ.ศ.2541			พ.ศ.2542			
	รอบที่ 1	รอบที่ 3	รอบที่ 4	รอบที่ 1	รอบที่ 2	รอบที่ 3	รอบที่ 4
รวม	403,868	393,600	280,228	430,299	414,286	421,010	420,495
เกษตรกรรม	25,814	16,182	23,766	33,049	30,092	31,460	33,294
นอกภาคเกษตรกรรม	378,054	377,418	256,462	397,250	384,194	389,550	386,571
- การขุดแร่โลหะและ อโลหะ	-	-	-	-	-	-	231
- อุตสาหกรรม หัตถกรรม	79,190	80,776	78,361	87,781	104,325	84,301	90,009
- การก่อสร้าง	25,942	18,116	11,533	21,877	14,730	16,705	18,265
- การสาธารณูปโภค การสุขภาพ	13,792	15,738	13,231	10,022	9,565	7,980	13,774
- การพาณิชย์กรรม	97,896	119,567	96,762	115,196	100,677	108,725	116,490
- การขนส่งคลังสินค้า และการคมนาคม	37,101	34,659	39,769	29,736	32,203	31,651	29,458
- การบริหาร	124,133	108,382	12,648	129,798	121,516	139,120	117,475
- อื่น ๆ	-	180	4,158	2,840	1,178	1,068	869

- หมายเหตุ
1. รอบที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์
  2. รอบที่ 2 เดือนพฤษภาคม
  3. รอบที่ 3 เดือนสิงหาคม
  4. รอบที่ 4 เดือนพฤศจิกายน

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี

การส่งเสริมการลงทุนในจังหวัดนนทบุรี ปี 2542

1. ได้อนุมัติให้ส่งเสริมการลงทุน จำนวน 2 ราย
2. จำนวนเงินทุน 280,000,000 บาท
3. ประเภทผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ผลิตมอเตอร์ไฟฟ้าและ
กิจการซอฟต์แวร์

(ที่มา : สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี)

ผู้สมัครงาน ตำแหน่งว่าง และการบรรจุงาน ปี 2542

เดือน	ผู้สมัครงาน		ตำแหน่งงานว่าง (คน)			บรรจุงาน (คน)	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	ชาย	หญิง
มกราคม	169	109	134	67	50	132	63
กุมภาพันธ์	104	137	88	12	51	42	64
มีนาคม	92	184	49	12	60	46	75
เมษายน	115	191	60	50	20	44	78
พฤษภาคม	73	95	125	51	103	51	56
มิถุนายน	166	192	83	27	75	82	104
กรกฎาคม	112	147	54	78	76	98	88
สิงหาคม	104	143	30	39	57	54	66
กันยายน	91	132	103	36	26	82	103
ตุลาคม	98	106	91	86	102	48	69
พฤศจิกายน	314	304	253	133	76	151	144
ธันวาคม	166	207	103	33	497	95	112
รวม	1,173	1,947	1,173	624	1,193	925	1,019

ที่มา : สำนักงานจัดหางานจังหวัดนนทบุรี

4.11 การเงิน การคลัง และการธนาคาร

จังหวัดนนทบุรี มีสาขาธนาคารพาณิชย์ในปี 2542 จำนวน 94 สาขา ปริมาณเงินฝากและสินเชื่อ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – 2542 ดังนี้

ปี	จำนวนสำนักงาน	เงินฝาก (บาท)	สินเชื่อ (บาท)
2538	60	89,562,929,000	42,406,943,000
2539	66	104,349,629,000	49,080,411,000
2540	71	103,696,539,000	47,050,220,000
2541	75	119,672,546,000	44,469,794,000
2542	91	142,853,032,000	43,902,140,000

ที่มา : สมุดรายงานสถิติจังหวัด ฉบับ พ.ศ.2543 โดยสำนักงานสถิติจังหวัดนนทบุรี

สำหรับจำนวนเงินงบประมาณที่เบิกจ่ายผ่านคลังจังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่ปี งบประมาณ 2538 – 2543 มีดังนี้

ปี	เงินรับ (บาท)	เงินจ่าย (บาท)
2538	48,271,313,386.85	48,242,861,634.63
2539	62,368,253,980.89	62,368,011,398.33
2540	47,355,190,000	62,818,950,000.00
2541	54,222,110,000	52,841,930,000.00
2542	50,424,830,000	50,449,000,000.00
2543	54,037,600,000	64,689,580,000.00

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดนนทบุรี

ในส่วนของการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรจังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่ปี 2538 - 2542 มีดังนี้

ปี	ภาษีที่จัดเก็บได้ (ล้านบาท)
2538	6,266.276
2539	7,437.042
2540	7,853.504
2541	7,999.507
2542	9,003.316

ที่มา สำนักงานสรรพากรจังหวัดนนทบุรี

5. ด้านสังคม

5.1 การศึกษา

5.1.1 การศึกษาในระบบโรงเรียน ในปี 2542 จังหวัดนนทบุรีมีสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 258 แห่ง จำนวนครู/อาจารย์ 7,725 คน จำนวนนักเรียน 149,177 คน อัตราส่วนครู/อาจารย์ ต่อนักเรียนเป็น 1:19 แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับ ระดับก่อนการศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา

การศึกษาในระบบโรงเรียน
แสดงจำนวนโรงเรียน ครู/อาจารย์ ห้องเรียน และนักเรียน จำแนกตามสังกัดปี 2542

สังกัด	จำนวน โรงเรียน	จำนวน ครู	จำนวน ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน/นักศึกษา		
				ชาย	หญิง	รวม
กรมสามัญศึกษา	21	2,131	928	17,097	19,157	36,254
การศึกษาเอกชน	84	2,475	1,364	21,992	24,542	46,534
- สายสามัญ	76	2,226	1,195	20,673	21,330	42,003
- สายอาชีพ	8	249	169	1,319	3,212	4,531
การประถมศึกษา	145	2,682	2,132	30,119	27,833	57,952
สถาบันราชชมงคล	1	188	87	2,772	159	2,931
กรมอาชีวศึกษา	1	36	25	444	247	691
เทศบาล	5	198	130	2,376	2,286	4,662
กรมประชาสงเคราะห์	1	15	8	153	-	153
รวม	258	7,725	4,734	74,953	74,224	149,177

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี

อัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 และชั้น ม.4 ปีการศึกษา 2540 - 2542
ของจังหวัดนนทบุรี

ปีการศึกษา	ชั้น ม.1 (ร้อยละ)	ชั้น ม.4 (ร้อยละ)
2540	99.23	89.10
2541	99.24	89.82
2542	99.08	89.90

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี

5.1.2 การศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี 2542 มีการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำนวน 1,165 กลุ่ม จำนวนนักเรียน 32,934 คน โดยจัดขึ้นเป็นกิจกรรมการศึกษา โดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น

5.2 การนับถือศาสนาและวัฒนธรรม

5.2.1 การนับถือศาสนา ในปี 2542 จังหวัดนนทบุรีมีผู้นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 757,822 คน ศาสนาอิสลาม 42,478 คน ศาสนาคริสต์ 7,180 คน และอื่น ๆ 1,172 คน

5.2.2 ศาสนาสถาน

- ศาสนาพุทธ มีจำนวนวัดทั้งสิ้น 185 วัด โดยจำแนกเป็นพระอารามหลวง 3 วัด และวัดราษฎร์ 182 วัด จำนวนพระภิกษุ 3,915 รูป (มหานิกาย 3,861 รูป และธรรมยุติ 25 รูป)
- ศาสนาอิสลาม มีจำนวนมัสยิดทั้งสิ้น 20 แห่ง
- ศาสนาคริสต์ มีจำนวนโบสถ์คาทอลิก 3 แห่ง และโบสถ์โปรเตสแตนต์ 1 แห่ง

5.2.3 ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ จังหวัดนนทบุรีมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญ ซึ่งนิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

- ประเพณีวันลอยกระทง เป็นประเพณีที่ถือสืบทอดกันมาของจังหวัดนนทบุรี โดยในวันเพ็ญเดือน 12 ของทุกปี จัดให้มีประเพณีลอยกระทงขึ้น ณ บริเวณริมเขื่อนท่าหน้าจังหวัดนนทบุรี กิจกรรมในงานจะประกอบด้วย การประกวดนางนพมาศ การประกวดหนูน้อยนพมาศ ตะกร้ารดบ่วง และมีมหรสพตลอดคืน เมื่อถึงเวลา 24.00 น. จะมีการร่วมกันลอยกระทงบริเวณริมเขื่อนท่าหน้าจังหวัดนนทบุรี
- ประเพณีตักบาตรพระสงฆ์ทางเรือ เป็นประเพณีเก่าของชาวมอญอำเภอปากเกร็ด เป็นเทศกาลสำคัญของชาวมอญในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเนื่องในวันออกพรรษา โดยพระสงฆ์จากวัดต่าง ๆ จะลงเรือมารับบิณฑบาตรจากชาวบ้านที่เตรียมใส่บาตรอยู่ทั้งสองฟากแม่น้ำ นอกจากนี้ยังมีการประกวดเรือที่ตกแต่งสวยงามตามประเพณีด้วย

- ประเพณีแข่งขันจุดลูกหนู เดิมการจุดลูกหนูใช้ในการศึกสงคราม เพื่อให้ข้าศึกเสียขวัญ เป็นจุดอ่อนในการโจมตี เมื่อไม่ได้ใช้ในการสงครามได้มีการนำมา ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การเฉลิมฉลองงานบุญงานประเพณี งานฉลองกุฏิ และงานแห่พระสงฆ์ ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวรามัญ สำหรับการแข่งขันประเพณีลูกหนูของ จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี และมีกิจกรรมการประกวดขบวนแห่ คณะลูกหนู และกองเชียร์

- ประเพณีทำบุญตักบาตรพระ 108 ทางเรือ เป็นประเพณีที่ปฏิบัติ สืบต่อกันมาช้านานของอำเภอบางใหญ่ เดิมกำหนดจัดขึ้นในวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี และเพื่อความสะดวกได้เลื่อนเป็นวันหยุดคือวันที่ 23 ตุลาคม ของทุกปี สถานที่จัดงานจะอยู่บริเวณริมน้ำศาลเจ้าตลาดบางคูวัด การแข่งเรือ ชกมวยทะเล การจัดแสดงสินค้าและจำหน่ายสินค้าในราคายุติธรรม จากกลุ่มองค์กรท้องถิ่น รวมถึงการแสดงสินค้าทางการเกษตรด้วย

5.3 การสาธารณสุข

จังหวัดนนทบุรี มีสถานบริการด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาลเฉพาะทาง 4 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 5 แห่ง สถานีอนามัย 76 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 6 แห่ง คลินิกเอกชน 324 แห่ง จำนวนเตียงผู้ป่วย 4,873 เตียง ในส่วนของอัตรากำลังบุคลากรทางการแพทย์นั้น มีแพทย์ 244 คน ทันตแพทย์ 48 คน เภสัชกร 48 คน พยาบาลวิชาชีพ 1,007 คน และพยาบาลเทคนิค 784 คน

จำนวนสถานพยาบาลและอัตราส่วนเตียงต่อประชากรจังหวัดนนทบุรี ปีงบประมาณ 2543

ประเภท	จำนวน (แห่ง)	เตียง	อัตราส่วนเตียง : ประชากร
โรงพยาบาลทั่วไป	1	430	N/A
โรงพยาบาลชุมชน	5	30	1 : 1,936
โรงพยาบาลเฉพาะทาง	4	3,330	1 : 3,294
โรงพยาบาลเอกชน	6	1,083	N/A
สถานีนอนมัย	79	-	N/A
คลินิกทุกประเภท	324	-	N/A
รวม	419	4,873	-

ที่มา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี

บุคลากรทางสาธารณสุข จำแนกตามสังกัดและประเภทบุคลากร ปีงบประมาณ 2542

ประเภทบุคลากร	เฉพาะทาง	ท้องถิ่น	เอกชน	กระทรวงสาธารณสุข	กระทรวงอื่น	รวม
แพทย์ (คน)	113	2	16	80	33	244
ทันตแพทย์ (คน)	16	0	1	24	7	48
เภสัชกร (คน)	15	1	5	20	7	48
พยาบาลวิชาชีพ (คน)	455	6	54	399	93	1,007
พยาบาลเทคนิค (คน)	444	3	3	197	137	784

หมายเหตุ 1. เฉพาะทาง (ร.พ.โรคทองอก ร.พ.ศรีธัญญา ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ ร.พ.บาราศนราดรุร

2. เอกชน (ร.พ.เกษมราชวัชรรัตนานิเบศร์ ร.พ.อัมตพัฒนา 2 ร.พ.ศูนย์รัตนานิเบศร์ ร.พ.สามัคคี ร.พ.ปากเกร็ดเวชการ ร.พ.นนทเวช)

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี

5.3 การรักษาความสงบเรียบร้อย

การรักษาความสงบเรียบร้อยของจังหวัดนนทบุรี นั้น อยู่ในความรับผิดชอบของกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี โดยปัจจุบัน มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1,653 คน เป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร 222 คน และชั้นประทวน 1,431 คน (ที่มา : กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี)

สำหรับสถิติอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ที่น่าสนใจมีดังนี้

คดี	ปี 2539		ปี 2540		ปี 2541		ปี 2542	
	เกิด	จับ	เกิด	จับ	เกิด	จับ	เกิด	จับ
อุกฉกรรจ์	166	70	204	102	166	91	120	60
ประทุษร้ายต่อชีวิต	459	269	479	320	446	296	435	291
ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	1,178	560	1,329	659	1,376	817	1,349	760
คดีที่น่าสนใจ	738	184	854	187	743	213	767	194
คดีที่รัฐเสียหาย	4,799	3,259	4,932	3,364	5,414	3,524	5,858	2,481

ที่มา : กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี

ในส่วนของปัญหายาเสพติด จากค่าเฉลี่ยสถิติคดียาเสพติดต่อปีรายจังหวัด ตั้งแต่ปี 2534 – 2539 (5 ปี) จังหวัดนนทบุรีอยู่ในอันดับที่ 5 ของประเทศ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) และจากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดของจังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่ปี 2535 – 2543 พบว่ายาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดสูงสุด ได้แก่ แอมเฟตามีน (ยาบ้า) รองลงมาคือ กัญชา เฮโรอีน และสารระเหย โดยตั้งแต่ปี 2539 ปริมาณการแพร่ระบาดของเฮโรอีน กัญชา และสารระเหยมีจำนวนลดลง ในขณะที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภท แอมเฟตามีน เพิ่มสูงขึ้น

สถิติการจับกุมคดียาเสพติดของจังหวัดนนทบุรี ปี 2539 – 2543

ประเภทยาเสพติด	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	รวม
เฮโรอีน	400	567	494	659	372	228	251	190	99	3,260
กัญชา	460	438	582	695	560	368	395	387	121	4,006
แอมเฟตามีน	36	77	200	314	1,166	1,802	2,537	4,451	4,032	14,615
สารระเหย	344	545	394	541	381	308	192	78	60	2,843
รวม (ราย)	1,240	1,627	1,670	2,209	2,479	3,375	3,375	5,106	4,312	24,724

หมายเหตุ ปี 2543 (เฉพาะระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน)

ที่มา : สำนักงาน ป.ป.ส. และ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี

สำหรับกลุ่มผู้ขายยาเสพติดที่เข้ามารับการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในจังหวัดนนทบุรีมากที่สุดมี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มคนว่างงาน และกลุ่มนักศึกษา

จำนวนและร้อยละของผู้ติดยาเสพติดที่มารับบริการในสถานบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดของโรงพยาบาลในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามกลุ่มอาชีพปี 2543

อาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	268	17.67
เยาวชนนอกโรงเรียน	44	2.9
ข้าราชการ	101	6.66
ผู้ใช้แรงงาน	542	35.73
เกษตรกร	29	1.91
ว่างงาน	352	23.2
อื่น ๆ	181	11.93
รวม	1,571	100

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.1 ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑล ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ หรือ แหล่งแร่ สำหรับปัญหาเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญจะได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการขยายตัวของแหล่งที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ ยังมี ปัญหาในเรื่องของความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำธรรมชาติ การขาดพื้นที่สีเขียวของเมือง และการทรุดโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน

6.2 สิ่งแวดล้อม

6.2.1 ชยะมูลฝอย

- ปริมาณขยะมูลฝอย จังหวัดนนทบุรีมีประมาณขยะเกิดขึ้น โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 600 ตัน ซึ่งแหล่งผลิตขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ ชุมชนเมือง โดยเฉพาะในเขตเทศบาลทั้งนี้ เทศบาลนครนนทบุรี เป็นชุมชนที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมากที่สุด เฉลี่ยวันละประมาณ 250 ตัน รองลงมาคือเทศบาลเมืองปากเกร็ด เฉลี่ยวันละประมาณ 150 ตัน เทศบาลเมืองบางบัวทอง และ เทศบาลตำบลบางกรวย เฉลี่ยวันละประมาณ 40 ตัน เทศบาลตำบลบางศรีเมือง เทศบาลตำบลปลายบาง และเทศบาลตำบลไทรน้อย และพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ สำหรับการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนั้น เป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วจะสามารถจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นได้เพียงร้อยละ 80 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

- การกำจัดขยะมูลฝอย จังหวัดนนทบุรีมีสถานที่กำจัดมูลฝอยเพียงแห่งเดียว ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 8 ถนนบางกรวย - ไทรน้อย ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 36 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอไทรน้อยประมาณ 3 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 68 ไร่ ปี 2529 สภาพเดิมเป็นบ่อดินลึกประมาณ 15 เมตร แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือทำเป็นบ่อขยะจำนวน 58 ไร่ อีก 10 ไร่ เป็นถนนรอบบ่อ และอาคารจอดรถ ปัจจุบัน บ่อทิ้งขยะจำนวน 58 ไร่ ถูกใช้งานมาประมาณ 13 ปี ขยะกองเต็มพื้นที่จนล้นจากปากบ่อสูงประมาณ 12 - 14 เมตร ปริมาณขยะกว่า 1.4 ล้านตัน ถนนทางเข้าและถนนภายในขั้วรถทรุดโทรม ไม่สะดวกต่อการลำเลียงขยะไปทิ้ง อีกทั้งยัง

ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย กลิ่นเหม็น แมลงวัน ฯลฯ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณโดยรอบ และพื้นที่ใกล้เคียง

6.2.2 น้ำเสีย น้ำเสียเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญและมีผลกระทบอย่างมากต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้เพราะฝั่งแม่น้ำ ลำคลองสาธารณะ ซึ่งเป็นแหล่งรองรับน้ำทิ้งที่เกิดขึ้นบางแห่งมีสภาพเน่าเสียแล้ว บางแห่งเริ่มประสบกับสภาพเน่าเสีย ซึ่งหากพิจารณาถึงแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี อาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 ส่วน

(1) แหล่งกำเนิดน้ำเสียจากชุมชน ซึ่งมีแหล่งกำเนิดที่สำคัญจากชุมชนหนาแน่น หมู่บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ ศูนย์การค้า โรงแรม ร้านอาหาร และสถานบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณเขตพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล เช่นเดียวกับในเขตพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งมีปริมาณน้ำเสียต่อวันในอัตราที่สูงเช่นกัน โดยที่น้ำเสียที่เกิดขึ้นเกือบทั้งหมดไม่ได้ผ่านวิธีการบำบัด และถูกปล่อยทิ้งโดยตรงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

(2) แหล่งกำเนิดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารทั้งจากพืชและสัตว์ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมยาและเคมี

สำหรับแหล่งรองรับน้ำทิ้งของจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยานั้น จากรายงานคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยา ของศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อม เขต 1 จังหวัดนนทบุรี พบว่าบริเวณอำเภอเมืองปากเกร็ด และอำเภอบางกรวย จัดอยู่ในคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่ไม่ใช่ทะเลประเภทที่ 4 โดยมีการปนเปื้อนของของเสียจากชุมชนสูง ส่วนลำคลองสายสำคัญ ๆ ที่เป็นแหล่งรองรับน้ำเสีย อาทิ คลองอ้อม คลองบางกรวย คลองทวีวัฒนา คลองพระพิมล คลองบางบัวทอง ฯลฯ จากการตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินระดับ 4 คือเป็นแหล่งน้ำที่สะอาดพอใช้ สามารถใช้ประโยชน์สำหรับการอุปโภคได้แต่ต้องผ่านการบำบัดเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามจากการสอบถามชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณริมคลองพบว่า สามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ได้เฉพาะในช่วงฤดูฝนซึ่งมีปริมาณน้ำมาก ส่วนมากในช่วงฤดูแล้งน้ำไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

6.2.3 คุณภาพอากาศและเสียง

จากการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศของกรมควบคุมมลพิษ บริเวณกองฝักอบรม กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่เดือนมกราคม 2543 ถึงเดือนตุลาคม 2543 พบว่า สารมลพิษทั่วไปอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มี 2 ชนิด ที่เกินมาตรฐาน คือ ก๊าซโอโซน ซึ่งมีจำนวนชั่วโมงที่เกินมาตรฐาน จำนวน 24 ชั่วโมง จากการตรวจวัด 5,117 ชั่วโมง และฝุ่นขนาดเล็กมีจำนวนเกินมาตรฐาน 3 วัน จากการตรวจวัดทั้งหมด 200 วัน

สำหรับคุณภาพเสียงนั้น จากผลของการตรวจวัดเสียงบนท้องถนน ในช่วงเวลาต่าง ๆ พบว่า ค่าระดับเสียงโดยเฉลี่ยสูงกว่า 70 เดซิเบล (เด) เป็นส่วนใหญ่ สำหรับแหล่งกำเนิดเสียงที่สำคัญมาสามารถแยกได้ตามสภาพของแหล่งกำเนิดคือ แหล่งกำเนิดที่เคลื่อนที่ได้ ได้แก่ เสียงดังที่เกิดจากยานพาหนะบนท้องถนน และเสียงของเรือโดยสารในแม่น้ำเจ้าพระยา และเสียงดังรำคาญที่เกิดจากโรงงานและสถานประกอบการ

3.3 ผลการพัฒนาจังหวัดในช่วงระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี ที่ผ่านมา ศักยภาพ ปัญหา/ความต้องการ และข้อจำกัดในการพัฒนาจังหวัด

1. ผลการพัฒนาจังหวัดในช่วงระยะครึ่งแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปีที่ผ่านมา

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนพ.ศ. 2542 ต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจ และคณะรัฐมนตรี โดยจากผลสำรวจครัวเรือนทั่วประเทศมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 12,729 บาท ต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปี 2541 ร้อยละ 1.9 โดยมีแหล่งที่มาจากค่าแรงและเงินเดือน ประมาณร้อยละ 42 กำไรจากการประกอบธุรกิจนอกภาคเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 19 กำไรจากการประกอบธุรกิจภาคการเกษตร ประมาณร้อยละ 9 และมาจากแหล่งรายได้อื่น ๆ ประมาณร้อยละ 30 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายภาคพบว่าครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีรายได้เฉลี่ย 26,742 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.3 ในขณะที่ครัวเรือนภาคกลางและภาคเหนือมีรายได้เฉลี่ย 12,876 และ 10,253 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 และ 4.8 ตามลำดับ สำหรับครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้มีรายได้เฉลี่ย 8,138 และ 10,953 บาทต่อเดือน ลดลงร้อยละ 4.8 และ 4.4 ตามลำดับ

ในส่วนของการใช้จ่ายของครัวเรือน นั้น ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายจ่ายโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 10,238 บาทต่อครัวเรือน ลดลงจากปี 2541 ร้อยละ 1.5 โดยมีสัดส่วนของรายจ่ายด้านอาหารและเครื่องใช้ประมาณร้อยละ 36 รองลงมาเป็นหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้านและหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสารประมาณร้อยละ 22 และ 14 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายภาคพบว่า ครัวเรือนกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และภาคเหนือมีรายจ่ายเฉลี่ย 20,284 และ 8,388 บาทต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ ขณะที่ครัวเรือนในภาคกลางมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 10,266 บาท ลดลงร้อยละ 5.5 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 6,988 บาท ลดลงร้อยละ 3.4 และภาคใต้มีรายจ่ายเฉลี่ย 8,997 บาทต่อเดือน ลดลงร้อยละ 7.0 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้ กับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนนั้นจะเห็นว่า ครัวเรือนทุกภาคของประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยสูงกว่ารายจ่าย (รายจ่ายในที่นี้ไม่รวมรายจ่ายที่เป็นการสะสมทุน เช่น การผ่อนชำระค่าซื้อบ้านและที่ดิน การซื้อทรัพย์สินมีค่าต่าง ๆ) โดยครัวเรือนในภาคต่าง ๆ มีสัดส่วนของรายได้อยู่ระหว่างร้อยละ 75.9 – 85.9 ของรายได้ครัวเรือนในแต่ละภาค ซึ่งครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนสูงที่สุด ขณะที่ครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีสัดส่วนต่ำที่สุด

สำหรับเรื่องหนี้สิน นั้น จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีหนี้ คิดเป็น 124,330 บาท สูงกว่าปี 2541 ร้อยละ 0.9 โดยครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเทียบกับปี 2541 ในอัตราร้อยละ 17.6 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ อัตราร้อยละ 9.6 และ 2.2 ตามลำดับ ขณะที่หนี้สินของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และภาคกลาง ลดลงในอัตราร้อยละ 1.4 และ 5.9 ตามลำดับ

และเมื่อวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือน ในช่วงระหว่างปี 2535-2542 โดยพิจารณาจากสัมประสิทธิ์ของความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient – เป็นค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงการกระจายของรายได้ โดยมีค่าระหว่าง 0 กับ 1 หากค่านี้เท่ากับ 0 แสดงว่าทุกครัวเรือนมีรายได้เท่าเทียมกัน และหากค่านี้เข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีความไม่เท่าเทียมกัน) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีค่าลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 0.445 ในปี 2535 เป็น 0.421 ในปี 2541 แสดงว่าการกระจายรายได้ของครัวเรือนมีแนวโน้มดีขึ้น อย่างไรก็ตาม

ตามค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวกลับเพิ่มสูงขึ้นในปี 2542 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ของครัวเรือน ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายภาคพบว่าครัวเรือนในภาคกลางมีการกระจายรายได้ดีกว่าในภาคอื่น ๆ คือมีค่าสัมประสิทธิ์ของความไม่เสมอภาคต่ำสุดเท่ากับ 0.364 ถัดไปคือภาคใต้ มีค่า 0.366 กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีค่า 0.382 สำหรับครัวเรือนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้มากกว่าภาคอื่น ๆ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของความไม่เสมอภาค เท่ากับ 0.404 เท่ากับทั้ง 2 ภาค

จากข้อมูลตามรายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2542 ดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าในภาคของกรุงเทพมหานคร และพื้นที่ 3 จังหวัดโดยรอบ คือนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ นั้น ภาวะของเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ค่อนข้างจะอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ ซึ่งจุดนี้ น่าจะเป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งที่น่าจะสามารถสะท้อนถึงคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวโดยภาพรวมว่าจะอยู่ในเกณฑ์ดีด้วยเช่นกัน

และจากผลการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของจังหวัดนนทบุรี ในปี 2543 หมวดสุขภาพดี การศึกษาถ้วนทั่ว ครอบครัวสุขสบาย รายได้มาก อยากร่วมพัฒนา พาสู่คุณธรรม และบำรุงสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดตัวชี้วัดไว้ 39 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมายและมีค่าร้อยละผ่านเกณฑ์ที่กำหนดมี 35 ตัวชี้วัด และมีค่าร้อยละไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ จปฐ. ข้อ 28 ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จปฐ. ข้อ 30 ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล และ จปฐ. ข้อ 31 คนในครอบครัวไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจากข้อมูลทั้ง 2 ส่วนที่กล่าวมาข้างต้นถือได้ว่าในภาพรวมชาวนนทบุรีมีคุณภาพชีวิตอยู่ในเกณฑ์ที่ดีพอสมควร

อย่างไรก็ตาม หากจะพิจารณาถึงผลการพัฒนาที่ผ่านมาของแต่ละรายสาขา การพัฒนานั้น สามารถที่จะสรุปภาพได้ดังนี้

1.1 ด้านเศรษฐกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน

1.1.1 ภาคการเกษตรที่ได้รับผลจากภาวะน้ำท่วมได้รับการฟื้นฟู มีการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า การส่งเสริมการทำเกษตรในแนวทฤษฎีใหม่ และเกษตรปลอดสารพิษ จังหวัดนนทบุรีมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้ง

สิ้น 179,550 ไร่ แบ่งเป็นที่นา 121,385 ไร่ ที่ไม่ผล 34,707 ไร่ ที่ไม่ยืนต้น 6,186.25 ไร่ ที่สวนผัก 6,176.75 ไร่ ในปี 2538 และ 2539 จังหวัดต้องประสบกับภาวะน้ำท่วมอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตโดยเฉพาะในด้านเกษตรกรรมซึ่งถือเป็นภาคเศรษฐกิจหลักของจังหวัด พื้นที่ทางการเกษตรได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก และจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู ซึ่งในช่วงของแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2540-2544) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ ฯลฯ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการในการแก้ไข ฟื้นฟูและให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ทั้งในเรื่องของการให้การสนับสนุนพันธุ์พืช ปุ๋ย การให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชที่มีมูลค่าทางการผลิตสูง ให้ผลผลิตเร็วและมีช่องทางการตลาดที่ดี โดยเฉพาะ ผักปลอดสารพิษ ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ฯลฯ เป็นต้น ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนดั้งเดิมของจังหวัดนนทบุรีที่คงมีเหลืออยู่น้อยมาก นอกจากนี้ยังได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการตลาด อาทิ การจัดตั้งตลาดกลางไม้ดอกไม้ประดับ รวมทั้งมีการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น การทำกล้วยอบแผ่น การทำน้ำผลไม้ ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ได้ช่วยฟื้นฟูความเป็นอยู่ในกับเกษตรกร ช่วยให้เกษตรกร และครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งยังเป็นการสร้างงานให้กับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในพื้นที่อีกด้วย

สำหรับการแก้ไขปัญหาปัญหาน้ำท่วมพื้นที่การเกษตร โครงการชลประทานนนทบุรี ได้รับนโยบายจากกรมชลประทานให้พิจารณาวางแผนป้องกันอุทกภัยพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งทางโครงการฯ ได้วางแผนเป็นการถาวร โดยพิจารณาถนนเลียบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาสายต่าง ๆ เพื่อทำเป็นแนวคันกันน้ำตลอดริมฝั่ง ตั้งแต่อำเภอปากเกร็ด ถึงอำเภอบางกรวย และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำและสถานีสูบน้ำตามคลองธรรมชาติต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันกับโครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ฝั่งตะวันออกที่ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี 2529

การดำเนินโครงการฯ ดังกล่าว โครงการชลประทานนนทบุรี เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมทั้งสถานีสูบน้ำตามคลองธรรมชาติ ตั้งแต่อำเภอปากเกร็ด ถึงถนนรัตนวิเบศร์บริเวณสะพานพระนั่งเกล้า และกรมโยธาธิการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการก่อสร้างในส่วนที่เหลือรวมทั้งการก่อสร้างคันกันน้ำ และยกระดับถนนสายต่าง ๆ

สำหรับเป้าหมายในการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำพร้อมสถานีสูบน้ำ มีทั้งสิ้น 12 แห่ง ดำเนินการเสร็จแล้ว 3 แห่ง คือ ที่คลองแหลมเหนือ คลองบางพลับ และคลองบางกอกน้อย กำลังอยู่ระหว่างดำเนินการ 4 แห่ง คือ ที่คลองบางตะไนย์ คลองแหลมกลาง คลองบางภูมิ และคลองบางวัด จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2544 อีก 3 แห่ง คือ ที่คลองวัดแดง คลองหลุมมะดัน และคลองสวนพริก ทั้งนี้ มีพื้นที่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ 2 แห่ง คือ ที่คลองพระอุดม และคลองบางบัวทอง เนื่องจากราษฎรในพื้นที่ไม่ยินยอมให้ดำเนินการ

อย่างไรก็ตาม จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เริ่มตั้งแต่ปี 2540 ภาคอุตสาหกรรมการค้า และบริการได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ส่งผลให้เกิดปัญหาการว่างงาน แรงงานจำนวนมากหันกลับเข้าสู่ภาคเกษตรกรรม ประกอบกับพระมหากษัตริย์คุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานกระแสพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง และแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นแนวคิดใหม่ในการพัฒนาอย่างพออยู่พอกิน จังหวัดนนทบุรีจึงได้ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยความสมัครใจของเกษตรกร ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้ส่งผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุขภายใต้ภาวะและข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ

1.1.2 ภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ได้รับผลกระทบอย่างมากจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ก่อนหน้าปี 2540 จังหวัดนนทบุรีมีการขยายตัวในภาคเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมมีสูงมาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการค้า การบริการ และอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ เนื่องจากความได้เปรียบทางด้านต่าง ๆ และป็นจังหวัดเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจอย่างแยกกันไม่ออกกับกรุงเทพมหานคร ตัวเลขหนึ่งที่สามารถชี้ให้เห็นถึงสภาพการณ์ดังกล่าวได้ค่อนข้างจะชัดเจน คือ ยอดจดทะเบียนบริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งในปี 2539 มียอดจดทะเบียนรวมกันถึง 1,644 ราย อย่างไรก็ตาม เมื่อประเทศไทยต้องประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เริ่มก่อตัวตั้งแต่ปี ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ภาวะนี้ได้ส่งผลกระทบโดยตรงกับจังหวัดนนทบุรีเช่นกัน โดยการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมได้ชะลอตัวลงอย่างเห็นได้ชัด โรงงานหลายแห่ง บริษัท ห้างร้าน และกิจการหลายแห่งต้องปิดตัวลง ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประสบปัญหาอย่างมาก อันเนื่องมาจากประชาชนมีกำลังซื้อที่ลดลง โดย ในปี 2540 มียอดการขอเลิกบริษัท และห้างหุ้นส่วนจำกัดรวมกัน 197 ราย และเพิ่มเป็น 395 รายในปี 2541 ในขณะที่

ที่ยอดการขอจดทะเบียนบริษัท ลดลงจาก 1,644 รายในปี 2539 เหลือ 1,359 รายในปี 2540 และ 1,014 รายในปี 2541 สำหรับในภาคอุตสาหกรรม โรงงานนี้ได้รับอนุญาต ประกอบกิจการโรงงานในปี 2539 รวม 1,080 โรงงาน และได้รับอนุญาตเพิ่มขึ้น จำนวน 203 โรงงาน ในปี 2540 และ 115 โรงงาน ในปี 2541 และเพิ่มขึ้น 56 โรงงานในปี 2542 ในทางกลับกัน โรงงานที่แจ้งเลิกประกอบกิจการโรงงานมีจำนวน 42 โรงงาน ในปี 2540 และ 59 โรงงาน ในปี 2541 และแจ้งเลิกอีกจำนวน 110 โรงงาน ในปี 2542 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการชะลอตัวของภาคการผลิต ขณะเดียวกันมีโรงงานจำนวนมากที่หยุด ประกอบกิจการโรงงานชั่วคราว เพื่อรอให้เศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวก่อน ทั้งนี้เพื่อรักษา สถานภาพเดิมไว้

ในการบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภาวะการณดังกล่าว ส่วนราชการของ จังหวัดได้ให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่ได้รับผลกระทบตามขีดความสามารถที่จะดำเนินการได้ ผลกระทบหลายอย่างเกินขีดความสามารถของจังหวัดเพราะเป็นปัญหาที่กระทบกันเป็นลูกโซ่ในภาพรวมของทั้งประเทศ ซึ่งรัฐบาลกำลังใช้ความพยายามในการแก้ไขปัญหา และตัวชี้ วัดหลายตัวบ่งชี้ว่า เริ่มเห็นสัญญาณของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจแล้วเช่นกัน

1.1.3 ได้เริ่มดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองเพื่อช่วยลดผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และเป็นฐานของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ได้สร้างผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องของปากท้อง เพื่อบรรเทา สภาพปัญหาดังกล่าว จังหวัดได้เริ่มนำแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง บนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง มาสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตใหม่ of ประชาชน โดยได้ดำเนินการในหมู่บ้านเป้าหมายที่อยู่ในเขตขององค์การบริหาร ส่วนตำบลทุกแห่ง ตำบลละ 1 หมู่บ้าน รวม 37 หมู่บ้าน โดยใช้ศักยภาพและพลังที่มีอยู่ของชุมชนในการแก้ไขปัญหาของตนเอง และการพัฒนาให้ชุมชนของตนเป็นศูนย์กลางหรือหน่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจให้สามารถพึ่งตนเองได้ แบบพออยู่ พอกิน ตามแนวทฤษฎีใหม่และเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนในท้องถิ่น

1.1.4 การท่องเที่ยวในจังหวัดมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ที่ผ่านมามีจังหวัด ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีการส่งเสริม

การท่องเที่ยวทางน้ำโดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมกับวิถีชีวิตริมน้ำของชาวนนทบุรี เริ่มต้นจากการจัดงาน “วันเดียวเที่ยวเมืองนนท์” ซึ่งกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว 3 สายคือ สายบางใหญ่ สายบางกรวย และสายปากเกร็ด ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยวและพักผ่อนได้ภายใน 1 วัน ซึ่งผลสำเร็จจากโครงการดังกล่าวที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด คือ ความเป็นที่รู้จักของเกาะเกร็ด แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และศิลปพื้นบ้านไทย-รามัญ ซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก และจากการที่เกาะเกร็ดได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ได้รับการกล่าวถึง และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างมาก จังหวัดร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อำเภอปากเกร็ด เทศบาลนครปากเกร็ด และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด จึงได้เสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่อย่างครอบคลุมมากที่สุด ทั้งนี้ โดยใช้งบประมาณตามมาตรการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ประจำปี 2542 กว่า 6 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านและส่งเสริมอาชีพที่วัดศาลาลูก หมู่ที่ 3 การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อกระจายการผลิตและการจ้างงานไปสู่ภูมิภาค เพื่อก่อสร้างปรับปรุงศาลาที่พักนักท่องเที่ยว และทำเทียบเรือ บริเวณวัดเกาะเกร็ด วัดสนามเหนือ วัดปรมย์ยิกาวาส วัดปรมย์ยิกาวาส และทำน้ำป่าฝ้าย รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณวัดปรมย์ยิกาวาสเพื่อให้เกิดความสวยงาม สามารถรองรับ และให้ความสะดวกกับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเกาะเกร็ดได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ที่เกาะเกร็ดแล้ว จังหวัดยังจัดให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวของจังหวัด อาทิ การจัดกิจกรรมวันเดียวเที่ยวเกษตรนนท์ การจัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โครงการอรัญทิวานนท์ ฯลฯ ซึ่งทำให้ภาคการท่องเที่ยวจังหวัดขยายตัวเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก

1.1.5 โครงสร้างพื้นฐาน และการให้บริการสาธารณะมีคุณภาพ และครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ถนน สะพาน ทางเดินเท้า สาธารณะ ฯลฯ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และ องค์การปกครองท้องถิ่นได้มีการดำเนินโครงการก่อสร้างฯ ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในถนนสายหลักและถนนสายรอง รวมทั้งการปรับปรุงถนน/ซอย ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนมีความสะดวกในการคมนาคมขนส่งครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่รอบนอก ยังคงมีอีกหลาย ๆ พื้นที่ซึ่งยังจำเป็นต้องมี

การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้ เพื่อให้ยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น สำหรับบริการด้านไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ นั้น จังหวัดนนทบุรี ค่อนข้างจะได้เปรียบพื้นที่อื่น ๆ ตรงที่พื้นที่ให้บริการค่อนข้างจะครอบคลุม ทั้งไฟฟ้า ของการไฟฟ้าานครหลวง ซึ่งปัจจุบันมีสำนักงานการไฟฟ้า ที่ให้บริการในพื้นที่ 2 แห่ง คือ สำนักงานการไฟฟ้าเขตนนทบุรี และเขตบางใหญ่ มีผู้ใช้ไฟฟ้ารวม 386,343 ราย กระแสไฟฟ้าที่ใช้ทั้งสิ้น 3,019.55 ล้านหน่วย สำหรับน้ำประปา โดยการให้บริการของการประปานครหลวง ในปี 2542 ได้ให้บริการน้ำประปาครอบคลุมพื้นที่ 200.000 ตารางกิโลเมตร จำนวนผู้ใช้น้ำ 175,178 ราย ประมาณน้ำที่จำหน่าย 76.645 ล้านลูกบาศก์เมตร ในส่วนของโทรศัพท์ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และบริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทาน ในปี 2540 มีเลขหมายทั้งสิ้น 105,407 เลขหมาย เพิ่มเป็น 116,795 เลขหมายในปี 2541 และ 123,863 เลขหมาย ในปี 2542 ซึ่งในจำนวนนี้ โทรศัพท์บ้านเป็นประเภทของผู้เช่าเลขหมายมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด จึงถือได้ว่าประชาชนในจังหวัดได้รับการสาธารณะดังกล่าวอยู่ในระดับที่ดีพอสมควร อย่างไรก็ตาม จะมีปัญหาอยู่บ้างในส่วนของ การให้บริการไฟฟ้า และน้ำประปาโดยเฉพาะในพื้นที่ฝั่งตะวันตก ความต้องการโทรศัพท์สาธารณะในพื้นที่ตำบล หมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีการเร่งรัดการดำเนินงานในระยะต่อไป

1.2 ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

1.2.1 ชาวนนทบุรีมีการศึกษาดีขึ้น มีการพัฒนาทางการศึกษาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ในด้านการศึกษาจังหวัดนนทบุรีได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะเป็นการพัฒนาศักยภาพของคน เพื่อรองรับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ โดยในปี 2540 จังหวัดนนทบุรีมีสถานศึกษาในระบบโรงเรียน รวม 250 แห่ง จำนวนครู 7,471 คน จำนวนนักเรียน 142,958 คน ในปี 2541 เพิ่มเป็น 254 แห่ง จำนวนครู 7,634 คน จำนวนนักเรียน 142,598 คน และในปี 2542 เพิ่มเป็น 258 แห่ง จำนวนครู 7,725 คน จำนวนนักเรียน 149,170 คน ซึ่งอัตราส่วนของครู/อาจารย์ ต่อนักเรียน/นักศึกษาเท่ากับ 1 : 19 ความสามารถในการรับนักเรียนเข้าเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4.60 ในส่วนของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2540 มีจำนวน 800 กลุ่ม จำนวนนักเรียน 36,368 คน ในปี 2541 มีจำนวน 693 กลุ่ม จำนวนนักเรียน 30,533 คน และในปี 2542 มีจำนวน 1,165 กลุ่ม จำนวนนักเรียน 32,937 คน ทั้งนี้ จากตัวเลขของสำนัก

งานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ในปี 2542 พบว่าจังหวัดนนทบุรีมีเด็กที่อาชีวระบบเกณฑ์ ศึกษาภาคบังคับ 16,810 คน ได้เข้าเรียน 16,810 คน คิดเป็น 100% และมีเด็ก จบการ ศึกษาภาคบังคับ 8,464 คน ได้เข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา 8,450 คน คิดเป็น 99.8% ในด้านคุณภาพการศึกษา ได้มีการนำเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน และพัฒนาทักษะความรู้ของผู้เรียน อาทิ คอมพิวเตอร์ ห้องชาวลบ เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีโอกาส และสามารถพัฒนาศักยภาพของตัวเองได้อย่างเต็มที่

1.2.2 สุขภาพอนามัยของชาวนนทบุรีโดยรวมดีขึ้น และได้รับบริการ ด้านสาธารณสุขที่ทั่วถึง แต่ภาวะของโรคที่เกิดขึ้นเปลี่ยนไป ปัจจุบัน ในจังหวัดมีหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาลเฉพาะทาง 3 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 2 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 5 แห่ง สถานีอนามัย 76 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 6 แห่ง คลินิกเอกชน 324 แห่ง จำนวนเตียงผู้ป่วย 4,993 เตียง ในส่วนของอัตรากำลังบุคลากรทางการแพทย์นั้น มีใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดย อัตราส่วนของแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 : 3,652 (เป้าหมายฯ 1 : 3,000) อัตราส่วน ทันตแพทย์ต่อประชากร 1 : 17,716 (เป้าหมายฯ 1 : 9,800) อัตราส่วนเภสัชกรต่อประชากร 1 : 19,364 (เป้าหมายฯ 1 ต่อ 5,200) อัตราพยาบาลวิชาชีพต่อประชากร 1 : 874 (เป้าหมายฯ 1 : 900) มีแพทย์เฉพาะทางครบทุกสาขา มีครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย พร้อมให้บริการประชาชนทุกโรค ทำให้ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขมากขึ้น นอกจากนี้ ประชาชนชาวนนทบุรี ยังสามารถที่เข้ารับ บริการทางการแพทย์ได้จากสถานพยาบาลทั้งของรัฐ และเอกชนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ได้อีกด้วย

สำหรับภาวะสุขภาพและการเกิดโรคนั้น จากการสำรวจข้อมูลความจำเป็น พื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2542 ทุกหมู่บ้านบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดด้านสาธารณสุข 100% สอดคล้องกับนโยบายสุขภาพดีถ้วนหน้า ในปี 2543 อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประชากรจังหวัดนนทบุรีสูงกว่าเป้าหมายของประเทศ ในเพศหญิง (ระดับประเทศ กำหนดไว้ 72.20 ปี จังหวัดนนทบุรีมีค่าเฉลี่ยที่ 74.30 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จาก 9.78% ในปี 2540 เป็น 9.92% ในปี 2543 อัตราการตายและทารกตายต่ำกว่าเป้าหมาย ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยมารดา 0 ต่อแสนคนเกิดมีชีพ ทารก 0.63 ต่อพันคนเกิดมี

ชีพ อัตราป่วยด้วยโรคติดต่อทุกชนิดลดลง เช่น อูจจาระร่วงเฉียบพลัน ปอดบวม ไข้เลือดออก อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเพิ่มขึ้น เช่น มะเร็ง หัวใจและหลอดเลือด เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นต้น รวมถึงโรคที่เกิดจากพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ โรคเอดส์ สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ จากข้อมูลจนถึงวันที่ 25 มกราคม 2543 พบว่า มีผู้ติดเชื้อที่มีอาการและผู้ป่วยเอดส์ 2,654 ราย พบว่าสาเหตุเกิดจากเพศสัมพันธ์ 58.28% ยาเสพติด 11.22% จากแม่สู่ทารก 3.10% และไม่ทราบสาเหตุ 27.40% ในด้านการส่งเสริมและป้องกันโรค จังหวัดได้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและเรียนรู้ในการแก้ปัญหา มีความรู้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมสุขภาพและรักษาสุขภาพร่างกายที่ถูกต้อง มีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขและแกนนำครอบครัวเพื่อดูแลตนเอง ครอบครัว และชุมชนในด้านสุขภาพอนามัยครอบครัวหมู่บ้าน มีการส่งเสริมการแพทย์แผนไทย การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬา โดยโรงพยาบาลชุมชนและสถานีอนามัยดำเนินการเป็นตัวอย่าง ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้ดำเนินการส่งผลให้ภาวะความเจ็บป่วยของประชาชนลดลง สุขภาพอนามัยของประชาชนชาวนนทบุรีโดยรวมดีขึ้น นอกจากนี้ สถานบริการสาธารณสุขของรัฐยังได้มีการพัฒนาองค์กรทั้งทางด้านบริหาร บริการ และวิชาการ เพื่อบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการได้รับบริการมากขึ้นอีกด้วย

1.2.3 ประชาชนทุกกลุ่มได้รับบริการทางสังคม และรับรู้สิทธิของตัวเองมากขึ้น โดยที่ผ่านมา จังหวัดได้จัดให้มีบริการ และให้ความช่วยเหลือด้านสังคมแก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของทางสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ด้อยโอกาส เด็กและเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ประสบภัยพิบัติ ฯลฯ และการให้ความช่วยเหลือกับแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโดยการให้บริการจัดหางาน การพัฒนาฝีมือแรงงาน รวมทั้งได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการแก้ไขข้อพิพาทแรงงาน การส่งเสริมระบบประกันสังคม ส่งผลให้ปัญหาทางด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น เห็นได้ชัดจากตัวเลขอัตราการว่างงานของจังหวัดนนทบุรี เมื่อปี 2541 มีจำนวน 14,584 คน ลดลงเหลือ 5,494 คนในปี 2542 อย่างไรก็ตาม แม้การแก้ไขปัญหาการว่างงานจะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาถึงตัวเลขของผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

กลับมีจำนวนลดลง โดยในปี 2540 มียอดผู้ประกันตน 162,039 คน ปี 2541 ลดลงเหลือ 120,862 คน และปี 2542 มี 116,121 คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีการเลิกจ้างแรงงานอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาในอนาคตได้ และนอกจากเรื่องของแรงงานและสวัสดิการสังคมดังกล่าวข้างต้น จังหวัดยังได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของ การบรรเทาสาธารณภัย โดยการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถขององค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งก็สามารถให้ความช่วยเหลือกับผู้ประสบภัยได้ดีขึ้นในระดับหนึ่งแต่ก็ยังมีขีดข้อจำกัดในเรื่องของเครื่องมือ อุปกรณ์ของหน่วยงานท้องถิ่นที่อาจยังไม่ทันสมัย เพียงพอเนื่องจากงบประมาณของท้องถิ่นที่จำกัด และการเปลี่ยนแปลงสภาพของเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังได้มีบริการในด้านความรู้และความช่วยเหลือทางกฎหมายให้กับประชาชน ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานอัยการจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนรับรู้ถึงสิทธิของตนเองที่พึงมีพึงได้โดยเฉพาะในฐานะที่เป็นผู้บริโภค

1.2.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจังหวัด ได้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และฝ่ายปกครอง จะได้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในทุกประเภทมาอย่างต่อเนื่อง แต่สถิติคดีที่เกิดขึ้น ก็ยังมีแนวโน้มอยู่ในเกณฑ์สูง ทั้งนี้เห็นได้จากสถิติคดีอาญาซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ที่สำคัญคือ คดีอุกฉกรรจ์ ปี 2539 เกิดขึ้น 166 คดี ปี 2540 เกิดขึ้น 201 คดี ปี 2541 166 คดี และปี 2542 เกิดขึ้น 120 คดี คดีประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย ปี 2539 เกิดขึ้น 459 คดี ปี 2540 เกิดขึ้น 479 คดี ปี 2541 เกิดขึ้น 446 คดี และปี 2542 เกิดขึ้น 435 คดี คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ปี 2539 เกิดขึ้น 1,178 คดี ปี 2540 เกิดขึ้น 1,329 คดี ปี 2541 เกิดขึ้น 1,376 คดี และในปี 2542 เกิดขึ้น 1,349 คดี ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการจับกุมได้เพียงประมาณ 50% ของจำนวนคดีที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเมือง การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรที่มีความหลากหลายและไม่สามารถควบคุมได้ การย้ายถิ่นของแรงงาน ฯลฯ รวมไปถึงภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก็เป็นชนวนที่สร้างแรงบีบคั้นให้บุคคลต้องหันมาประกอบอาชีพที่ผิด

กฎหมายในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเอง ก็มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่น้อย เมื่อเทียบกับภารกิจที่มีอยู่ และลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเมือง

1.2.5 การแพร่ระบาดของยาเสพติดกลายเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากขึ้นและมีการกระจายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ จากค่าเฉลี่ยสถิติคดียาเสพติดต่อปีรายจังหวัด ตั้งแต่ปี 2534-2539 (5ปี) จังหวัดนนทบุรีอยู่ในอันดับที่ 5 ของประเทศ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) สำหรับยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด คือ แอมเฟตามีน (ยาบ้า) โดยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้จากสถิติการจับกุมยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีนของจังหวัด ปี 2538 มีเพียง 314 คดี เพิ่มขึ้น 1,166 คดี ในปี 2539 1,802 คดี ในปี 2540 2,537 คดี ในปี 2541 และ 3,046 คดี ในปี 2542 พื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดรุนแรงอยู่ในพื้นที่ของ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด และ อำเภอบางบัวทอง สำหรับพื้นที่อีก 3 อำเภอ คือ อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย และอำเภอไทรน้อย นั้นการแพร่ระบาดอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากการแพร่ระบาดในเชิงปริมาณที่เพิ่มขึ้นแล้ว ที่สำคัญมากที่สุดในปัจจุบัน คือ การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้กระจายเข้าไปสู่วัยรุ่น สถานการศึกษา และโรงเรียน ซึ่งแม้ทุกฝ่ายจะได้มีความพยายามร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการป้องกัน และปราบปราม รวมถึงการให้การบำบัดรักษากับผู้ติดยาตลอดระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา แต่การแพร่ระบาดก็ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งยังมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม

1.2.6 วิถีชีวิตของคนที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้ ความเอื้ออาทร คุณธรรม และจริยธรรมของคนในสังคมลดน้อยถอยลง จากการขยายตัวในด้านเศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดนนทบุรีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในฐานะของเมืองปริมณฑลที่รองรับความเจริญจากกรุงเทพมหานครได้ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนนนทบุรีเปลี่ยนแปลงไป จากวิถีชีวิตดั้งเดิม ภายใต้รูปแบบที่เรียบง่ายแบบไทย ไปสู่รูปแบบวิถีชีวิตของ“สังคมเมือง” แบบ “กรุงเทพมหานคร” ที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ การแข่งขัน ความหวาดระแวง และไม่ไว้ใจกัน ประกอบกับการไหลเข้าของวัฒนธรรมต่างชาติอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และยุคของการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ยังทำให้เกิดค่านิยมใหม่ที่ยึดติดกับวัตถุนิยม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจ คุณธรรม และจริยธรรม รวมถึงความเป็นไทยของคนในสังคมลดน้อยถอยลงอย่างเห็นได้ชัด

1.2.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมสาธารณะยังมีน้อย ซึ่งมาจากลักษณะของสังคมที่เปลี่ยนไปสู่ความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจทำให้ทุกคนต้องให้ความสนใจกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อความอยู่รอดของตัวเองและความมั่นคงของครอบครัวก่อน ในขณะที่ผลประโยชน์สาธารณะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญรองลงมา ซึ่งลักษณะของสังคมที่เปลี่ยนไปดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมสาธารณะ โดยส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเข้าไปมีส่วนร่วม และมักจะถูกถือว่าเป็นหน้าที่ขององค์กร/หน่วยงานของรัฐที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

1.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3.1 คุณภาพสิ่งแวดล้อมแย่ลง เกิดมลพิษหลายอย่าง และยังได้รับการแก้ไขไม่ทันกับสภาพการณ์ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความเจริญเติบโตของเมือง และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อและก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมาอย่างมาก และยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งปัญหาที่สำคัญคือ

การจัดการมูลฝอย จังหวัดนนทบุรีมีขยะเกิดขึ้นเฉลี่ยแล้วประมาณวันละ 600 ตัน ผู้ก่อให้เกิดขยะมากที่สุดคือ ชุมชนเมือง โดยเฉพาะในเขตเทศบาล ซึ่งเทศบาลนนทบุรีเป็นชุมชนที่ก่อให้เกิดมูลฝอยมากที่สุด รองลงมาคือ เทศบาลนครปากเกร็ด เทศบาลเมืองบางบัวทอง เทศบาลตำบลบางกรวย เทศบาลตำบลบางศรีเมือง ฯลฯ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บของหน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีอยู่พบว่าสามารถเก็บขนมูลฝอยได้เฉลี่ยประมาณ 80% ของปริมาณที่จะต้องเก็บขนให้ได้ทั้งหมดต่อวัน อันเนื่องมาจากเครื่องมือ ยานพาหนะในการจัดเก็บไม่เพียงพอ มีการชำรุดบ่อยครั้ง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนของคลองทำให้ไม่สามารถเข้าไปจัดเก็บได้ ในด้านการกำจัดมูลฝอยนั้น มูลฝอยทั้งหมดที่เกิดขึ้นถูกนำไปกำจัดบริเวณสถานที่กำจัดมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ที่ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย โดยวิธีการเทกอง (Open Dumping) ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ถูกใช้จนเต็ม จนมีสภาพเป็น "ภูเขาขยะ" ขนาดใหญ่ และได้ส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะชาวคลองขวางเป็นอย่างมาก ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้พยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และขณะนี้ได้มีแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ซึ่งจะได้มีการดำเนินการให้บรรลุผลในแผนพัฒนาฯ ระยะเวลาต่อไป

การจัดการน้ำเสีย น้ำเสียเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญและมีผลกระทบอย่างมากต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้เพราะแม่น้ำเจ้าพระยา และลำคลองสาธารณะซึ่งเป็นแหล่งรองรับน้ำทิ้งที่เกิดขึ้นเริ่มประสบกับสภาพน้ำเสีย ทั้งนี้ จากรายงานการตรวจสอบสภาพน้ำเสียในแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ปี 2542 ของกรมชลประทาน ซึ่งตรวจวัดในช่วงตั้งแต่สะพานพระรามที่ 6 ถึงปากคลองลำแล โดยในช่วงเดือน ตุลาคม 2541 – มกราคม 2542 ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) บริเวณตั้งแต่สะพานพระราม 6 ถึงจังหวัดนนทบุรี ในเดือนตุลาคมและธันวาคมมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานอยู่ที่ 1.5 – 1.9 ppm ปริมาณความสกปรกของน้ำ (BOD) บริเวณจังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่เดือนตุลาคม – ธันวาคม มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยอยู่ระหว่าง 4.1 – 4.54 ppm ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2542 ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) บริเวณตั้งแต่สะพานพระราม 6 ถึงจังหวัดนนทบุรี มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ระหว่าง 0.3 – 1.7 ppm ปริมาณความสกปรกของน้ำ (BOD) ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยอยู่ระหว่าง 4.00 – 6.98 ppm และ ในช่วงเดือน มิถุนายน – กันยายน 2542 ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO) ในเดือนมิถุนายน มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอยู่ระหว่าง 1.6 – 1.7 ppm สำหรับแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญของจังหวัด คือ น้ำเสียจากชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัย และน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีแนวโน้มของปริมาณน้ำเสียที่จะมากขึ้นอีกในอนาคต ในขณะที่การดำเนินการแก้ไขนอกจากการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลนครนนทบุรี ที่บริเวณซอยประจักษ์ 3 ในพื้นที่ 20 ไร่ กำลังบำบัดสูงสุด 77,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวันแล้ว พื้นที่อื่น ๆ ยังไม่มีการสร้างระบบบำบัดเนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารน้ำเสีย โดยพื้นที่ดำเนินการรวมถึงพื้นที่เขตปริมณฑลด้วย และขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างการศึกษา และหาข้อสรุปถึงรูปแบบที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีจังหวัด ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองท้องถิ่น ก็ได้พยายามในเรื่องของการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน รณรงค์การติดตั้งบ่อดักไขมัน เพื่อลดภาวะน้ำเสีย และปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากประชาชน และช่วยลดสภาพของมลภาวะได้ในระดับหนึ่ง

มลพิษด้านอากาศและเสียง ที่สำคัญคือปัญหาของฝุ่นละออง ที่เกิดจากการก่อสร้างและขยายระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ฯลฯ ปัญหาควันทิพย์ ที่เกิดจาก

ไอเสียรถยนต์สำหรับมลพิษทางเสียงนั้น สามารถแยกได้ตามสภาพของแหล่งกำเนิด คือ แหล่งกำเนิดเคลื่อนที่ ได้แก่ เสียงที่เกิดจากยานพาหนะบนท้องถนน และเสียงดังจากเรือ ซึ่งผลการตรวจวัดในช่วงเวลาต่าง ๆ พบว่าระดับเสียงมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 70 – 80 เดซิเบล (เอ) สำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงอีกแหล่งหนึ่งคือ เสียงดังรำคาญที่เกิดจากโรงงาน และสถานประกอบการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนงานและผู้อยู่ใกล้เคียงสำหรับการดำเนินงานที่ผ่านมา จังหวัดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ตำรวจภูธรจังหวัด และสำนักงานตรวจการขนส่งทางน้ำ กรมเจ้าท่า ได้ดำเนินการโดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายในการตรวจวัดมลพิษที่เกิดจากยานพาหนะ และการรณรงค์ให้ผู้ขับขี่ เจ้าของรถ และเรือได้ตรวจสอบดูแลเครื่องยนต์ให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ ซึ่งก็ได้ผลดีขึ้นในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังเน้นการเฝ้าระวังป้องกัน และตรวจติดตามภาวะมลพิษที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

1.4 ด้านการเมือง การปกครอง

1.4.1 ประชาชนยังมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับที่ไม่สูงนัก เห็น

ได้ชัดจากการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในทุกระดับของประชากรที่ผ่านมา จะมีจำนวนร้อยละของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่สูงนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับพื้นฐาน ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะอยู่ประมาณ 50 % ดังเช่นในคราวการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2538 มีผู้ใช้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 56.49% การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2543 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั้งจังหวัด มีผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 41.26% การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองบางบัวทอง เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2543 มีผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 49.42 % สำหรับการเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2542 มีผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 48.2% การเลือกตั้งที่มีผู้ใช้สิทธิมากที่สุด คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาวุฒิสภา เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2543 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ มีผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 74.46 % และลดลงเหลือ 46.82 % ในการเลือกตั้งรอบที่ 2 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2543 ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลมาจากหลายปัจจัยด้วยกันด้านหนึ่งน่าจะมาจากสภาพ และลักษณะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ใน

ขณะที่ทุกคนต้องแข่งขันเพื่อความอยู่รอด ต้องคำนึงถึงความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวมาก่อนเป็นอันดับแรก ในขณะที่กิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงกิจกรรมทางการเมืองเป็นสิ่งที่รองลงไป อีกด้านหนึ่งเป็นผลมาจากความเบื่อน่ายของประชาชนที่มีต่อการเมืองและนักการเมือง โดยเฉพาะพฤติกรรมของนักการเมืองที่ผ่านมา และรวมไปถึงลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยที่ผ่านมา ซึ่งประชาชนมักจะมองว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว

3.4 ศักยภาพในการพัฒนาจังหวัด (จุดแข็ง)

3.4.1 ด้านเศรษฐกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน : ในด้านเศรษฐกิจฯ

จังหวัดนนทบุรีมีศักยภาพ (จุดเด่น) ที่สำคัญ และเชื่อต่อการพัฒนาประกอบด้วย

1. **มีตลาดขนาดใหญ่รองรับ** ซึ่งหมายถึง ผู้ซื้อ/ผู้บริโภคสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม มีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งประชากรของจังหวัดนนทบุรีเอง ซึ่งมีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งยังมีประชากรแฝงอีกจำนวนมาก นอกจากนี้ยังประชากรของกรุงเทพมหานคร รวมถึงจังหวัดปริมณฑลอื่น ๆ ซึ่งตลาดกลุ่มนี้ถือได้ว่าเป็นตลาดที่มีความสำคัญมากต่อการตัดสินใจในการลงทุนที่จะผลิตสินค้าและบริการในทุกด้าน

2. **การคมนาคมขนส่งสะดวก** ทั้งทางบก ซึ่งมีทั้งทางหลวง ทางพิเศษ และทางรถไฟที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศได้ในทุกภูมิภาค ทางน้ำ เนื่องจากจังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จึงมีเส้นทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงกับภาคเหนือและภาคตะวันออก สำหรับ ทางอากาศ นั้น จังหวัดนนทบุรีอยู่ใกล้กับท่าอากาศยานกรุงเทพ (ดอนเมือง) โดยระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร และยังไม่ไกลจากท่าอากาศยานสากลแห่งที่ 2 (หนองงูเห่า) ที่กำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง สามารถเดินทางถึงได้สะดวกโดยใช้ทางพิเศษ ความสะดวกในการคมนาคมขนส่งดังกล่าวถึงข้างต้น นับเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้จังหวัดนนทบุรีมีความได้เปรียบ และสนับสนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในการขนส่งผลผลิต การส่งออก รวมถึงความสามารถในการเชื่อมโยงสู่ตลาดในทุกภูมิภาคของประเทศ และรวมถึงตลาดโลกด้วย

3. **ระบบสาธารณูปโภคค่อนข้างจะมีความพร้อม และมีพื้นที่ให้บริการที่ครอบคลุม** ทั้ง ไฟฟ้า ซึ่งเป็นกรให้บริการจากการไฟฟ้านครหลวง น้ำประปา ในเขตการให้บริการของการประปานครหลวง และ โทรศัพท์ ทั้งในส่วนการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และบริษัทเอกชนผู้ได้รับสัมปทาน ซึ่งแม้ในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของ

แม่น้ำเจ้าพระยาจะยังมีปัญหาอยู่บ้างโดยเฉพาะในเรื่องน้ำประปา แต่ก็มีแหล่งน้ำอื่นมาเสริม อาทิ ระบบประปาหมู่บ้าน ระบบน้ำบาดาล ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวมของจังหวัดแล้ว จังหวัดนนทบุรีถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความพร้อมในด้านระบบสาธารณูปโภคในระดับที่ค่อนข้างสูง

4. **อยู่ใกล้กับแหล่งสถาบันการเงิน** ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สำนักงานธนกิจ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งเกือบจะทั้งหมดตั้งอยู่ในการทำธุรกิจทางการเงินด้านอื่น ๆ

5. **อยู่ใกล้ศูนย์กลางการบริหารราชการ** ทั้ง กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ทำให้การติดต่อราชการกับส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นไปได้โดยสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ในปัจจุบัน ได้มีกระทรวง และกรมต่าง ๆ มาตั้งอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดนนทบุรี อาทิ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานประกันสังคม กรมการกงสุล กรมราชทัณฑ์ สถาบันพัฒนาข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นต้น

6. **พื้นที่มีศักยภาพสูงในการผลิตทางด้านเกษตร** อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวจังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะการปลูกข้าว และที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดมากคือ ผลไม้ เช่น ทุเรียน กระท้อน เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกพื้นที่การเกษตรของจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะในเขตอำเภอบางกรวย บางใหญ่ บางบัวทอง และไทรน้อย ปัจจุบันเกษตรกรได้มีการปลูกพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะไม้ดอกไม้ประดับ ทั้งนี้เนื่องจาก มีช่องทางการตลาดที่ดี และกำลังเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

7. **มีแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม** เนื่องจากจังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มีคูคลองสำคัญหลายสายและคนนนทบุรียังคงสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีการดำเนินชีวิตที่งดงามของชาวบ้านริมน้ำสองฝั่งคลอง นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ และการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น อาทิ วัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายมอญ ของชาวเกาะเกร็ด ฯลฯ

เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรอันมีคุณค่าเหล่านี้สามารถที่จะพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในเชิงอนุรักษ์ ซึ่งกำลังเป็นกระแสความนิยมของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

3.4.2 ด้านสังคม และคุณภาพชีวิต : ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาในด้านสังคม และคุณภาพชีวิต ที่สำคัญประกอบด้วย

1. การอยู่ใกล้ศูนย์กลางทางการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน และในทุกระดับตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยเปิด และมหาวิทยาลัยปิด หลายแห่งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาอยู่ในระดับสูง ซึ่งการที่อยู่ใกล้กับศูนย์กลางทางการศึกษานี้ ทำให้คนนันทบุรีมีโอกาสที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้สะดวกมากขึ้น ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนนันทบุรี และจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขของจังหวัดที่ครอบคลุม และอยู่ใกล้กับศูนย์กลางด้านการสาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วยโรงพยาบาลทั้งของภาครัฐ และเอกชน มีความเจริญทางวิทยาศาสตร์การแพทย์สูง มีเครื่องมือเครื่องใช้สะอาด ทันสมัย การรักษายาบาลได้มาตรฐานบุคลากรทางการแพทย์มีความสามารถ และมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค ปัจจัยเหล่านี้ ทำให้ชาวจังหวัดนันทบุรีมีความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขได้มากขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อภาวะสุขภาพ อนามัย และคุณภาพชีวิต

3. อยู่ใกล้กับศูนย์กลางความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของประชาชนในทุกๆระดับซึ่งทำให้ชาวจังหวัดนันทบุรีมีความสามารถจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง สะดวก รวดเร็ว และทันเหตุการณ์ มีวิถีการดำรงชีวิตที่สะดวกสบายมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นโอกาสสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนด้วย

2.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม :

2.3.1 อยู่ใกล้แหล่งเทคโนโลยีในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะ

แหล่งเทคโนโลยีในการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่หรือเกือบจะหมดอยู่ในกรุงเทพมหานคร ทำให้จังหวัดมีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งเทคโนโลยี ข้อมูล รวมถึงสามารถขอรับการสนับสนุนความช่วยเหลือต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ได้สะดวกกว่าพื้นที่อื่น

2.4 ด้านการเมือง การปกครอง

2.4.1 ความสามารถในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การปกครอง รวมถึงการบริหารราชการของรัฐที่รวดเร็ว จากการศึกษาที่จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ปริมณฑลของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการเมือง และการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศ รวมถึงเป็นศูนย์กลางของการสื่อสาร ประชาชนชาวจังหวัดนนทบุรีจึงมีความสามารถที่จะเข้าถึงบริการของสื่อทุกประเภทได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ไปจนถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งความสามารถในการเข้าถึงสื่อ และข่าวสารต่าง ๆ นี้เอง ทำให้ชาวนนทบุรีสามารถติดตามความเคลื่อนไหวในทางการเมืองรับรู้ข่าวสารบ้านเมือง และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาทางการเมือง และการปฏิบัติทางการเมืองในอนาคต

3.5 ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด (จุดอ่อน)

3.5.1 ด้านเศรษฐกิจ :

1. จังหวัดนนทบุรีอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับสิทธิพิเศษน้อยในการส่งเสริมการลงทุน เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่กระจายความเจริญออกไปสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างเมืองและชนบท จึงได้มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ อาทิ มาตรการทางภาษี ฯลฯ เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการ และนักลงทุนได้ออกไปตั้งกิจการในส่วนภูมิภาค เพื่อจะเป็นการสร้างงานสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ซึ่งจังหวัดนนทบุรีจัดอยู่ในพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนในเขต 1 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับสิทธิประโยชน์จากมาตรการส่งเสริมการลงทุนของรัฐค่อนข้างน้อย ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการ

2. การขยายตัวของธุรกิจจากต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการภายในประเทศ และท้องถิ่น ทั้งนี้ ในปัจจุบัน มีบริษัท ห้างร้าน ซึ่งเป็นกิจการที่มีการร่วมลงทุนจากต่างประเทศ ได้เข้ามามีบทบาทในภาคเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะในภาคการค้า ซึ่งธุรกิจเหล่านี้มีทุนสูง การบริหารจัดการเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ลักษณะดังกล่าวนี้ ในทางหนึ่งถือเป็นปัจจัยที่ช่วย

สนับสนุน และกระตุ้นในเรื่องของความเจริญทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการภายในประเทศและท้องถิ่น ที่จะต้องคำนึงถึง และให้ความสำคัญในการลงทุนทางธุรกิจ รวมไปถึงจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถเผชิญกับภาวะการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สภาพการจราจรติดขัด โดยเฉพาะในถนนสายหลัก และแนวแยกสำคัญ ๆ อาทิ ถนนติวานนท์ บริเวณห้าแยกปากเกร็ด ถนนรัตนธิเบศร์ บริเวณแยกสะพานพระนั่งเกล้า และแยกบางพลู ฯลฯ เป็นต้น อันเป็นผลมาจากปริมาณรถที่จำนวนมาก ทั้งของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีเองและรถจากที่อื่นซึ่งใช้เส้นทางผ่านจังหวัดนนทบุรีเพื่อไปยังกรุงเทพฯ และจังหวัดในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งสภาพการจราจรติดขัดนี้ถือเป็นข้อจำกัดสำคัญในการพัฒนาเมือง เศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน

4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ได้รับการดูแลรักษา และทำนุบำรุงให้อยู่ในสภาพที่ดี โดยเฉพาะสภาพ 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และคูคลองต่าง ๆ ที่มีความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยดูไม่สะอาดตา และจำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดภาพที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว อันจะเอื้อต่อการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต

3.5.2 ด้านสังคม และคุณภาพชีวิต :

1. ด้านการศึกษา – กระบวนการในการเรียนการสอนปัจจุบัน ยังไม่เอื้อต่อการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และยังขาดบุคลากรในบางสาขา โดยการเรียนการสอนที่ผ่านมายังคงเน้นการที่ผู้สอนเป็นผู้ให้ หรือในลักษณะของการท่องจำ ไม่ได้ส่งเสริมกระบวนการในการคิด วิเคราะห์ หรือวิธีการแสวงความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา และคุณภาพของบุคคลากรซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคตสำหรับบุคลากรในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ประกอบด้วย สาขาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์

2. ด้านการสาธารณสุข – มีปัญหาของหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ได้รับการดูแลก่อนคลอดตามเกณฑ์มาตรฐาน และปัญหาของการเกิดโรคสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ทั้งนี้ จากการย้ายถิ่นของประชากรเข้ามาประกอบอาชีพรับจ้างในจังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ใช้แรงงานได้ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาคือ การที่หญิงมีครรภ์ไม่ได้รับการดูแลก่อนคลอดตามเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้ทารกที่เกิดมามีน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม ถึง 9.61% ของการเกิดมีชีพ ในขณะที่เป้าหมายตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 กำหนดไว้ไม่เกิน

7% ของการเกิดมีชีพ อัตราการขาดออกซิเจน ของเด็กแรกเกิดเท่ากับ 41.49% ของการเกิดมีชีพ ในขณะที่เป้าหมายตามแผนฯ 8 กำหนดไว้ไม่เกิน 40% ของการเกิดมีชีพ ภาวะเช่นนี้ ทำให้อัตราการป่วยในกลุ่มเด็กอายุ 0 – 5 ปี ด้วยโรคทางเดินหายใจและอุจจาระร่วงเฉียบพลันสูง

ในส่วนของปัญหาการเกิดโรคที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขนั้น ที่สำคัญประกอบด้วยอัตราการติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มของผู้ใช้แรงงานมีสูง มีภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในหญิงตั้งครรภ์โรกระบบทางเดินหายใจ ซึ่งมีสถิติสูงเป็นอันดับ 1 ของผู้รับบริการภายนอก โรกระบบทางเดินอาหารซึ่งมีสถิติสูงเป็นอันดับ 2 ของผู้รับบริการภายนอกโรคหัวใจและหลอดเลือด วัณโรค มะเร็ง และอุบัติเหตุจากการจราจร ที่เป็นสาเหตุของการตายสูงเป็นอันดับ 1 2 3 และ 4 ตามลำดับ

3.5.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม :

1 ประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือ และช่วยกันแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะบางส่วนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสังแวดล้อมและบทบาทหน้าที่ของตน โดยมักจะคิดเสมอว่า หน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นของหน่วยงานของรัฐ/ท้องถิ่นที่จะต้องจัดบริการให้กับประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียภาษี ซึ่งจำเป็นต้องเร่งสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงอย่างยิ่ง

2. การแก้ไขปัญหาบางเรื่อง จังหวัดต้องรอการดำเนินการจากหน่วยงานส่วนกลาง ที่เห็นชัดเจนที่สุดคือในเรื่อง ของการจัดการน้ำเสีย ที่จะต้องรอการดำเนินการขององค์การการจัดการน้ำเสีย ทำให้การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมีความล่าช้า

3.5.4 ด้านการเมือง การปกครอง :

1. ทัศนคติในแง่ลบของประชาชนต่อการเมือง อันเป็นผลมาจากการกระทำของระบบการเมือง และผู้เกี่ยวข้องในทางการเมืองที่ผ่านมา ทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเมืองไม่ต้องการจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง แม้จะถือเป็นหน้าที่ก็ตาม ซึ่งทัศนคติ เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนา และปฏิรูปทางการเมืองของประเทศโดยรวม

2. การให้บริการของทางราชการในบางเรื่องล่าช้า ประชาชนไม่ได้รับความ

สะดวกในการติดต่อราชการ ซึ่งเป็นผลมาจากทั้งตัวระบบ กระบวนการ และขั้นตอนของงานที่ยังต้องผูกกับข้อระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ และจากตัวข้าราชการ ผู้ทำงานเอง ซึ่งจำนวนมากยังมีทัศนคติและวิธีการในการทำงานแบบเดิม

3.6 ปัจจัยอื่นที่ควรพิจารณาถึงในการพัฒนาจังหวัดระยะต่อไปเบื้องต้น จากปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีเงื่อนไขใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งในการพัฒนาจังหวัดระยะต่อไป (2545 – 2549) นอกจากประเด็นต่าง ๆ ที่ได้พิจารณา มาในตอนต้นแล้ว ยังมีปัจจัยบางประการที่ควรพิจารณาถึง ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาสอดคล้องกับสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ปัจจัยดังกล่าว ประกอบด้วย

3.6.1 ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว อาทิ คอมพิวเตอร์ และเครื่องมือทางด้านระบบสารสนเทศ ที่ได้เข้ามามีบทบาทในทุกวงการ ทั้งภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชนและแม้แต่ในชีวิตประจำวัน เครือข่ายระบบข้อมูล Internet ที่สามารถเชื่อมโยงได้กับทุกประเทศทั่วโลก ฯลฯ ซึ่งก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงในเรื่องดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการพัฒนาระยะต่อไป

- เงื่อนไขทางการค้าใหม่ของโลกที่มีผลให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการปรับตัวในช่วงระยะต่อไป การแข่งขันทางการค้าจะมีมากขึ้น และจะมีการเปิดเสรีทางการค้าในสาขาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก รวมทั้งการกีดกันทางการค้าจะมีสูงขึ้น และ ด้วยมาตรการที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี อาทิ สิทธิบัตร การดัดแปลงทางพันธุกรรมพืช (GMO) สิทธิมนุษยชน แรงงานเด็ก สิ่งแวดล้อม มาตรฐานผลิตภัณฑ์ ฯลฯ ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้จะมีความสำคัญและมีผลกระทบซึ่งกันเป็นอย่างมาก และจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องในทุกภาค โดยเฉพาะในภาคเศรษฐกิจต้องคำนึงถึง เพื่อให้สามารถรับกับสภาพของการแข่งขันที่เกิดขึ้นได้

- บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้กำหนดหลักการที่สำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน คักดิ์ศรี และความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันหลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสังคมอย่างมาก ประชาชนมีความตื่นตัวที่จะมีส่วนร่วม

ในทางการเมืองมากขึ้น สื่อมวลชนให้ความสนใจตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ทั้งฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำ มีการเรียกร้องให้รัฐกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น ซึ่งได้มีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต่อไปท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดบริการสาธารณะแทนส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.2540 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2532 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นระเบียบหลักที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการปรับปรุงการบริหารราชการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีช่องทางที่สามารถเข้ามาตรวจสอบการทำงานของภาคราชการได้มากขึ้น

- ข้อจำกัดในด้านงบประมาณของรัฐบาล จากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อการเงินการคลังในภาครัฐบาล ที่ผ่านมารัฐบาลต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และประเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งต่อไปจะต้องเป็นภาระผูกพันของงบประมาณแผ่นดินที่จะต้องนำไปใช้คืนเงินกู้ต่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลให้งบประมาณในการพัฒนามีจำกัดลง ในขณะที่ความต้องการ และปัญหาในพื้นที่ต่าง ๆ มีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ระยะเวลาต่อไป จึงต้องคำนึงถึงข้อจำกัดในด้านงบประมาณของรัฐดังกล่าวด้วย

3.7 จากการพิจารณาวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาจังหวัด

จากการพิจารณาถึงผลการพัฒนาที่ผ่านมา ศักยภาพ ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนข้อมูล และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของจังหวัดนนทบุรีดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบกับกรอบแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 และผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นจากเวทีวิสัยทัศน์ระดับจังหวัด และเวทีวิสัยทัศน์ระดับอนุภาคกรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล ในกรอบของการพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549) จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาจังหวัดไว้ ดังนี้

วิสัยทัศน์การพัฒนา

เป็นเมืองนนทบุรีที่น่าอยู่ บนพื้นฐานของการพัฒนาที่สมดุลย์ในทุกด้าน โดย

1. การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปตามศักยภาพ และความพร้อมของทุนที่มีอยู่ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการเกษตรแบบยั่งยืน ปลอดภัย สาธารณสุข อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และเศรษฐกิจชุมชนที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะที่มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง

2. คนมีคุณภาพ คุณธรรม คิดเป็น ทำเป็น มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐาน มีความอยู่ดีมีสุข มีสุขภาพอนามัยดี คุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถปรับตัวสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ครอบคลุมรอบอุ้ม ชุมชนเข้มแข็ง

3. เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นองค์รวม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข เป็นสังคมที่พึ่งตนเองช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ตลอดจนพัฒนาแรงงานให้มีศักยภาพและหลักประกันการดำรงชีวิตที่มั่นคง รวมถึงเป็นสังคมที่สืบสาน และส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. พัฒนาการเมืองให้โปร่งใส ตามแนวทางประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีการบริหารจัดการที่ดีในทุกภาคส่วนของสังคม มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เน้นกระบวนการพัฒนาอย่างมีบูรณาการ รวมทั้งมีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาในทุกด้าน
ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา

เพื่อให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาที่กำหนดไว้ จังหวัดนนทบุรี จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัดที่จะดำเนินการในช่วง 5 ปี ไว้ ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะ

มุ่งการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตในภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ของจังหวัด ทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม เพื่อยกระดับของผลิตผลให้ได้คุณภาพ

และมีมาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด สามารถแข่งขันได้ทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงการสนับสนุนแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง และการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำเชิงนิเวศน์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

1.1 เป้าหมาย

1.1.1 ผลผลิต และ/หรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากกระบวนการผลิตในทุกภาคมีคุณภาพ และมาตรฐานเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีช่องทางการตลาดที่ดี

1.1.2 ครอบคลุม ชุมชน น้อมนำแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน สังคม ให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

1.1.3 มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะต่าง ๆ อาทิ ถนน สะพาน ทางเดินเท้า ไฟฟ้าสาธารณะ ฯลฯ ที่มีคุณภาพและมาตรฐานตรงกันกับความต้องการของประชาชนและครอบคลุมทุกพื้นที่

1.1.4 ปัญหาการจราจรติดขัด โดยเฉพาะในทางแยกที่สำคัญ ต่าง ๆ ได้รับการแก้ไขให้บรรเทาลง รถสามารถเคลื่อนตัวได้ดีขึ้น

1.2 แนวทางการพัฒนา

1.2.1 ด้านการเกษตรกรรม

- ส่งเสริมการเกษตรปลอดสารพิษ ให้เกษตรกรลด ละ เลิก การใช้สารเคมี และยาปราบศัตรูพืชในการทำการเกษตรกรรม และหันมาใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยชีวภาพ สารสกัดจากสะเดา ฯลฯ แทน ทั้งนี้ เพื่อลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตัวเกษตรกรเอง และต่อประชาชนผู้บริโภค ขณะเดียวกันผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษยังเป็นที่ต้องการของตลาดอีกมาก

- ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน ตามแนวทฤษฎีใหม่ที่ก่อให้เกิดการเกษตรที่ยั่งยืน และสนับสนุนการปลูกพืชพื้นเมืองหรือดั้งเดิมของท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์การค้า และการท่องเที่ยว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของเกษตรกร

- สนับสนุนให้เกษตรกรหันมาสนใจคุณภาพของผลผลิตมากขึ้นกว่าในเรื่องของปริมาณ เพื่อให้ผลผลิตได้ราคาดี รวมถึงการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้มาตรฐานโดยดำเนินการในเชิงธุรกิจ

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรและสนับสนุนการพัฒนาสถาบันด้านการเกษตรให้เข้มแข็ง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาภาคเกษตรกรรมที่ควบคู่ไปกับภาคอุตสาหกรรมในลักษณะธรรมาภิบาลของสังคมชนบทที่ดี

1.2.2 ด้านอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม

- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ของสินค้าและบริการที่ผลิตได้ เพื่อเพิ่มโอกาสและความสามารถในการแข่งขันในตลาดทั้งภายใน และภายนอกประเทศ

- สนับสนุน ส่งเสริมความรู้ในเรื่องการตลาด รวมทั้งการขยายตลาดใหม่ ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการขายสินค้าให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการ

- เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ด้านการพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการ รวมทั้งนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในกระบวนการผลิต

- ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นให้เพียงพอ และสอดคล้องกับการดำเนินงานในภาคอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม

- สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับผู้ประกอบการในภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรม เพื่อสนับสนุนในด้านการพัฒนาระหว่างกัน

1.2.3 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

- สนับสนุนการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง และขยายผลการดำเนินงานเศรษฐกิจแบบพอเพียงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

- ส่งเสริมการจัดตั้งร้านค้าชุมชน และลานค้าชุมชนในทุกพื้นที่ รวมทั้ง พัฒนาตลาดเพื่อเป็นแหล่งรองรับผลผลิต และสินค้าชุมชน ตลอดจนการแปรรูปผลผลิตพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า

- สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และธนาคาร

หมู่บ้าน โดยขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของชุมชน

- สนับสนุนให้ธุรกิจชุมชนให้มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ทั้งด้านเทคนิค วิชาการ รวมถึงความร่วมมือทางด้านการตลาด เพื่อเพิ่มสมรรถนะในทางธุรกิจ

1.2.4 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

- ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน หน่วยงานปกครองท้องถิ่น เพื่อให้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และคุุคลองตามธรรมชาติ ให้สวยงาม สะอาดตา รวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพของการสัญจรทางน้ำ ให้มีความสะดวกสบาย เพื่อเป็นสิ่งสร้างแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยว

- สนับสนุนให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และทะนุบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น

- เสริมสร้างทัศนคติความเป็นเจ้าบ้านที่ดี ให้กับคนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการไม่เอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.2.5 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะ

- ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภูมิภาค และท้องถิ่น รวมทั้งประสานกับหน่วยงานส่วนกลางที่ให้บริการสาธารณะในพื้นที่ ได้จัดโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยลำดับความสำคัญเร่งด่วน และให้ความสำคัญกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รอบนอก

- ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการจัดการ ดูแลบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้งานได้ระยะเวลานาน

- ประสานงานอย่างต่อเนื่องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก กรมทางหลวง และกรมโยธาธิการ เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาการจราจรในพื้นที่

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาฝีมือ ที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้คนมีคุณภาพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและวิทยาการสมัยใหม่ บนพื้นฐานของการนำหลักธรรมและ วัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ มีความรับผิดชอบ คุณธรรม จริยธรรม รู้สิทธิหน้าที่ ควบคู่ไป กับการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ทั้งด้านสุขภาพ สวัสดิการแรงงาน สวัสดิการ สังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และทั่วถึง เพื่อให้ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตลอดช่วงอายุ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งการเสริม สร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและชุมชน

2.1 เป้าหมาย

2.1.1 ประชาชนชาวนนทบุรี มีการศึกษาที่ดีขึ้น ทั้งในเชิงของระดับ การศึกษาและในเชิงคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทั้งน้ำใจและความเอื้ออาทรต่อกัน

2.1.2 ประชาชนชาวนนทบุรี มีสุขภาพอนามัยที่ดี ทั้งกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ มีความรู้เรื่องการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องมากขึ้น ภาวะการเกิดโรคที่สำคัญต่าง ๆ อาทิ โรคเอดส์ และอุบัติเหตุ ลดลง รวมถึงมีหลักประกันด้านสุขภาพซึ่งสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการด้าน สุขภาพแบบองค์รวมที่มีบูรณาการ และการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

2.1.3 ประชาชนชาวนนทบุรี ได้รับบริการทางสังคมที่ดีขึ้น ครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น และรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง

2.1.4 ครอบครัว และชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการรวมตัวของประชา ชน องค์การชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ และมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.1.5 ประชาชนชาวนนทบุรี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพิ่มมากขึ้น สถิติคดีอาญาทุกประเภทลดลง

2.1.6 การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้รับการแก้ไข แนวโน้มการแพร่ ระบาดในพื้นที่ต่าง ๆ ลดลง และไม่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา

2.2 แนวทางการพัฒนา

- ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษา โดยเน้นระบบการเรียนการสอนที่ยึด

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คุณภาพได้มาตรฐานและทันต่อวิทยาการสมัยใหม่ ในรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทั้งในระบบ และนอกระบบ

- ให้มีการสอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยในกระบวนการเรียน การสอน ทุกระดับ
- ส่งเสริมบทบาทของสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา ประชาคม ชุมชน ให้เป็นกลไกในการพัฒนาการศึกษา การส่งเสริมศาสนา การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น
- สนับสนุนให้มีการพัฒนาการกีฬาของจังหวัด เพื่อให้กิจกรรมการกีฬาย้ายไปสู่พื้นที่ทุกอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ให้มากยิ่งขึ้น อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนา ด้านอื่น ๆ อาทิ ด้านสุขภาพอนามัย การพัฒนาสติปัญญา การพัฒนาบุคลากร การแก้ไข ปัญหาเสพติด

2.2.2 ด้านการสาธารณสุข

- สร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพ ให้เป็นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ที่เน้นการดูแลสุขภาพในภาวะปกติ ภาวะเสี่ยง และยามเจ็บป่วย
- มีการกำหนดคุณภาพและมาตรฐานของการรับบริการด้านสุขภาพ แบบบูรณาการ พร้อมทั้งกำกับดูแลให้เป็นไปตามคุณภาพและมาตรฐาน
- สร้างหลักประกันสุขภาพในเชิงรุก และเชิงรับแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน
- ให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพทั้ง การส่งเสริม การควบคุมป้องกันโรค การรักษาพยาบาล ตลอดจนการฟื้นฟูสมรรถภาพได้
- ปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการด้านสาธารณสุข และพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรด้านสุขภาพ รวมถึงระบบการบริหารจัดการ เพื่อให้ประชาชนผู้รับ บริการเกิดความพึงพอใจ
- สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อให้ เข้ามีบทบาท และช่วยปฏิบัติงานในด้านสาธารณสุข และการส่งเสริมสุขภาพอนามัย
- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และรณรงค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อลด

จำนวนผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ และโรคสำคัญอื่น ๆ รวมถึงการลดจำนวนการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติภัยต่าง ๆ

- ส่งเสริมการแพทย์แผนไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการสาธารณสุข การป้องกันและรักษาโรค และการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ

2.2.3 ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม

- จัดให้มีการพัฒนา ยกระดับทักษะฝีมือ และเตรียมความพร้อมของแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการปรับโครงสร้างการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป

- บริการจัดหางาน และส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อประชาชนในวัยทำงานมีงานทำอย่างทั่วถึง และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ตลอดจนคุ้มครอง คนหางาน และควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

- ขยายการคุ้มครองแรงงาน ระบบสวัสดิการแรงงาน และความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนสนับสนุนให้ใช้ระบบทวิภาคี และไตรภาคี ในการแก้ไขปัญหา

- เพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือแก่สังคม และการสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้บริการต่อผู้ด้อยโอกาส เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

- ส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบการประกันสังคม เพื่อเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิตของประชาชน

- พัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ให้เป็นองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง และเป็นที่พักของประชาชนด้านแรงงาน และสวัสดิการสังคมในระดับหมู่บ้าน

2.2.4 การพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน

- ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัว ให้เป็นสถาบันหลักในการพัฒนาสมาชิกครอบครัว โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กปฐมวัย การดูแลผู้สูงอายุ การขจัดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และการเลือกปฏิบัติต่อสตรี

- เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยส่งเสริมการรวมตัวของประชาชน องค์การชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีการรับรองสถานะอย่างถูกต้องสามารถที่จะดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการดูแลสุขภาพภรรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้
- พัฒนาศักยภาพของผู้นำในชุมชน อาสาพัฒนาชุมชน ให้เป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชน ในลักษณะพหุภาคี และการประสานงานของชุมชนในรูปแบบเครือข่าย
- สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดเวทีประชาคมในทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในกระบวนการของการพัฒนา

2.2.5 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- ปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายปกครอง ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมทั้งลดการเกิดอุบัติเหตุ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- สนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นในการเฝ้าระวัง ดูแลความปลอดภัย และแก้ไขปัญหาภายในชุมชนเอง
- เร่งรัดการผลักดัน จับกุม และสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในลักษณะไตรภาคี ระหว่างภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม
- เร่งรัดการผลักดัน จับกุม และสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างจริงจัง และ ต่อเนื่อง

2.2.6 การอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

- เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบถึงกระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลาการดำเนินงาน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวก
- อบรม และให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ตามกฎหมาย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือ และคำปรึกษาทางกฎหมายประชาชน โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และผู้ด้อยโอกาส
- ส่งเสริมการดำเนินงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพ
- สนับสนุนให้มีการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง การประณอมข้อพิพาทที่

เกิดขึ้นในระดับพื้นที่ โดยอาศัยกระบวนการประชาคม และการมีส่วนร่วม

2.2.7 การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการป้องกันอุบัติเหตุ สาธารณภัย โดยการเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดทำแผน การพัฒนาบุคลากร และการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้อย่างพอเพียง เพื่อให้เกิดความพร้อม สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

- สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และบรรเทาอุบัติเหตุ และสาธารณภัย โดยเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ เพื่อการดูแลตนเองและประชาชน

- สนับสนุนความร่วมมือ และประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาระบบป้องกันน้ำท่วม การป้องกันน้ำเค็ม ในพื้นที่ทั้งฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2.8 การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

- ดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในทุกพื้นที่

- ส่งเสริมให้ครอบครัว ประชาคม ชุมชน สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และองค์กรท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะ การเฝ้าระวัง การแจ้งเบาะแสยาเสพติด การบำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้ติดยา

- ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด และลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง

- สนับสนุน และส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬา และการออกกำลังกาย โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก เยาวชน เพื่อลดความสนใจของเด็กจากยาเสพติด

- ให้มีการประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ในเรื่องของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้รับรู้ และเข้าใจถึงความสำคัญของปัญหา และเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มุ่งเน้นการจัดการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ การเฝ้าระวังป้องกันปัญหา โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสมดุลย์ระหว่างสิ่งแวดล้อม กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

3.1 เป้าหมาย

3.1.1 จังหวัดสามารถแก้ไขปัญหาสถานที่กำจัดมูลฝอยเดิมที่ตำบลคลองขวาง และมีระบบการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องลักษณะ ภายในระยะของแผนพัฒนาฯ

3.1.2 คุณภาพน้ำในแม่น้ำ ลำคลอง รวมถึงคุณภาพอากาศและเสียงจากการตรวจวัดในพื้นที่ดีขึ้น

3.1.3 ประชาชนมีจิตสำนึกและความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเพิ่มมากขึ้น

3.2 แนวทางการพัฒนา

- เร่งรัดให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยของจังหวัดโดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานท้องถิ่นทุกหน่วย
- ประสานกับหน่วยงานส่วนกลาง และท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียของเมือง เพื่อการแก้ปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และในอนาคต
- ส่งเสริมให้ประชาชน และผู้ประกอบการได้มีการปฏิบัติเพื่อช่วยลดปัญหาน้ำเสียในเบื้องต้น อาทิ การติดตั้งถังบำบัดน้ำเสียของอาคารบ้านเรือน การติดตั้งบ่อดักไขมัน เป็นต้น
- รณรงค์ให้ประชาชน และผู้ประกอบการได้มีการดูแลบำรุงรักษาเครื่องยนต์ของยานพาหนะ ทั้งรถ และเรือ ให้อยู่ในสภาพที่ดีเพื่อช่วยลดปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง
- ส่งเสริมให้มีการรณรงค์เพื่อลด และประหยัดการใช้พลังงานในทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง
- ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้องกับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง เพื่อช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

- สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมในทุกด้าน ทั้งการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ การพัฒนาบุคลากร และระบบการให้บริการ
- สนับสนุนการดำเนินงานในการจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักการผู้ก่อมลพิษ เป็นผู้จ่าย
- สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน ชุมชน ในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การจัดอบรมให้กับประชาชนในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้นำชุมชน เด็ก และเยาวชน เพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
- สนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น
- ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเอกชน และประชาชนในการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างรายได้ที่ดี และการจ้างงานให้กับประชาชน และชุมชน
- สนับสนุนส่วนราชการ หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัดให้มีกิจกรรมปลูกต้นไม้ การพัฒนาพื้นที่ จัดสร้าง ปรับปรุงสวนหย่อม สวนสาธารณะ เพื่อช่วยรักษาสภาพแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สีเขียวของเมือง และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน
- ให้มีการปฏิบัติในการใช้พื้นที่เพื่อการพัฒนา เป็นไปตามระบบผังเมืองรวมของจังหวัด รวมทั้งสนับสนุนความรู้ด้านผังเมืองให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท และสนับสนุนในการวางผังเมือง
- ให้มีการปฏิบัติในการใช้พื้นที่เพื่อการพัฒนา เป็นไปตามระบบผังเมืองรวมของจังหวัด รวมทั้งสนับสนุนความรู้ด้านการผังเมืองให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท และสนับสนุนในการวางผังเมือง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองเมือง การปกครอง และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

มุ่งพัฒนาเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ให้มีการเลือกตั้งทุกระดับ มีความบริสุทธิ์ และตรวจสอบได้ เพื่อรากฐานของการพัฒนาทางการเมือง และการปฏิรูปการเมือง รวมไปถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐภายใต้หลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริการภาครัฐมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบโปร่งใส และสนองความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น

4.1 เป้าหมาย

4.1.1 ประชาชนชาวจังหวัดนนทบุรี เข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

4.1.2 การบริการของทางราชการในทุกระดับ มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความโปร่งใส และประชาชนสามารถตรวจสอบได้

4.1.3 ประชาชนได้รับบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของทางราชการเพิ่มขึ้น และมีความสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ในหลายทาง

4.1.4 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยเฉพาะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา

4.2 แนวทางการพัฒนา

- เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางด้านการเมือง การปกครอง ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้กับประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงให้มีการรณรงค์ และประชาสัมพันธ์เรื่องของการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกระดับ

- สนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชน เพื่อกระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา และปลูกฝังความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐาน หลักการและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเวทีประชาคม ในทุกระดับ เพื่อเป็น

ช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ ในการบริหารการ พัฒนา

- ให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และการทำงานของ ทางราชการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงข้อเท็จจริงและข้อมูลที่ถูกต้อง รวมทั้ง สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ เพื่อให้เกิด ความโปร่งใส และป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

- สนับสนุนให้ทุกส่วนราชการในจังหวัด ได้พัฒนาและเพิ่มประสิทธิ ภาพในการให้บริการของทางราชการ ทั้งในด้านของการพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนา บุคลากร และวิธีการทำงานเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว และมีความพึงพอใจสูงสุด

- ให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลของจังหวัด และส่วนราชการต่าง ๆ ให้ มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง และทันสมัย เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการบริหารจัดการ และการพัฒนาในทุกด้าน

3.8 สถานการณ์ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัดนนทบุรี

ข้อมูลด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม	จำนวน (คน)
1. ประชากรและกำลังแรงงาน	
1.1 จำนวนประชากรรวม	824,831
1.1.1 ชาย	400,437
1.1.2 หญิง	424,394
1.2 จำนวนกำลังแรงงาน (ผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป)	450,519
1.3 จำนวนผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานที่มีงานทำ	441,947
1.3.1 ในภาคเกษตรกรรม	21,351
1.3.2 นอกภาคเกษตรกรรม	420,596
1.4 จำนวนผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานที่ไม่มียานทำ (ทั้งที่กำลังหางานทำและไม่หางานทำ)	8,572
1.5 จำนวนผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	
1.5.1 อายุต่ำกว่า 15 ปี	374,310
1.5.2 อายุ 15 ปี ขึ้นไป เป็นผู้เรียนหนังสือ แม่ บ้าน คนชรา)	160,118
1.6 แรงงานเด็ก	
1.6.1 อายุต่ำกว่า 13 ปี	1,425
1.6.2 อายุ 13-15 ปี	32,411
1.6.3 อายุ 15-18 ปี	16,317
2. การศึกษา	
2.1 จำนวนเด็กก่อนวันเรียน (อายุ 1-6 ปี)	
2.1.1 เด็กชาย	16,094
2.1.2 เด็กหญิง	121,533
2.2 จำนวนผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษา	
2.2.1 ประถมศึกษา	70,799

ข้อมูลด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม	จำนวน
2.2.2 มัธยมศึกษา	43,612 คน
2.2.3 ปวช.ปวส.	6,476 คน
2.2.4 อุดมศึกษา (ปริญญาตรีขึ้นไป)	646 คน
2.3 จำนวนผู้ที่ไม่ได้เรียนต่อ	1,721 คน
2.3.1 ประถมศึกษา (ป.4/ป.6) ไม่เรียนต่อ	-
2.3.2 จบชั้น ม.3 ไม่เรียนต่อ	1,689 คน
3. อาชีพที่สำคัญในจังหวัด (ระบุประเภท)	
3.1 ภาคเกษตรกรรม	ทำนา ทำสวน
3.2 ภาคอุตสาหกรรม	-
3.3 ภาคบริการ	-
4. การส่งเสริมการลงทุนในจังหวัด	
4.1 ได้รับอนุมัติให้ส่งเสริมการลงทุน	2 ราย
4.2 จำนวนเงินลงทุน	46,320,000 บาท
4.3 ประเภทผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน (ระบุประเภท)	กิจการซอฟต์แวร์
4.4 เงินออมในจังหวัด	- บาท
5. ภาวะการจ้างงาน	
5.1 ตำแหน่งงานว่างในจังหวัด	7,406 ตำแหน่ง
5.2 จำนวนผู้สมัครงาน	2,909 คน
5.2.1 ในประเทศ	2,909 คน
5.2.2 ต่างประเทศ	-
5.3 จำนวนผู้ที่ได้รับการบรรจุงาน	1,172 คน
5.3.1 ในประเทศ	1,172 คน
5.3.2 ต่างประเทศ	-
5.4 จำนวนผู้ที่ได้รับการฝึกอาชีพ	557 คน
5.4.1 ฝึกเตรียมเข้าทำงาน	139 คน

ข้อมูลด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม	จำนวน
5.4.2 ฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน	418 คน
5.5 จำนวนสถานประกอบการ/จำนวนลูกจ้าง	4,363/160,363 แห่ง/คน
5.5.1 ประเภทเหมืองแร่และเหมืองหิน	5/116 แห่ง/คน
5.5.2 ประเภทการผลิต	1,069/65,446 แห่ง/คน
- อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ	-
- สิ่งทอ เครื่องแต่งกาย เครื่องหนัง	-
- ผลิตภัณฑ์ไม้ เครื่องเรือน	-
- กระดาษ การพิมพ์	-
- เคมีภัณฑ์แก้ว อีฐ ปูน	-
- อุตสาหกรรมโลหะขั้นพื้นฐาน	-
- ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร	-
อเล็กทรอนิกส์	-
- อื่น ๆ (ระบุ)	-
5.5.3 ประเภทไฟฟ้า ก๊าซ และประปา	33/6,214 แห่ง/คน
5.5.4 การก่อสร้าง	487/14,369 แห่ง/คน
5.5.5 การขายส่ง ขายปลีก ภัตตาคาร	1,730/21,642 แห่ง/คน
5.5.6 ขนส่ง คลังสินค้า และคมนาคม	81/34,945 แห่ง/คน
5.5.7 บริการชุมชน บริการสังคม และส่วนบุคคล	542/8,046 แห่ง/คน
5.5.8 บริการการเงิน ประกันภัย อสังหาริมทรัพย์	416/9,585 แห่ง/คน
5.6 การพิพาทแรงงาน	
- จำนวนสถานประกอบการที่มีการพิพาทแรงงาน	1 แห่ง
- จำนวนครั้ง	1 ครั้ง
- จำนวนลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง	420 คน

ข้อมูลด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม	จำนวน
5.7 การนัดหยุดงาน - จำนวนครั้งที่มีการนัดหยุดงาน - จำนวนลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง - จำนวนวันหยุดงาน - จำนวนวันทำงานที่สูญเสีย	- - - -
5.8 การปิดงาน - จำนวนครั้งที่มีการปิดงาน - จำนวนลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง - จำนวนวันหยุดงาน	- - -
6. กองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน	
6.1 จำนวนสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียน	77 แห่ง
6.2 จำนวนผู้ประกันตน	1,434 คน
6.3 จำนวนเงินประโยชน์ทดแทนที่จ่าย	26,230,735.25 บาท
6.3.1 เงินประกันสังคม	19,816,134.75 บาท
6.3.2 เงินทดแทน	6,414,600.50
7. จำนวนคนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบอาชีพในจังหวัด	2,699 คน
7.1 มีใบอนุญาตประกอบอาชีพ	2,699 คน
7.2 ไม่มีใบอนุญาตประกอบอาชีพ (ลักลอบทำงาน)	- -
8. จำนวนสมาชิกนิคมสร้างตนเองในจังหวัด	-
9. จำนวนชาวเขาที่อยู่ในความดูแลของจังหวัด	-
10. องค์การเอกชนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม (มูลนิธิ สมาคม องค์การพัฒนาเอกชน ฯลฯ)	150 แห่ง
11. อาสาสมัครประชาสงเคราะห์	-
12. อาสาสมัครคุมประพฤติ และอื่น ๆ (ระบุ)	80 คน

ข้อมูลด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม	จำนวน			
13. จำนวนสถานบริการทางเพศ	157 แห่ง			
14. จำนวนผู้ประกอบการอาชีพให้บริการทางเพศ	624 คน			
15. จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์	3,278 คน			
16. จำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์	886 คน			
17. การสงเคราะห์บุคคลด้อยโอกาส				
17.1 เด็กกำพร้า	41 คน			
17.2 เด็กถูกทอดทิ้ง (ไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัว)	8 คน			
17.3 คนขอทาน ไร้ที่พึ่ง เกร๋อน (เนื่องจากการอพยพจากชนบท ความยากจนและการถูกล้อลวง)	19 คน			
17.4 คนชรา (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) ได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ	3,240 คน			
17.5 คนพิการได้รับสงเคราะห์ด้านการฝึกอาชีพ	50 คน			
17.6 การสงเคราะห์ครอบครัวยากจน	76 ครอบครัว/คน			
17.7 การฝึกอาชีพหญิงที่พ้นโทษตาม พ.ร.บ. ปราบการค้าประเวณี	18 คน			
18. การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและประสบปัญหาทางสังคม	ราย	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ
18.1 ผู้ประสบอัคคีภัย	79	3	3	3
18.2 ผู้ประสบอุทกภัย	-	-	-	-
18.3 ผู้ประสบวาตภัยและหรือพายุฤดูร้อน	-	-	-	-
18.4 ผู้ประสบภัยแล้ง	-	-	-	-
18.5 ผู้ประสบอากาศหนาวจัด	-	-	-	-
18.6 ผู้ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค	-	-	-	-

ข้อมูลด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม	จำนวน			
	ราย	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ
18.7 ผู้ประสบภัยตามแนวชายแดน	-	-	-	-
18.8 ผู้ตกทุกข์ได้ยากไว้ในเรื่องอื่น ๆ	-	-	-	-
18.9 ผู้ประสบภัยกรณีเนื่องด้วยสาเหตุอันร้ายแรง และส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก (ระบุ)	76	36	21	4

หมายเหตุ : ข้อมูลเดือนพฤษภาคม 2544

ข้อมูลแสดงสถานประกอบการในจังหวัดนนทบุรี

อำเภอ ขนาด	เมือง (แห่ง)	บางกรวย (แห่ง)	บางใหญ่ (แห่ง)	บางบัวทอง (แห่ง)	ไทรน้อย (แห่ง)	ปากเกร็ด (แห่ง)	รวม (แห่ง)
1 - 4	931	114	81	135	27	232	1,520
5 - 9	432	52	33	91	19	150	777
10 - 19	396	38	34	99	24	181	772
20 - 49	299	33	53	85	29	171	670
50 - 99	127	15	15	38	21	53	269
100 - 299	82	7	13	23	7	69	201
300 - 499	9	2	6	3	-	18	38
500 - 999	11	-	2	6	2	4	25
1,000 คน ขึ้นไป	6	2	-	-	-	5	13
รวม	2,293	263	237	480	129	883	4,285

ที่มา : สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี

ข้อมูลแสดงจำนวนสถานประกอบการและลูกจ้างในจังหวัดนนทบุรี

อำเภอ	สถานประกอบการ (แห่ง)	ลูกจ้าง (คน)
เมือง	2,293	90,483
บางกรวย	263	71,673
บางใหญ่	237	8,984
บางบัวทอง	480	15,632
ไทรน้อย	129	5,154
ปากเกร็ด	883	42,485
รวม	4,285	234,415

ที่มา : สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดนนทบุรี

3.9 แผนนโยบายในการพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัดนนทบุรี

กรอบแผนนโยบายในการพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัดนนทบุรีได้กำหนดให้สอดคล้องกับแผนนโยบายหลักของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยได้กำหนดแนวทางนโยบาย ดังนี้

1. ประสานการมีส่วนร่วมขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เช่น ฝ่ายนายจ้าง ฝ่ายลูกจ้าง องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ในจังหวัด โดยใช้วิธีการมีส่วนร่วมรับฟังและระดมความคิดเห็น การปรึกษาหารือเป็นหลักในการตัดสินใจ
2. เร่งรัดการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการมีงานทำและการเพิ่มพูนรายได้ของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ทั้งงานภายในประเทศและต่างประเทศ มุ่งขจัดปัญหาหลักของผู้ใช้แรงงานเพื่อให้การทำงานในต่างประเทศถูกต้องตามกฎหมาย ลดค่าใช้จ่ายและจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปลดปล่อยหนี้สินและการใช้จ่ายแก่ผู้ใช้แรงงานในจังหวัดนนทบุรี

3. มุ่งพัฒนาฝีมือแรงงานในจังหวัดนนทบุรี เพื่อยกระดับความรู้ ความสามารถทั่วไป และความรู้ความสามารถพิเศษเฉพาะทาง ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงในการผลิตทั้งภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ ให้ทันต่อการแข่งขัน และความร่วมมือในระดับภูมิภาคและต่างประเทศได้

4. สร้างฐานสวัสดิการและความมั่นคงทางสังคมให้แก่นายจ้าง ลูกจ้าง และผู้ด้อยโอกาสในสังคมจังหวัดนนทบุรี โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ ด้วยระบบบริการด้านสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การขยายกิจการประกันสังคมไปยังผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และเร่งรัดการให้สิทธิประโยชน์ด้านการสงเคราะห์บุตร และชราภาพในจังหวัดนนทบุรี

โดยในการดำเนินการตามนโยบายแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัดนนทบุรี ได้กำหนดภารกิจในการดำเนินการไว้ดังนี้

1. จัดให้มีการพัฒนา ยกระดับทักษะ ฝีมือ และเตรียมความพร้อมของแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การปรับโครงสร้างการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป
2. บริการจัดหางาน และส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อประชาชนในวัยทำงาน มีงานทำอย่างทั่วถึง และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ตลอดจนคุ้มครองคนหางานและควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด
3. ขยายการคุ้มครองแรงงาน ระบบสวัสดิการสังคมและความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนสนับสนุนให้ใช้ระบบทวิภาคีและไตรภาคีในการแก้ไขปัญหาด้านแรงงาน
4. เพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือด้านสังคมและการสงคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการต่อผู้ด้อยโอกาส เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
5. ส่งเสริมการดำเนินการตามระบบการประกันสังคม เพื่อเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิตของประชาชน

6. พัฒนาศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจรายหมู่บ้านให้เป็นองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง และเป็นที่พักของประชาชนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมในระดับหมู่บ้านและชุมชน

3.10 แผนงาน/โครงการ

แบบบัญชีประเภทลักษณะโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) จังหวัดนนทบุรี
ยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาคุณภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม

ประเภท/ลักษณะแผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ปริมาณ		ประมาณการงบประมาณ		หน่วยงานรับผิดชอบ
	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	
1. งานนโยบายและแผน - การประสานนโยบาย - การจัดทำแผนงานและงบประมาณ - การติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงาน - การรวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม - การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารความรู้ด้าน แรงงานและสวัสดิการสังคม (1) จัดทำเอกสาร/วารสาร/แผ่นพับ (2) จัดงานวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม - การจัดประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และ ศักยภาพในการปฏิบัติงาน (1) จัดประชุมประจำเดือนหัวหน้าหน่วยงาน สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (2) จัดอบรมสัมมนาเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวง แรงงานและสวัสดิการสังคม - การให้คำปรึกษา แนะนำ และเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิประโยชน์ด้านแรงงาน และสวัสดิการสังคม	60 ครั้ง 50 เรื่อง 120 ครั้ง 60 ครั้ง	12 ครั้ง 10 เรื่อง 24 ครั้ง 12 ครั้ง	3,967,500 120,000 250,000 300,000 600,000	793,500 24,000 50,000 60,000 120,000	สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนนทบุรี
	100,000 ฉบับ 5 ครั้ง	20,000 ฉบับ 1 ครั้ง	500,000 100,000	100,000 20,000	
	60 ครั้ง	12 ครั้ง	180,000	36,000	
	10 ครั้ง/400 คน	2 ครั้ง/80 คน	800,000	160,000	
	60 ครั้ง	12 ครั้ง	150,000	30,000	

แบบบัญชีประเภทลักษณะโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2546-2549) จังหวัดนนทบุรี
 ยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม

ประเภท/ลักษณะแผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ปริมาณ		ประมาณการวงเงินงบประมาณ		หน่วยงานรับผิดชอบ
	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	
- การดำเนินงานเพื่อพัฒนาค้าจ้างและรายได้แห่งชาติ (1) ประชุมคณะกรรมการค้าจ้างสินค้าจังหวัด (2) รวบรวม สำราษ วิเคราะห์ และรายงานข้อมูลเสนอคณะกรรมการค้าจ้าง - ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศหมู่บ้าน (1) โครงการนิเทศงานศูนย์ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศหมู่บ้าน (2) โครงการอบรมทบทวนความรู้แก่คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศหมู่บ้าน - สนับสนุนเงินอุดหนุนศูนย์ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศหมู่บ้าน	20 ครั้ง 20 ครั้ง	4 ครั้ง 4 ครั้ง	100,000 50,000	20,000 10,000	
2. งานแรงงานส่วนภูมิภาค - ตรวจสอบโครงการใช้แรงงานทั่วไป - ตรวจสอบโครงการใช้แรงงานหญิงและเด็ก - ตรวจสอบความปลอดภัยในการทำงาน - ส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ - ส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน - ใกล้เคียงข้อพิพาทแรงงานและแก้ไขข้อขัดแย้ง - ส่งเสริมการจัดตั้งองค์การนายจ้าง/ลูกจ้าง - รับผิดชอบต่อทุกวิถีทางเพื่อให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์	120 ครั้ง/600 คน 10 ครั้ง/1,800 คน 15 ศูนย์	24 ครั้ง/120 คน 2 ครั้ง/360 คน 3 ศูนย์	180,000 450,000 187,500	36,000 90,000 37,500	สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด
			4,000,000	800,000	

แบบบัญชีประเภทลักษณะโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) จังหวัดนนทบุรี
 ยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม

ประเภท/ลักษณะแผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ปริมาณ		ประมาณการวงเงินงบประมาณ		หน่วยงานรับผิดชอบ
	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	
- ตรวจสอบบังคับเกี่ยวกับการทำงานของ สถานประกอบการ	1,200 ราย	240 ราย			
- ส่งเสริมสวัสดิการแรงงานนอกเหนือจากที่ กฎหมายกำหนด	90,000 คน	18,000 คน			
- ประชุมชี้แจง/อบรม/สัมมนานายจ้าง ลูกจ้าง และประชาชนทั่วไป	5 รุ่น/300 คน	1 รุ่น/60 คน			
* การอบรมกฎหมายให้แก่ผู้ใช้แรงงาน	20 รุ่น/1,800 คน	4 รุ่น/360 คน			
* การอบรมเสริมสร้างความรู้ด้านแรงงานแก่ ผู้บริหาร	5 รุ่น/300 คน	1 รุ่น/60 คน			
* การประชุมชี้แจง/สัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็น จากนายจ้าง/ลูกจ้าง	5 รุ่น/300 คน	1 รุ่น/60 คน			
* การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.คุ้มครอง แรงงาน 2541	35 รุ่น/2,100 คน	7 รุ่น/420 คน			
- สัมมนาต้นแบบคดีและวิชาการ	1,000 ครั้ง	200 ครั้ง			
- โครงการศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือแรงงาน หญิงและเด็ก	10 ครั้ง	2 ครั้ง			
- ประชุมคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือ แรงงานหญิงและเด็ก	10 ครั้ง	2 ครั้ง			
- อบรมการใช้แรงงานหญิงและเด็ก	750 คน	150 คน			
3. โครงการจัดทำงานเคลื่อนที่	60 ครั้ง	15 ครั้ง	75,000	15,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
4. โครงการส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการ (บรรจุนาน)	60 คน	12 คน	50,000	10,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด

แบบบัญชีประเภทลักษณะโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) จังหวัดนนทบุรี
ยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม

ประเภท/ลักษณะแผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ปริมาณ		ประมาณการวงเงินงบประมาณ		หน่วยงานรับผิดชอบ
	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	
5. โครงการจัดหางานให้เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (บรรจุงาน)	180 คน	36 คน	250,000	50,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
6. โครงการจัดหาแรงงานไทยทดแทนแรงงานต่างด้าว (บรรจุงาน)	300 คน	60 คน	75,000	15,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
7. โครงการอาสาสมัครจัดหางาน	500 คน	100 คน	100,000	20,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
8. โครงการแนะแนวทางอาชีพระดับหมู่บ้าน	30,000 คน	6,000 คน	125,000	25,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
9. โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ	400 คน	80 คน	60,000	12,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
10. โครงการจัดแนะแนวทางอาชีพให้เยาวชนในสถานพินิจ คุ้มครองเด็ก และเยาวชน	1,000 คน	200 คน	150,000	30,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
11. โครงการป้องกันและปราบปรามการหลอกลวงคนหางานทำในประเทศและต่างประเทศ	1,000 คน	200 คน	150,000	30,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
12. โครงการเผยแพร่ความเข้าใจในการไปทำงานต่างประเทศ	5,000 คน	1,000 คน	175,000	35,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
13. โครงการอบรมความรู้ทางกฎหมายแก่ผู้นำท้องถิ่น	1,000 คน	200 คน	200,000	40,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
14. โครงการป้องกันการค้าคนและคิดสารเสพติด	500 คน	100 คน	175,000	35,000	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
15. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	500 คน	100 คน	142,500	28,500	สำนักงานจัดหางานจังหวัด
16. งานพัฒนาฝีมือแรงงาน	1,750 คน	350 คน	5,250,000	1,050,000	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
- ฝึกเตรียมเข้าทำงาน					
- ฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน	3,500 คน	700 คน	1,750,000	350,000	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
17. งานมาตรฐานฝีมือแรงงาน	1,500 คน	300 คน	750,000	150,000	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
- ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน					

แบบบัญชีประเภทลักษณะโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) จังหวัดนนทบุรี
 ยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม

ประเภท/ลักษณะแผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ปริมาณ		ประมาณการวงเงินงบประมาณ		หน่วยงานรับผิดชอบ
	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	
18. แผนงานประกันสังคม - งานบริหารทั่วไป			35,000,000	7,000,000	สำนักงานประกันสังคมจังหวัด
(1) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสาร	180 ครั้ง	36 ครั้ง			
(2) มลิตสิ่งพิมพ์/วารสารเผยแพร่/จดหมายข่าว แผ่นพับ/ป้ายผ้า	80 ฉบับ	12 ฉบับ			
(3) หน่วยเคลื่อนที่ นิทรรศการเคลื่อนที่ใน สถานประกอบการและร่วมงานกับจังหวัด	60 ครั้ง	12 ครั้ง			
- งานนิติการ					
(1) ดำเนินคดีผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย	150 คดี	30 คดี			
- งานกองทุนประกันสังคม					
(1) จัดเก็บเงินสมทบผู้ประกันตน	851,500 ราย	170,300 ราย			
(2) จัดเก็บเงินสมทบจากสถานประกอบการ	91,000 แห่ง	18,200 แห่ง			
(3) จ่ายเงินประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ประกันตน	129,000 ราย	25,800 ราย			
(4) จ่ายเงินค่าบริการทางการแพทย์ แก่โรงพยาบาล	360 ครั้ง	72 ครั้ง			
- งานกองทุนเงินทดแทน					
(1) จัดเก็บเงินสมทบจากนายจ้าง	56,900 ราย	11,380 ราย			
(2) วินิจฉัยสั่งจ่ายเงินทดแทน	50,500 ราย	10,100 ราย			
(3) ออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทน	100 ราย	20 ราย			

แบบบัญชีประเภทลักษณะโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) จังหวัดนนทบุรี
ยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม

ประเภท/ลักษณะแผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ปริมาณ		ประมาณการวงเงินงบประมาณ		หน่วยงานรับผิดชอบ
	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	
- งานจัดประโยชน์ทดแทน (1) พิจารณาวินิจฉัยสั่งจ่ายประโยชน์ทดแทน * กรณีเจ็บป่วย (เจ็บป่วยฉุกเฉิน อุบัติเหตุ บริการทางการแพทย์พิเศษ และทันตกรรม * กรณีคลอดบุตร * กรณีทุพพลภาพ * กรณีตาย * กรณีสงเคราะห์บุตร * กรณีชราภาพ(เงินบำเหน็จชราภาพ) - งานบริการทางการแพทย์และฟื้นฟูสมรรถภาพ (1) จัดให้ผู้ป่วยที่ตกเป็นสมาชิกสถานพยาบาล (2) ติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานพยาบาล (3) ประสานสถานพยาบาลเพื่อแก้ไขปัญหา (4) ให้การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยซึ่งสูญเสีย สมรรถภาพในการทำงาน - งานตรวจสอบ (1) ตรวจสอบสถานประกอบการเพื่อให้อปฏิบัติตามกฎหมาย - งานวิชาการและแผน (1) จัดทำแผนงานโครงการ และประเมินผล (2) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำรายงานสถิติ รายงาน และเอกสารวิชาการ	13,500 ราย 18,000 ราย 35 ราย 2,500 ราย 18,000 ราย 2,500 ราย 450,000 บาท 25 ราย 250 ครั้ง 15 คน 51,250 ราย 10 งาน/โครงการ 100 เรื่อง	2,700 ราย 3,600 ราย 7 ราย 500 ราย 3,600 ราย 500 ราย 90,000 บาท 5 ราย 50 ครั้ง 3 คน 10,250 ราย 2 งาน/โครงการ 20 เรื่อง			

แบบบัญชีประเภทลักษณะโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) จังหวัดนนทบุรี
 ยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม

ประเภท/ลักษณะแผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ปริมาณ		ประมาณการวงเงินงบประมาณ		หน่วยงานรับผิดชอบ
	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	
- งานทะเบียนและประมวลผล (1) จัดทำทะเบียนแจกจ่ายใหม่ (2) จัดทำทะเบียนผู้ประกันตนใหม่ (3) แก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนนายจ้างและผู้ประกันตน	82,500 ราย 360,000 ราย 30,000 ราย	16,500 ราย 72,000 ราย 6,000 ราย			
- โครงการประกันสังคมเคลื่อนที่สู่ผู้ประกันตน ณ สถานพยาบาล (เชื่อมโยงผู้ประกันตนสังคม)	15 ครั้ง/375 ราย	3 ครั้ง/75 ราย			
- โครงการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคและเผยแพร่ความรู้ด้านการประกันสังคม	40 ครั้ง	8 ครั้ง			
- โครงการเผยแพร่ความรู้งานประกันสังคม					
(1) ประชุมชี้แจงให้ความรู้งานประกันสังคม	50 วัน/5,000 คน	10 วัน/1,000 คน			
19. งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการเด็กและเยาวชน	3,500 ราย	700 ราย	5,250,000	1,050,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
20. งานส่งเสริมการสังคมสงเคราะห์ภาคเอกชน	150 องค์การ	150 องค์การ	78,900,000	15,780,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
21. งานจัดสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์ที่ได้รับผลกระทบโรคเอดส์	40 ราย	8 ราย	240,000	48,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
22. งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการคนพิการ	4,855 ราย	931 ราย	1,471,250	294,250	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
23. งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการคนชรา	21,500 ราย	4,300 ราย	58,570,000	11,714,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
24. งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการสตรี	500 ราย	100 ราย	500,000	100,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
25. งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการครอบครัว/ชุมชน	1,250 ราย	250 ราย	12,500,000	2,500,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
26. งานสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเบื้องต้น / ส่งกลับภูมิลำเนาเดิม	2,500 ราย	500 ราย	12,500,000	2,500,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
27. แผนงานป้องกันและแก้ไขยาโรคนเรื้อรัง	750 ราย	150 ราย	500,000	100,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด
28. งานบริหารประชาสงเคราะห์ส่วนภูมิภาค	1,000 กิจกรรม	200 กิจกรรม	1,750,000	350,000	สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด

แบบบัญชีประเภทลักษณะโครงการตามแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) จังหวัดนนทบุรี
 ขุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาคุณภาพของคน ครอบครัว ชุมชน และการคุ้มครองทางสังคม

ประเภท/ลักษณะแผนงานโครงการ	เป้าหมาย/ปริมาณ		ประมาณการวงเงินงบประมาณ		หน่วยงานรับผิดชอบ
	5 ปี		เฉลี่ยรายปี		
	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	5 ปี	เฉลี่ยรายปี	
20. แผนงานพัฒนาสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด	4,000 ราย	800 ราย	20,250,000	5,850,000	สถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด
30. แผนงานสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์ งานสงเคราะห์เด็กและจัดสวัสดิการเด็ก และเยาวชน	1,500 ราย	300 ราย	90,000,000	18,000,000	สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด
31. แผนงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการคนไร้ที่พึ่ง	1,000 ราย	200 ราย	45,000,000	9,000,000	สถานแรกรับคนไร้ที่พึ่งนนทบุรี
32. แผนงานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการสตรี	2,250 ราย	450 ราย	83,475,000	16,695,000	ศูนย์สงเคราะห์และมิชชันนารี ภาคกลาง
33. แผนงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ งานพัฒนาสถานสงเคราะห์	1,800 ราย	360 ราย	51,250,000	10,250,000	สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกร็ด
34. แผนงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิภาพคนพิการ	2,250 ราย	450 ราย	104,481,500	20,896,300	สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทาง สมองและปัญญา
35. แผนงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิภาพสตรี	8,150 ราย	1,630 ราย	37,280,000	7,456,000	สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ บ้านเกร็ดตระการ
36. แผนงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการคนพิการ	3,000 ราย	600 ราย	90,000,000	18,000,000	สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมอง และปัญญา (ชาย)
37. แผนงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ งานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการคนพิการ	2,750 ราย	550 ราย	32,120,000	6,424,000	สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมอง และปัญญา (หญิง)
38. แผนงานสงเคราะห์และพัฒนาประชากร กลุ่มเป้าหมาย	35 โครงการ	7 โครงการ	10,000,000	2,000,000	ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ
39. แผนงานสงเคราะห์และพัฒนาประชากร กลุ่มเป้าหมาย (เด็กพิการ)	2,500 ราย	500 ราย	7,500,000	1,500,000	สถานสงเคราะห์เด็กพิการและ ทุพพลภาพปากเกร็ด

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนนทบุรี ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) จากการวิเคราะห์เนื้อหา กระบวนการ และขั้นตอนในการจัดทำแผนแล้ว ปรากฏว่าแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดนนทบุรี ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) เป็นกระบวนการวางแผนพัฒนาระยะปานกลาง ที่มีวัตถุประสงค์เน้นในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานในจังหวัดนนทบุรี และสามารถวิเคราะห์จุดอ่อนของกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำแผนได้ ดังนี้

ขั้นตอนการวางแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

1. ชั้นวางแผน

1.1 การศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์

ในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ได้มีการจัดตั้งคณะทำงาน ประสานการจัดทำแผนพัฒนาดังกล่าว ประกอบไปด้วยผู้แทนจากส่วนราชการในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในจังหวัดนนทบุรี 6 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัด สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด สำนักงานประกันสังคมจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด และสำนักงานจัดหางานจังหวัด และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดตลอดจนสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ในเขตจังหวัดนนทบุรี จำนวน 11 หน่วยงาน ได้ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริง จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม อันเป็นข้อมูลในภาคสนาม แต่ยังคงขาดข้อมูลที่เป็นปัญหาความต้องการของแรงงาน สถานประกอบการต่าง ๆ ในจังหวัด ซึ่งเป็นข้อมูลในภาคเอกชน และประชาชน

1.2 การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี ได้ถูกกำหนดโดยกรอบอำนาจหน้าที่และภารกิจของ

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลและนโยบายของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม แต่กรอบแนวนโยบายที่ไม่สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการดำเนินการจัดทำแผนในครั้งนี้ได้ คือ กรอบแนวทางการพัฒนาของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545–2549) เนื่องจากกระทรวงยังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำร่างกรอบแนวดังกล่าวอยู่

1.3 การพิจารณา ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

ในการพิจารณาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขในด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานในการประสานข้อมูลและประสานบูรณาการโครงการร่วมกัน ระหว่างโดยมาจากผู้แทนของ 6 หน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และ 11 สถานสงเคราะห์ในจังหวัดนนทบุรี โดยมีสำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี เป็นแกนหลักในการดำเนินการ

ในการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและสาเหตุคณะทำงานได้ใช้ข้อมูลของทางราชการแต่ละหน่วยงานเป็นหลัก โดยแบ่งการวิเคราะห์ปัญหาออกเป็น 2 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ปัญหาแรงงานในเชิงนโยบายและสภาพปัญหาแรงงานที่ปรากฏในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏจุดอ่อนเช่นเดียวกับขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล นั่นคือ ยังขาดกรอบในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากความต้องการของแรงงานและประชาชนในพื้นที่จังหวัด อันสืบเนื่องมาจากการขาดข้อมูลในมิติของปัญหาความต้องการในภาคแรงงานและภาคธุรกิจเอกชน นั้นเอง

1.4 การกำหนดแผนงาน/โครงการ

ในการกำหนดแผนงาน/โครงการ ในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545–2549) คณะทำงานประสานการจัดทำแผน ได้กำหนดแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัด และในบางปัญหาสามารถบูรณาการโครงการร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดภูมิภาคได้ ทำให้การประสานการดำเนินโครงการ เกิดประสิทธิภาพและประหยัดงบประมาณ แต่ยังมีจุดอ่อนคือในส่วนของโครงการหน่วยงานที่สังกัดส่วนกลางจะถูกกำหนดกรอบในการดำเนินโครงการและงบประมาณมาอย่างตายตัว ไม่สามารถนำมา

บูรณาการหรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในจังหวัดได้ จึงขาดความยืดหยุ่นในการดำเนินโครงการในบางโครงการ

2. ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน

ในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ของจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นแผนระยะปานกลางและโดยหลักจะต้องมีการเริ่มใช้แผนดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2544 ในการปฏิบัติตามแผนนั้น ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในจังหวัดนนทบุรี 6 กรม และ 11 สถานสงเคราะห์ จะต้องนำแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ในแต่ละปี โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 ไปดำเนินการจัดทำเป็นแผนค่าของงบประมาณประจำปีต่อต้นสังกัด และกระทรวง เพื่อดำเนินการจัดทำคำขอในภาพรวมของกระทรวงต่อสำนักงานงบประมาณ ในปีงบประมาณที่กำหนดตามแผน

จุดอ่อนที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ คือความไม่สัมพันธ์สอดคล้องระหว่างระยะเวลาในการจัดทำแผนให้แล้วเสร็จกับระยะเวลาที่จะต้องนำแผนไปปฏิบัติ กล่าวคือ ในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติในรูปของการดำเนินโครงการต่าง ๆ นั้น โครงการดังกล่าวจะต้องปรากฏในเอกสารงบประมาณประจำปี ในส่วนของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ตามพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีเสียก่อน โครงการดังกล่าวจึงจะได้รับงบประมาณ และนำไปสู่การปฏิบัติได้ นั่นหมายความว่าโครงการดังกล่าวจะต้องผ่านกระบวนการจัดทำคำขอของงบประมาณ กระบวนการพิจารณางบประมาณจากรัฐสภา ซึ่งจากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดระบุว่าใช้เวลาประมาณ 9 เดือน

ดังนั้น ถ้าจะให้แผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัด ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) มีประสิทธิภาพจึงควรจะดำเนินการจัดทำให้แล้วเสร็จก่อนเดือน มกราคม 2544 ซึ่งในทางปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาดังกล่าวแล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2544 จึงไม่สอดคล้องกับการนำแผนไปปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการในปีงบประมาณ 2545

3. ขั้นตอนการประเมินผล

ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัด ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ได้แต่งตั้งคณะทำงานประสานการจัดทำแผนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

แต่ในการประเมินผลลัพธ์ว่า โครงการต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนนำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่ และประเมินผลกระทบว่าภายหลังจากได้ดำเนินโครงการไปแล้ว ปัญหาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม ในเรื่องนั้นได้ลดน้อยลงไปหรือไม่ อย่างไร การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินการโครงการดังกล่าว ยังคงเป็นภารกิจของแต่ละหน่วยงาน จึงยังขาดการบริหารการติดตามประเมินผล ในแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัด ในภาพรวมอยู่

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549)

สามารถสรุปกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม จังหวัดในรูปของแผนภูมิได้ดังนี้

ลำดับที่	ขั้นตอน	ข้อมูลที่ใช้/วิธีการที่ใช้	หมายเหตุ
1	การเก็บรวบรวมข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายของรัฐบาล - นโยบายของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม - วิสัยทัศน์/ภารกิจ - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) - แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) - กรอบแนวทางการพัฒนากระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) - ข้อมูลทั่วไปด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัด - ข้อมูลสภาพปัญหาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัด 	<p>(ร่าง)</p> <p>(ร่าง)</p>

ลำดับที่	ขั้นตอน	ข้อมูลที่ใช้/วิธีการที่ใช้	หมายเหตุ
2	การวิเคราะห์ข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อเท็จจริงวิเคราะห์แนวโน้ม - ใช้การประชุม ระดมสมอง 	คณะทำงานฯ
3	การกำหนดปัญหาสาเหตุและแนวทางแก้ไข	<ul style="list-style-type: none"> - นำข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่ชี้ปัญหาชัดเจนมา กำหนดเป็นปัญหา - นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมา กำหนดเป็น ปัญหา - นำผลการวิเคราะห์แนวโน้มมา กำหนดเป็น ปัญหา - นำปัญหามาจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์สาเหตุ และแนวทางแก้ไข 	คณะทำงานฯ
4	การกำหนดแนวทางการพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> - นำหมวดหมู่ของปัญหามา กำหนดแนวทางการพัฒนา - กำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังตามหมวดหมู่ นั้น - กำหนดแนวทางการพัฒนาตามกรอบนโยบายของรัฐบาล กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและจังหวัดนนทบุรี 	คณะทำงานฯ
5	การกำหนดแผนงาน/โครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - นำข้อมูลบัญชีโครงการมาพิจารณาตามแนวทางการพัฒนา - บูรณาการโครงการ - กำหนดโครงการตามปีงบประมาณ 	คณะทำงานฯ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์เนื้อหา กระบวนการ ขั้นตอน ในการจัดทำแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดนนทบุรี ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการจัดทำแผนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ชั้นวางแผน

1.1 ในการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์

ในขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูล นอกจากจะรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง จากหน่วยงานต่าง ๆ ในภาคราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว ควรเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการจากภาคเอกชน และภาคประชาชนผู้ใช้แรงงาน และนอกจากจะใช้คณะทำงานประสานการจัดทำแผน เป็นผู้บริหารข้อมูลในการจัดทำแผนแล้ว ควรใช้วิธีการประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชนและภาคประชาชนดังกล่าว เพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่จะบ่งชี้ถึงปัญหาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัดมีมิติที่กว้างขวางมากขึ้น

1.2 ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

การกำหนดข้อมูลที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกรอบนโยบายของแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัด จะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องในเรื่องของเวลา เช่น กรอบแนวทางการพัฒนาระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและกรอบแนวทางการพัฒนาจังหวัดระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) จะต้องเสร็จก่อนการกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัดระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 – 2549) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในเชิงนโยบาย สำหรับแนวทางในการพัฒนาแผนดังกล่าว

1.3 การกำหนด ปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไข

การพิจารณาปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข จะสอดคล้องกับการพิจารณาข้อมูล ข้อเท็จจริง ตามข้อ 1.1 หากมีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในภาคราชการ ผสมกับภาคเอกชน และภาคประชาชนผู้ใช้แรงงานแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหาสาเหตุ แนวทางแก้ไข ก็จะถูกวางกรอบครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

1.4 การกำหนดแผนงาน/โครงการ

ประเด็นสำคัญที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมที่สำคัญได้แก่ การกำหนดแผนงาน/โครงการ ที่สามารถแก้ไขปัญหในพื้นที่ได้จริง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ในรูปของการบูรณาการโครงการ นอกจากนี้ หากหน่วยงานในส่วนกลางที่อยู่ในพื้นที่จังหวัด ได้รับมอบอำนาจในการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือสามารถกำหนดโครงการขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง ในพื้นที่จังหวัดแล้ว โครงการในแผนก็จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ขึ้นปฏิบัติตามแผน

ผู้ศึกษาเห็นว่าในการปฏิบัติตามแผนหลังจากที่โครงการของแต่ละกรม/สถานสงเคราะห์ ได้รับงบประมาณในการดำเนินการแล้ว ควรจะต้องมีการประสานการปฏิบัติตามแผน โดยการปรับแผนแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นแผนปฏิบัติการในแต่ละปี โดยใช้คณะทำงานชุดเดิมที่ทำหน้าที่ประสานแผน ให้ทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติตามแผน และยังเป็นประโยชน์ในการประสานงานของส่วนราชการต่าง ๆ ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในจังหวัดอีกด้วย

3. ขึ้นการติดตามประเมินผล

ในขั้นนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นจุดอ่อนของส่วนราชการเกือบทุกส่วนราชการ ที่หลังจากการปฏิบัติตามโครงการของส่วนราชการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่วนราชการแต่ละส่วนจะประเมินผลของโครงการโดยการประเมินผลในลักษณะเป็นการประเมินความพยายาม เช่น ดำเนินโครงการไปแล้วจำนวน 1 โครงการ ฝึกอบรมไปแล้ว 1 ครั้ง ผู้เข้าอบรมจำนวน 100 คน เป็นต้น แต่การประเมินผลสำเร็จของโครงการ ควรมีการประเมินถึงผลลัพธ์ ผลกระทบของโครงการด้วย เช่น โครงการฝึกอบรมด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานนั้น ได้ทำให้ผู้เข้าอบรมมีการพัฒนาการด้านฝีมือเพิ่มขึ้นหรือไม่ และการเพิ่มฝีมือแรงงานนั้นทำให้รายได้ของผู้เข้าอบรมเพิ่มขึ้นหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาเห็นว่าหากจะให้การวางแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัด มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรที่จะได้มีการปรับปรุงวิธีการงบประมาณ

ประมาณเสียใหม่ จากการให้ความสำคัญกับการของงบประมาณจากกรมหรือกระทรวงใน
ส่วนกลาง เป็นการให้ความสำคัญกับค่าของงบประมาณจากแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิ
การสังคมของจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ จากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาค
และส่วนท้องถิ่น และถ้าหากแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคมของจังหวัดมีประสิทธิ
ภาพมากยิ่งขึ้น โครงการในแผนก็จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลในการพัฒนา
คุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานในจังหวัดต่อไป

บรรณานุกรม

ภาคภาษาไทย

- กรมการปกครอง , กองวิชาการและแผนงาน . คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ
กรุงเทพมหานคร ; บริษัท บพิศการพิมพ์ จำกัด , 2522
- กรมการปกครอง , สำนักพัฒนาเมือง . คำแนะนำจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล
กรุงเทพมหานคร : ไบปรากฎสำนักพิมพ์ , 2528
- ชูศักดิ์ เทียงตรง , การบริหารการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ, กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2520
- พะยอม วงศ์สารศรี องค์การและการจัดการ . กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต , 2537
- อนันต์ เกตุวงศ์ หลักและเทคนิคของการวางแผน . กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2523

ภาคภาษาอังกฤษ

- Fremonth E. Kast and James E. Rosenzweig , Organization
And Management : A System Approach (New York :
Mcgraw – Hill Book Company , 1968)
- Harold Kootz and Cyril O'Donnell, Principles of Managerment
(New York : Mc Graw – hill Book Company , 1968)
- Harrison ,E. Frank . Mangement and Organization. Illinois ,
Houghtion Miffin Company , 1978
- Preston P. Le Breton and Dale A. Henning , Planning Theory
(Engle wood Cliffs , New Jersey : Prentice – Hall ,
Inc , 1961)